

UHASSELT

KU LEUVEN

Maastricht University

KNOWLEDGE IN ACTION

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Kind en nieuw gezin: een sociaalrechtelijke knoop

Sally Vandebroek

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Tim OPGENHAFFEN

BEGELEIDER :

Mevrouw Alicia HENDRICKS

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt
Campus Hasselt:
Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt
Campus Diepenbeek:
Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2021
2022

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Kind en nieuw gezin: een sociaalrechtelijke knoop

Sally Vandebroek

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechten

PROMOTOR :

Prof. dr. Tim OPGENHAFFEN

BEGELEIDER :

Mevrouw Alicia HENDRICKS

Samenvatting

Nieuwe gezinsvormen dringen zich meer en meer op in de maatschappij. Daardoor rijzen er ook nieuwe problemen en vraagstukken met betrekking tot de organisatie van deze gezinsvormen. Zo illustreert het Grondwettelijk Hof een probleem op het vlak van kinderbijslag binnen nieuw samengestelde gezinnen. Een andere vraag kan rijzen met betrekking tot het ouderschapsverlof, moederschapsrust (pre- en postnatale rust), geboorteverlof, pleegverlof en adoptieverlof. Ook hier is er onduidelijkheid over de wijze van invulling van deze concepten.

Binnen deze masterscriptie zal er dus gekeken worden naar de behandeling van het kind binnen het traditionele gezin, maar zeker ook binnen de diverse gezinsvormen. Deze behandeling wordt specifiek nagegaan op het vlak van het Groeipakket en van enkele verloven die betrekking hebben op het verkrijgen van kinderen. Er wordt daarbij ook gekeken naar wat de betekenis van die behandeling is in het kader van enkele rechten van het kind.

Ter uitwerking van het probleem wordt het onderzoek in drie delen opgesplitst. Ten eerste wordt de behandeling van het kind in het groeipakket en kindverloven besproken. Aangezien er binnen België vele gezinsvormen gekend zijn, zal een selectie gemaakt worden en verder besproken worden. Ook de vraag omtrent verlof zal uitgebreid bekeken worden. Om de behandeling van het kind te illustreren, zal gebruik gemaakt worden van casussen, zowel voor het Groeipakket als voor de kindverloven. Waar nodig zullen extra casussen worden aangehaald om eventueel onderliggende problemen beter aan het licht te doen komen.

Vervolgens worden de rechten van het kind geïllustreerd. Er wordt hierbij een toetsingskader opgesteld waardoor het mogelijk zal zijn om de verschillen uit het eerste deel te kunnen toetsen aan de rechten uit het tweede deel.

Deze toetsing zal aan bod komen in het derde en laatste deel van de masterscriptie. De verschillen die in het eerste deel aan bod kwamen, zullen in dit deel getoetst worden aan de criteria uit het toetsingskader zoals dit uiteengezet werd in het tweede deel. In deze toetsing zal onder meer worden gekeken naar de bedoeling van de wetgever en of dit doel werd bereikt.

De masterscriptie wordt afgesloten met een conclusie waarin getracht wordt om een antwoord te formuleren op de hoofdonderzoeksvraag.

Dankwoord

Graag zou ik enkele personen willen bedanken die mij gedurende dit masterjaar, maar ook de voorbije jaren, gesteund hebben en zonder wie deze masterscriptie nooit zou gerealiseerd zijn.

Als eerste bedank ik mijn promotor, Prof.dr. Tim Opgenhaffen, ten zeerste voor het interessante onderwerp en de mogelijkheid deze masterscriptie te mogen creëren. Ik bedank hem bovendien voor de begeleiding en feedback die hij mij gaf. De extra informatie en sturing hebben ertoe geleid dat mijn scriptie steeds evolueerde tot een beter en groter geheel.

Als tweede persoon bedank ik mijn begeleidster, Alicia Hendricks, voor de uitgebreide informatie en begeleiding doorheen het verloop van mijn masterscriptie. Haar steun en kennis hebben mij ertoe in staat gesteld om gericht en volledig te werk te kunnen gaan.

Ook wil ik mijn vriend, Alexander Dupont, bedanken voor de hulp en emotionele steun doorheen mijn opleiding. Bovendien heeft hij bij het schrijven van deze scriptie ook veel raad en advies gegeven. Ik heb steeds op hem kunnen rekenen en bedank hem ook voor het aanhoren van mijn frustraties en twijfels.

Verder bedank ik ook mijn ouders. Zij maakten het voor mij mogelijk deze opleiding te volgen en zonder hen kon deze masterscriptie dan ook niet tot stand komen.

Ten slotte rest mij nog een algemeen dankwoord uit te delen aan iedereen die bijgedragen heeft aan het voltooien van deze scriptie, waaronder enkele medestudenten, vrienden en vriendinnen.

Sally Vandebroek

Hasselt, 09/08/2022

Inhoud van het onderzoek

I.	Inleiding	1
i.	Thema	1
ii.	Probleemstelling	1
iii.	Onderzoeksvragen en onderzoeksmethodes	3
a.	Hoofdonderzoeksvraag	3
b.	Delen van het onderzoek	3
1.	Deel 1: Behandeling van het kind in het Groeipakket en kindverloven	3
2.	Deel 2: Rechten van het kind - toetsingskader	5
3.	Deel 3: Toetsing van de verschillen aan het toetsingskader	5
c.	Onderzoeksmethodes	5
iv.	Beperkingen	5
II.	Deel 1: Verschil in behandeling van het kind	7
i.	De verschillende gezinsvormen	7
a.	Het traditionele gezin	9
b.	Eenoudergezin	9
c.	Meeroudergezin	9
d.	Pleeggezin	10
e.	Adoptiegezin	11
ii.	Behandeling van het kind in verschillende takken van het sociaal recht	11
a.	Het Groeipakket	11
1.	Groeipakket	11
1.1.	Kinderbijslag/gezinsbijslag	12
1.1.1.	Voorwaarden	12
1.1.2.	Kinderen geboren vóór 1 januari 2019	13
1.1.3.	Kinderen geboren vanaf 1 januari 2019	14
1.2.	Kinderopvangtoeslag en de kleutertoeslag	16
1.3.	Schooltoeslag of selectieve participatietoeslag	16
1.4.	Behandeling van het kind	21
1.4.1.	Traditioneel gezin	21
1.4.2.	Eenoudergezin	21
1.4.3.	Meeroudergezin	22
1.4.4.	Pleeggezin	22
1.4.5.	Adoptiegezin	23
1.4.6.	Schematisch overzicht	24
1.4.7.	Conclusie	24
1.5.	Aanvullende specifieke casussen	24
1.5.1.	Gescheiden ouders en nieuw samengesteld gezin	24
1.5.2.	Eenoudergezin: alleenstaande ouder of overleden ouder	26
1.5.3.	Eenoudergezin: inwonende werkende grootouder	26

1.5.4.	Traditioneel gezin met inwonende gehandicapt persoon.....	27
1.6.	Conclusie – De verschillen.....	27
b.	De kindverloven.....	28
1.	Ouderschapsverlof.....	28
2.	Moederschapsrust	30
3.	Geboorteverlof	31
4.	Adoptieverlof.....	32
5.	Pleegouderverlof	33
6.	Verschil in behandeling.....	33
6.1.	Traditioneel gezin	33
6.2.	Eenoudergezin	33
6.3.	Meeroudergezin	34
6.4.	Pleeggezin.....	34
6.5.	Adoptiegezin.....	35
7.	Schematisch overzicht kindverloven.....	36
8.	Conclusie – De verschillen	36
III.	Deel 2: Rechten van het kind - Toetsingskader.....	39
i.	Recht op bescherming tegen discriminatie	39
a.	Algemeen	39
b.	Artikel 14 EVRM en artikel 1 Protocol 12 EVRM	40
1.	Artikel 14 EVRM.....	40
2.	Artikel 1, Protocol 12 EVRM	42
c.	Artikel 2 IVRK.....	42
d.	Toetsingscriteria recht op bescherming tegen discriminatie	44
ii.	Het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven	45
a.	Artikel 8 EVRM	45
1.	Beschermdre rechten	45
2.	Inmenging door de overheid	47
b.	Artikel 16 IVRK.....	48
1.	Beschermdre rechten	48
2.	Inmenging door de overheid	50
c.	Toetsing	50
iii.	Het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn	51
a.	Artikel 3, eerste lid IVRK.....	51
b.	Toetsing van het belang van het kind	53
iv.	Conclusie – Toetsingskader	53
IV.	Deel 3: Toetsing van de besproken rechten aan de behandeling van het kind	55
i.	Groepakket	55
a.	Eerste verschil: pleegzorgtoeslag bij het pleeggezin	55
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	55
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	55

3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	55
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	55
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	55
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	55
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	56
4.	Conclusie	56
b.	Tweede verschil: wezentoeslag bij halfwees	56
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	56
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	56
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	56
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	56
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	56
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	56
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	57
4.	Conclusie	57
c.	Derde verschil: wegvallen en hogere toeslagen bij gescheiden ouders.....	57
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	57
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	57
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	57
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	57
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	58
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	58
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	58
4.	Conclusie	59
d.	Vierde verschil: hoger gezinsinkomen bij inwonende werkende grootouder..	59
1.	Toetsing	59
2.	Conclusie	59
e.	Vijfde verschil: hogere schooltoeslag bij gehandicapt inwonend persoon.....	59
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	59
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	59
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	60
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	60
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	60
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	60
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	60
4.	Conclusie	60
ii.	Kindverloven.....	60

a.	Eerste verschil: eenoudergezin.....	60
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	60
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	60
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	61
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	61
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	61
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	61
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	61
4.	Conclusie	61
b.	Tweede verschil: meeroudergezin	61
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	61
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	61
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	61
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	61
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	62
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	62
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	62
4.	Conclusie	62
c.	Derde verschil: pleegouders die geen ouderschapsverlof krijgen	62
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	62
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	62
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	62
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	62
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	63
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	63
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	63
4.	Conclusie	63
d.	Vierde verschil: adoptieverlof.....	63
1.	Is er een verschil in behandeling?.....	63
2.	Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?	63
3.	Is er een objectieve en redelijke verantwoording?.....	64
3.1.	Is er een legitiem doel aanwezig?	64
3.2.	Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?.....	64
3.2.1.	zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?	64
3.2.2.	Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?	64
4.	Conclusie	64

iii.	Conclusie met betrekking tot de toetsing	64
V.	Besluit	67
VI.	Bibliografie	69
i.	Wetgeving	69
a.	Internationale en Europese wetgeving	69
1.	<i>Internationale wetgeving</i>	69
2.	<i>Europese wetgeving</i>	69
b.	Belgische wetgeving	69
ii.	Rechtspraak.....	70
a.	Belgische rechtspraak.....	70
b.	Europese rechtspraak	70
iii.	Rechtsleer	71
a.	Belgische rechtsleer.....	71
1.	<i>Boeken</i>	71
2.	<i>(Bijdragen in) Verzamelwerken</i>	71
3.	<i>Bijdragen in tijdschriften</i>	72
4.	<i>Andere bronnen</i>	72
b.	Internationale en Europese rechtsleer.....	74
1.	<i>Boeken</i>	74
2.	<i>(Bijdragen in) Verzamelwerken</i>	74
3.	<i>Bijdragen in tijdschriften</i>	75
4.	<i>Andere bronnen</i>	75

Lijst van Afkortingen

Art.	Artikel
BS	Belgisch staatsblad
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EUR	Euro
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
Gw.	Belgische Grondwet
KB	Koninklijk Besluit
Kinderrechtencomité	VN-Comité voor de Rechten van het Kind
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten
IVF	In-vitrofertilisatie
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
IVT	Inkomensvervangende tegemoetkoming

I. Inleiding

i. Thema

1. Het onderwerp van deze masterscriptie heeft betrekking op de positie van het kind als houder van (afgeleide) rechten. Dit zal worden bekeken in het licht van zowel het traditioneel gezin, als in diverse nieuwe gezinsvormen. Geldt in deze nieuwe gezinsvormen dezelfde sociaalrechtelijke positie als in het traditionele gezin, of zijn er toch verschillen? Daarbij wordt bovendien ook aandacht besteed aan of bepaalde rechten van het kind gerespecteerd worden.

ii. Probleemstelling

2. Steeds vaker komt men in de huidige maatschappij gezinsvormen tegen die afwijken van het traditionele gezin. Bij deze nieuwe gezinsvormen kan onder meer worden gedacht aan nieuw samengestelde gezinnen, gezinnen waarin er slechts één ouder is, pleeggezinnen, adoptiegezinnen...¹ Naast de veranderingen die deze nieuwe gezinsvormen met zich meebrengen (slechts één ouder, andere ouders dan de biologische ouders,...), gebeuren er ook veranderingen in de maatschappij. De organisatie van de huidige gezinnen verloopt anders dan het geval was in het patriarchaal gezinsmodel. Het is namelijk niet meer zo dat de man altijd de enige kostwinnaar is, ook de vrouw zal tegenwoordig zeer vaak een inkomen verwerven. De organisatie van een hedendaags gezin zal hierdoor anders verlopen dan in het verleden het geval was.²

3. Een veranderende maatschappij brengt vanzelfsprekend ook nieuwe problemen met zich mee, of kan al aanwezige problemen sterker naar voor doen komen. Een probleem dat vaak lijkt terug te komen, is het probleem van ongelijkheid en ongelijke behandeling. Dit werd onlangs nog maar eens duidelijk toen ook Koning Filip van België dit probleem aankaartte in zijn pleidooi op de Belgische nationale feestdag.³

4. Oude wetgeving is soms zodanig verouderd en niet meer aangepast aan de noden van de huidige maatschappelijke opvattingen. Dit kan ongelijkheid met zich meebrengen tussen concepten die reeds lange tijd in de maatschappij zijn ingebed en nieuwe concepten die pas sinds enkele jaren meer op de voorgrond treden. Daarnaast is er de nieuwe wetgeving. Met de nieuwere regelgevingen probeert men vaak wel tegemoet te komen aan de nieuwe concepten in de maatschappij, maar daarbij is het dan nog maar de vraag of dit doel bereikt werd.

5. Ook kinderen zijn vaak het voorwerp van ongelijkheid, soms mede door de gezinsvorm waarin de kinderen opgroeien. Ook naar dit probleem werd door Koning Filip van België kort verwezen in zijn pleidooi, waarin hij het onder meer had over ongelijkheid bij eenoudergezinnen.

6. In welke mate worden kinderen gelijk, dan wel verschillend behandeld naargelang zij opgroeien in verschillende gezinsvormen? Dat is de vraag die in het kader van dit onderzoek wordt gesteld.

---

¹ M. DE PADUWA en S. VAN DEN BUSSCHE, "De GO!-visie inzake het omgaan met de diverse gezinsvormen en de concretisering ervan.", *T.O.R.B.* 2017-18, (317) 317.

² B. VERSCHUEREN en K. HERMANS, *Welzijn in Vlaanderen: beleid, bestuurlijke organisatie en uitdagingen*, Brugge, die Keure, 2020, 31-33; R. DE CORTE, B. DE GROOTE en D. BRULOOT, *Privaatrecht in hoofdlijnen volume 2 (veertiende editie)*, Mortsel, Intersentia, 72-75.

³ www.standaard.be/cnt/dmf20220720_93976213.

Aangezien dit verschil in behandeling zich op vele vlakken kan voordoen, wordt echter gekeken naar twee aspecten die kinderen aangaan.

Eenzijds is er het financiële aspect, aangezien financiële middelen noodzakelijk zijn om een kind te kunnen onderhouden. Doordat deze nieuwe gezinsvormen zich meer en meer opdringen in de maatschappij, rijzen er dus problemen en vraagstukken met betrekking tot de organisatie van deze gezinsvormen. Een arrest van het Grondwettelijk Hof illustreert dit probleem bijvoorbeeld op het vlak van de kinderbijslag (het huidige Groeipakket). Het arrest heeft betrekking op nieuw samengestelde gezinnen. Het is voor kinderen in een nieuw samengesteld gezin zo dat slechts één van diens ouders hem of haar als gemeenschappelijk kind in aanmerking kan nemen voor de bepaling van de rang met kinderen die de ouders van het kind uit een tweede of volgend huwelijk hebben.⁴ Dit is belangrijk omdat de rang van het kind bepaalt hoeveel kinderbijslag het kind zal ontvangen, het jongste kind zal namelijk recht geven op een lager bedrag dan oudere kinderen indien er meerdere kinderen in het gezin zijn.⁵ Ondanks dat er sinds 1 januari 2019 een nieuwe regeling geldt met betrekking tot de kinderbijslag, is het voor kinderen waarvoor deze nieuwe regeling nog niet geldt, toch nog steeds zo dat slechts één ouder het kind in aanmerking kan nemen voor het bepalen van de rang.⁶ Maar ook de nieuwe regeling van het Groeipakket lijkt niet te voldoen aan de behoeften van de huidige gezinsvormen. Zo geldt er bijvoorbeeld voor de schooltoeslag dat de gezinstoestand en meer bepaald de inkomensverstrekkers moeten worden bepaald om aan de financiële voorwaarde te kunnen voldoen. Voor het bepalen van het gezin wordt een leefeenheid bepaald die maximum uit twee inkomensverstrekkers kan bestaan die geen bloedverwanten tot in de derde graad zijn.⁷ Bovendien wordt de leefeenheid bepaald op basis van de domicilie van het kind tijdens het schooljaar. Dit kan bijvoorbeeld invloed hebben indien het kind op meer dan één plaats woont gedurende het schooljaar. Er zal namelijk enkel rekening worden gehouden met de inkomsten van de inkomensverstrekkers die op dezelfde plaats domicilie hebben als het kind.⁸ Is dit een correcte regeling in de context van een maatschappij waarin er ook meeroudergezinnen bestaan en er kinderen zijn die op meer dan één plaats wonen en wiens inkomensverstrekkers dus verspreid zijn over meerdere leefeenheden? In de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet met betrekking tot het Groeipakket, wordt verschillende malen aangehaald dat men een gelijke behandeling nastreeft voor kinderen en dat men ongelijke behandeling wil tegengaan.⁹ Wordt die gelijkheid ook werkelijk bereikt als men kijkt naar kinderen die opgroeien binnen diverse gezinsvormen? Dit is dan ook één van de elementen die in de hoofdonderzoeksvraag uit dit onderzoek, zal worden behandeld.

Anderzijds is het voor de opvoeding van een kind ook belangrijk dat het kind tijd kan spenderen met diens ouders of opvoeders. Door het belang van die tijd van het kind met ouders of opvoeders, wordt

---

⁴ GwH 12 oktober 2017, nr. 2017/118, *NJW* 2018, (252) 252.

⁵ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/basisbedrag/theorie/wat-zijn-de-bedragen-voor>.

⁶ E. TIMBERMONT, "Kinderbijslag bij nieuw samengesteld gezin", *NJW* 2018, nr. 379, (254) 254.

⁷ C. VAN HOOLANDT, Groeipakket – schooltoeslag (selectieve participatietoeslag), *SOCWEG* 2019, afl. 17, (2) 4.

⁸ Art. 3, §1, 49° en art. 25, eerste lid Decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *BS* 31 juli 2018, 60.256 (hierna Decreet Groeipakket); art. 3 B.VI.Reg. van 17 mei 2019 betreffende de selectieve participatietoelagen leerling, *BS* 15 juli 2019, 71.073 (hierna Besluit Selectieve Participatietoelagen); <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/spt-gezinleefeenheid>; <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/spt-gezinleefeenheid/theorie/wie-de>.

⁹ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 6-7; www.knack.be/nieuws/vlaamse-regering-houdt-vast-aan-fundamentele-groeipakket/.

ook hier de gelijkheid onderzocht en dit meer bepaald door de tijd te onderzoeken die ouders met het kind kunnen spenderen naar aanleiding van het verkrijgen van een kind. Omtrent deze verloven bestaat al reeds lange tijd discussie, namelijk over de ongelijke duurtijd van het geboorteverlof in vergelijking met de moederschapsrust. In tegenstelling tot die discussie, zal in dit onderzoek echter onderzocht worden wat het verschil in behandeling van het kind is, omtrent de kindverloven, indien het kind opgroeit in verschillende gezinsvormen (en dus niet zozeer of er gelijkheid is of zou moeten zijn tussen het geboorteverlof en de moederschapsrust). Dit is een tweede element van de hoofdonderzoeksvraag die hier behandeld wordt.

7. Zoals geïllustreerd in de voorbeelden hierboven, is het de vraag of kinderen die opgroeien in verschillende gezinsvormen wel dezelfde toegang hebben tot bepaalde rechten en voordelen. Het probleem dat zich hier eventueel zou kunnen voordoen is het in het gedrang komen van bepaalde fundamentele rechten die het kind heeft. Kinderen hebben net zoals elke volwassene ook rechten op basis van verschillende wetgeving. Deze liggen onder meer vervat in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).¹⁰ Zo zal bijvoorbeeld moeten onderzocht worden of, wanneer er een verschil in behandeling is tussen kinderen in verschillende gezinsvormen, dit niet in strijd is met het verbod op discriminatie. Dit verbod ligt vervat in art. 14 EVRM, art. 1 Protocol 12 EVRM en art. 2 IVRK. Ook kunnen nog andere rechten van het kind in het gedrang komen, zoals bijvoorbeeld het recht op gezins- of familielevens (art. 8 EVRM en art. 16 IVRK). Waar een verschil in behandeling wordt vastgesteld, zal de vraag moeten gesteld worden of die rechten van het kind daar gewaarborgd blijven. Dit is dan ook het derde en laatste deel van de hoofdonderzoeksvraag.

8. Concreet wordt in dit onderzoek dus gekeken naar of er in het Groeipakket en binnen de kindverloven verschillen zijn tussen kinderen in verschillende gezinsvormen en of dit problemen kan geven met bepaalde rechten van die kinderen.

iii. Onderzoeksvragen en onderzoeksmethodes

a. Hoofdonderzoeksvraag

9. Hoe worden kinderen, die opgroeien in verschillende gezinsvormen, behandeld in het kader van het Groeipakket en de kindverloven en worden bij deze behandeling het recht op bescherming tegen discriminatie en het recht van het kind op eerbiediging van diens gezins- en familielevens gerespecteerd?

b. Delen van het onderzoek

10. Om de hoofdonderzoeksvraag te kunnen beantwoorden, wordt dit onderzoek opgesplitst in drie grote delen, waarbij elk deel verschillende subonderzoeksvragen zal behandelen.

1. Deel 1: Behandeling van het kind in het Groeipakket en kindverloven

11. Binnen het eerste deel zullen meerdere subonderzoeksvragen worden behandeld.

---

¹⁰ Verdrag van Rome tot bescherming van de rechten van de mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, *BS* 19 augustus 1955, 5.029 (hierna EVRM); Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, *BS* 17 januari 1992, 805 (hierna IVRK).

12. Wat zijn de behandelde gezinsvormen en wat houden deze in? Deze eerste subonderzoeksvraag bespreekt welke gezinsvormen in dit onderzoek worden behandeld en deze gezinsvormen zullen dan ook kort worden toegelicht. De onderzoeksmethode die zal worden gebruikt voor het beantwoorden van deze deelvraag is de beschrijvend-analyserende onderzoeksmethode.

13. Wat is het Groeipakket en wat zijn de toepassingsvoorwaarden om het Groeipakket te kunnen verkrijgen? Wat zijn de kindverloven en wat zijn de toepassingsvoorwaarden om recht te hebben op deze kindverloven? Deze twee subonderzoeksvragen behandelen de verschillende takken van het sociaal recht die zullen worden bekeken. Het sociaal recht is een zeer uitgebreide rechtstak. Aangezien het onmogelijk is om elk aspect van het sociaal recht te behandelen, worden voor dit onderzoek een aantal verschillende takken binnen het sociaal recht uitgekozen. Waarvoor juist wordt gekozen, wordt in de volgende paragrafen opgesomd en er wordt ook telkens een korte toelichting gegeven waarom een specifiek topic wordt gekozen.

Ten eerste wordt gekozen voor het groeipakket. Er wordt voor het groeipakket gekozen omdat dit een financieel voordeel is waarop elk kind in meerdere of mindere mate recht heeft. Aangezien élk kind met domicilie in België hier recht op heeft, zal het mogelijk zijn om een eerste beeld te kunnen schetsen van of de gezinsvorm waarin het kind opgroeit een verschil in behandeling kan teweeg brengen.

Het tweede sociale voordeel dat wordt gekozen, situeert zich in het verlov dat specifiek betrekking heeft op het kind. Ouderschapsverlov, moederschapsrust, geboorteverlov, pleegouderverlov of adoptieverlov, het zijn allemaal verloven die ervoor zorgen dat de persoon die het verlov opneemt, meer tijd besteedt met het kind. Om maximale vergelijkbaarheid te creëren, wordt ervoor gekozen om verloven te bekijken die specifiek betrekking hebben op het krijgen van een kind door middel van geboorte, adoptie of in het kader van pleegzorg. Waar het bij het groeipakket gaat om het financiële aspect, gaat het bij de verloven om tijd die met het kind kan worden besteed. Ook bij de kindverloven is er een financieel aspect, namelijk de uitkering die men ontvangt tijdens het opnemen van deze verloven. Omdat met het Groeipakket echter al een financieel aspect aan bod komt, wordt ervoor gekozen om het financieel aspect van de kindverloven in het kader van deze masterscriptie niet te behandelen.

14. Dit eerste deel van de masterscriptie wordt opgesplitst in verschillende kleinere onderdelen, waarbij eerst het Groeipakket en de kindverloven theoretisch worden besproken. Vervolgens zal worden gekeken hoe kinderen uit verschillende gezinsvormen worden behandeld binnen het Groeipakket en de kindverloven. Zo wordt er dan uiteindelijk gekeken wat daarbij de verschillen zijn. Op het einde van dit onderdeel volgt een overzicht in de vorm van een schema. Voor deze deelvraag zullen meerdere onderzoeksmethodes worden gehanteerd. Voor het onderdeel waarin wordt aangegeven welke takken van het sociaal recht worden bekeken zal een beschrijvend-analyserende onderzoeksmethode gebruikt worden. Om de behandeling van het kind te kunnen bestuderen zal daarentegen gebruik worden gemaakt van een vergelijkende onderzoeksmethode. De behandeling van het kind wordt onderzocht aan de hand van verschillende casussen die bij de gezinsvormen worden uiteengezet (zie randnummers 28 tot 32).

15. Tijdens het onderzoek werd echter geconcludeerd dat, wat betreft het Groeipakket, de gekozen casussen niet voldoende differentiatie toonden om de aanwezige verschillen te belichten. Er wordt dan ook een tweede keer casussen opgesteld, die zulke specifieke situaties omvatten, dat er zich wel een verschillende behandeling kan opdringen (zie randnummers 64 tot 68). Ook deze nieuwe, meer specifieke casussen zullen worden bekeken in het licht van de toepassingsvoorwaarden van het Groeipakket, dit in de hoop om zo toch de onderliggende problemen bloot te kunnen leggen.

2. Deel 2: Rechten van het kind - toetsingskader

16. In het tweede deel, zal meer specifiek worden gekeken naar het perspectief van het kind. Dit zal worden gedaan aan de hand van een aantal rechten die het kind heeft, en op basis van welke criteria kan worden nagegaan of deze rechten al dan niet geschonden worden. Hierbij geldt dan ook de subonderzoeksvraag: "Wat zijn de besproken rechten en wat zijn de criteria om deze rechten te kunnen toetsen?"

17. De rechten, die zullen worden betrokken bij dit onderzoek, zullen worden toegelicht. Er zal ook worden toegelicht wat deze rechten inhouden. De onderzoeksmethode die zal worden gebruikt voor het beantwoorden van deze deelvraag is opnieuw de beschrijvend-analyserende onderzoeksmethode.

3. Deel 3: Toetsing van de verschillen aan het toetsingskader

18. In het laatste deel zal worden onderzocht of bij de behandeling van de kinderen uit verschillende gezinsvormen in het kader van het Groeipakket en de kindverloven de eerder besproken rechten van het kind worden gerespecteerd. De verschillen die naar boven kwamen in het eerste deel van het onderzoek worden hier getoetst aan het toetsingskader dat werd uiteengezet in het tweede deel van het onderzoek. De vraag die hier wordt gesteld is: "Maken de gevonden verschillen, gelet op het samengestelde toetsingskader, een gerechtvaardigd verschil in behandeling uit?" Voor het beantwoorden van deze subonderzoeksvraag zal gebruik worden gemaakt van de normatief-evaluerende onderzoeksmethode. Waar nodig zal hier worden gekeken of de wetgever bepaalde motieven had om een andere regeling te voorzien voor andere gezinsvormen. Op die manier kan worden nagegaan of de wetgever afdoende redenen had om een inbreuk op de rechten van het kind te verantwoorden.

c. Onderzoeksmethodes

19. Zoals bij de onderzoeksvragen werd besproken, zal hier een combinatie van verschillende onderzoeksmethodes worden gebruikt. De reden hiervoor is dat elke deelvraag een ander onderzoek vereist om deze te kunnen beantwoorden. Wat in het hele onderzoek zal worden gebruikt is het literatuuronderzoek. Hierbij zal de toepasselijke wetgeving, de toepasselijke rechtspraak en de nodige rechtsleer grondig worden geanalyseerd en bestudeerd. Door dit literatuuronderzoek zal het mogelijk zijn om het nodige theoretische kader te kunnen uiteenzetten. Er zal bij de rechtspraak vooral worden gekeken naar uitspraken van hogere rechtscolleges, aangezien deze vaak een grotere invloed hebben op de toepassing van de wetgeving.

iv. Beperkingen

20. De omvang van deze masterscriptie is beperkt, waardoor niet elk mogelijks relevant thema of onderwerp aan bod kan komen. Zo zullen er onder meer inhoudelijke beperkingen moeten worden

opgelegd. Dit is het geval bij de behandelde gezinsvormen en de verschillende takken van het sociaal recht die werden uitgekozen. In de desbetreffende delen wordt telkens aangegeven waarvoor wordt gekozen en welke motieven de grondslag vormen voor deze keuze. Bij het maken van de keuzes, wordt telkens geprobeerd om toch een zo verschillend mogelijk gamma aan aspecten te behandelen zodat een zo breed mogelijk onderzoek kan worden gevoerd. De keuzes worden telkens pas verduidelijkt bij het desbetreffende deel en niet hier onder beperkingen opdat het voor de lezer, wanneer deze begint te lezen aan een bepaald deel uit deze masterscriptie, duidelijk wordt waarom bepaalde keuzes binnen dat deel werden gemaakt. Om de genomen keuzes wel al aan te kondigen in deze rubriek, wordt hier al kort aangehaald waar precies welke keuzes werden gemaakt, zonder in te gaan op de motivering van die keuzes.

De eerste inhoudelijke keuze die werd gemaakt, is de keuze voor de gezinsvormen die zullen worden behandeld. Het gaat om het traditionele gezin, het eenoudergezin, het meeroudergezin, het pleeggezin en het adoptiegezin. Bij de tweede reeks casussen die onderzocht wordt voor het Groeipakket werd ervoor gekozen om casussen te nemen waarbij er zich duidelijk een probleem vooropstelde bij de behandeling van het kind in het kader van het Groeipakket.

De tweede inhoudelijke keuze die werd gemaakt, is de keuze voor enerzijds het Groeipakket en anderzijds de kindverloven als takken van het sociaal recht. Binnen de kindverloven wordt bovendien gekozen om enkel de regeling te bekijken zoals deze geldt voor werknemers.

De derde en laatste inhoudelijke keuze die werd gemaakt, is de keuze van de behandelde rechten van het kind. Er werd daar gekozen voor het recht op bescherming tegen discriminatie en het recht op bescherming van het familie- en gezinsleven.

21. Bovendien zal er ook nog een keuze worden gemaakt op het gebied van het beleid. Zo zullen enkel concepten uit het sociaalzekerheidsrecht worden bekeken op federaal niveau en op Vlaams niveau. Regelingen die specifiek enkel gelden voor de Waalse gemeenschap of de Duitstalige gemeenschap, zullen in deze masterscriptie buiten beschouwing gelaten worden. De keuze voor het federaal en Vlaams niveau staat natuurlijk los van het feit dat onderzoek naar de Waalse en Duitstalige gemeenschap ongetwijfeld ook interessant zou zijn. De beperkte omvang van deze masterscriptie laat echter niet toe dit ook te onderzoeken.

II. Deel 1: Verschil in behandeling van het kind

i. De verschillende gezinsvormen

22. Het traditionele gezin, dat de samenlevingsvormen aanneemt van het huwelijk, de wettelijke samenwoning of de feitelijke samenwoning, wordt in de huidige maatschappij steeds meer aangevuld met nieuwe, soms daarop gebaseerde, gezinsvormen.¹¹ De gezinsvormen die in België, naast het traditioneel gezin, het meest voorkomen, zijn het nieuw samengesteld gezin, het eenoudergezin, het holebi- en transgezin, het pleeggezin, het adoptiegezin, het co-ouderschap na scheiding en het meeroudergezin.¹² In dit onderzoek wordt een selectie gemaakt van een aantal gezinsvormen die zullen worden bekeken. De eerste gezinsvorm die werd gekozen is het traditioneel gezin. Deze gezinsvorm wordt gekozen zodat de vergelijking kan gemaakt worden tussen het traditioneel gezin en nieuwere gezinsvormen. Daarnaast wordt ook gekozen voor het adoptie- en het pleeggezin, deze gezinsvormen worden gekozen omdat bij deze gezinsvormen het telkens gaat om een niet-biologisch kind dat na de geboorte in een ander gezin terechtkomt. Ten slotte zullen ook de eenoudergezinnen en meeroudergezinnen onder de loep worden genomen, de keuze voor deze gezinnen vloeit voort uit het feit dat deze gezinnen zijn samengesteld uit meer of minder ouders dan het traditionele gezin. Andere gezinsvormen, zoals holebi- en transgezinnen zullen hier niet aan bod komen, omdat deze gezinnen vaak, wat betreft samenstelling, zeer sterk lijken op het traditioneel gezin of vallen onder één van de andere gekozen gezinsvormen, wat niet wegneemt dat er toch zeker nog verschillen zijn tussen deze gezinsvormen. Wat deze gezinsvormen concreet inhouden lijkt vaak voor zich te spreken, maar voor de volledigheid wordt hier toch kort geschetst wat precies onder welke gezinsvorm wordt verstaan.

23. Om de behandeling van het kind te kunnen bekijken binnen de verschillende gezinsvormen en binnen de twee gekozen sociale voordelen, wordt eerst gekeken naar wat een bepaalde gezinsvorm en wat de gekozen sociale voordelen inhouden. Nadat dit inhoudelijk is geschetst, zal er een toepassing worden gemaakt van het sociaal voordeel op elk van de gekozen gezinsvormen. Hiervoor zal gebruik gemaakt worden van casussen, waarbij het gezin in de casus telkens de vorm aanneemt van een andere gezinsvorm.

24. De casussen zullen zo worden opgesteld dat deze een maximale vergelijkbaarheid vertonen (bv een gelijkaardig gezinsinkomen, dezelfde hoeveelheid kinderen,...) met als differentiatie dat de casus telkens de vorm aanneemt van een andere gezinsvorm. Omdat de casussen met betrekking tot het Groeipakket anders buitensporig uitgebreid en onoverzichtelijk kunnen worden, wordt bij het schetsen van de casussen een keuze gemaakt van welke factoren in de casus worden betrokken. De keuze voor de factoren die worden betrokken in de verschillende casussen, wordt gemaakt op basis van welke factoren afhankelijk zijn van de gezinsvorm waarin het kind opgroeit. Voor het Groeipakket, zal er daarom geen rekening worden gehouden met factoren die niet afhankelijk zijn van het gezin, maar eerder van bijvoorbeeld de toestand van het kind. Het gaat dan concreet om de zorgtoeslag voor een specifieke ondersteuningsbehoefte en de kinderopvang- en kleutertoeslag. Deze zorgtoeslag voor een specifieke ondersteuningsbehoefte wordt namelijk bepaald op basis van

---

¹¹ www.gidsvoorgezinnen.be/algemeen/alle-artikels/gezinsvormen-2.

¹² www.unicef.be/sites/default/files/2020-10/Nergens%20beter%20dan%20thuis%20Verschillende%20gezinsvormen.pdf.

een puntensysteem, waarbij gebruik wordt gemaakt van de medisch-sociale schaal. Deze schaal houdt rekening met de gevolgen van de ondersteuningsbehoefte van het kind op verschillende gebieden.¹³ Het blijft echter wel de ondersteuningsbehoefte van het kind zelf waar rekening mee gehouden wordt en deze zorgtoeslag is dus afhankelijk van het kind zelf en niet van de gezinsvorm waarin het kind met een ondersteuningsbehoefte opgroeit. De kinderopvangtoeslag en de kleutertoeslag worden ook puur toegekend op basis van kenmerken van het kind zelf (leeftijd en of het kind verblijft in een opvang die aan de voorwaarden voldoet of een kind dat is ingeschreven in een erkende onderwijsinstelling) en worden dus ook niet in de casussen opgenomen.¹⁴ Deze factoren worden voor de volledigheid wel besproken bij de uiteenzetting van de theorie. Bij factoren die aan dezelfde voorwaarden zijn onderworpen, maar kunnen verschillen naargelang de leeftijd van het kind, zal één situatie worden genomen die wordt bekeken binnen de verschillende gezinsvormen. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de selectieve participatietoeslag. Binnen de selectieve participatietoeslag zitten veel verschillende schooltoeslagen (schooltoeslag kleuter, schooltoeslag lager onderwijs, schooltoeslag voor deeltijds secundair onderwijs, voor hoger beroepsonderwijs verpleegkundige,...). Er zal dan één van deze toeslagen worden gekozen die zal worden uitgewerkt binnen de verschillende gezinsvormen.

25. Bovendien zullen de casussen ook geen betrekking hebben op de regeling die geldt voor kinderen die geboren zijn voor 1 januari 2019. Er wordt gekozen om de regeling die betrekking heeft op die kinderen niet te behandelen aangezien de toepasselijke regeling voor die kinderen een overgangsregeling betreft. Deze overgangsregeling is enkel van toepassing op kinderen die geboren zijn voor 1 januari 2019 en zal dus ook verdwijnen op het moment dat die kinderen de leeftijd bereiken tot wanneer de kinderbijslag wordt toegekend (respectievelijk de leeftijd van 18 jaar, van 21 jaar of van 25 jaar).¹⁵ Aangezien die overgangsregeling dus in de toekomst zal verdwijnen, wordt ervoor gekozen om deze regeling niet meer te toetsen in deze masterscriptie. Wel wordt de regeling nog kort theoretisch geschetst. Indien in de casus het kind dus een leeftijd krijgt, waarbij het kind dan in theorie geboren zou zijn voor 1 januari 2019, dan wordt het kind toch behandeld alsof het kind werd geboren na 1 januari 2019 en wordt dus enkel de nieuwe regeling van het Groeipakket behandeld.

26. Waar nodig en waar dit een verschil kan maken, zal ook een onderscheid worden gemaakt binnen de verschillende gezinsvormen van het inkomen van de ouders en wordt een onderscheid gemaakt tussen ouders met een laag inkomen (een gezinsinkomen beneden 32.238,01 EUR per jaar) en een hoog inkomen (een gezinsinkomen boven 32.238,01 EUR per jaar).

27. Ook voor de kindverloven zullen casussen worden uitgewerkt waarop nadien de regeling van de kindverloven zal worden toegepast. Bij de casussen voor de kindverloven zal het telkens gaan om een gezin dat in verwachting is van een kind. Dit kan zowel in verwachting zijn van een kind in de

---

¹³ www.groeipakket.be/tegemeetkomsten/zorgtoeslag-ondersteuningsbehoefte/inschaling-zorgtoeslag/medisch-sociale-schaal#:~:text=De%20schaal%20bestaat%20uit%203%20pijlers%20en%20een%20aantal%20vaste%20criteria&text=Je%20kind%20kan%20maximaal%2036,in%20de%20drie%20pijlers%20samen.

¹⁴ Art. 51 en art. 53 Decreet Groeipakket; <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/kinderopvangtoeslag/rechthebbend-kind/theorie/welke-kinderen-hebben>; <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/kleutertoeslag/rechthebbende-leerling/theorie/welke-kinderen-hebben>.

¹⁵ Art. 210-227 Decreet groeipakket.

zin van een zwangerschap, als in verwachting zijn van een kind in de zin van dat men op het punt staat een kind te adopteren of een kind op te nemen in het gezin als pleegkind. Waar de casus extra informatie vereist, zal dit worden geschetst bij de uitleg van die desbetreffende gezinsvorm. Er zal dan nadien worden gekeken in welke mate dat de ouders binnen dat gezin in de toekomst recht zullen hebben op de verschillende kindverloven.

a. Het traditionele gezin

28. Het traditionele gezin bestaat uit een biologische vader en biologische moeder en hun biologisch kind of hun biologische kinderen.¹⁶ Dit traditioneel gezin kan zich uiten als één van de drie soorten samenlevingsvormen, namelijk het huwelijk, de wettelijke samenwoning en de feitelijke samenwoning.

Als casus die zal worden gebruikt voor het Groeipakket, zal het gaan om een gezin met een moeder, een vader en één kind. De vader (Jan) en de moeder (Marie) hebben een zoon (Bart) van 8 jaar¹⁷. Bart is een leerling die op de laatste dag van het schooljaar is ingeschreven in een erkende onderwijsinstelling en Bart was ook niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig in de voorbije twee schooljaren. Het gezin van Jan, Marie en Bart heeft een gezinsinkomen van 30.500 EUR per jaar.

Als casus die zal worden gebruikt voor de kindverloven, zal het gaan om een gezin met een vrouw en een man. De vrouw is zwanger en zal binnen drie maanden bevallen.

b. Eenoudergezin

29. Bij een eenoudergezin bestaat het gezin uit één of meerdere kinderen en slechts één ouder. Deze ouder kan een bewust alleenstaande ouder zijn, maar het kan ook een alleenstaande ouder geworden zijn door een echtscheiding of door het overlijden van de andere ouder.¹⁸

De casus die voor het eenoudergezin zal worden gebruikt is gelijkaardig aan die van het traditionele gezin, met als verschil dat moeder Marie er in dit geval alleen voor staat met haar kind Bart (8 jaar). Voor het eenoudergezin zal zowel de situatie worden bekeken waarin Marie bewust alleenstaande ouder is, als de situatie waarin Marie weduwe is en Bart dus deels weeskind is. Ook hier is Bart een leerling in een erkende onderwijsinstelling en was hij niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens de voorbije twee schooljaren. Het gezin van Marie en Bart heeft een gezinsinkomen van 30.500 EUR per jaar.

Als casus die gebruikt zal worden voor het toepassen van de kindverloven, is Marie een alleenstaande die graag bewust alleenstaande moeder wilt worden. Marie is dan ook zwanger en zal binnen drie maanden bevallen.

c. Meeroudergezin

30. In een meeroudergezin zullen niet slechts twee, maar meer dan twee personen ervoor kiezen om samen een kind op te voeden. Het kind zal in zo'n geval meer dan twee ouders hebben. Door dit

---

¹⁶ www.gidsvoorgezinnen.be/algemeen/alle-artikels/gezinsvormen-2.

¹⁷ De namen die gebruikt worden in deze masterscriptie zijn fictieve namen, elke gelijkenis met bestaande personen berust louter op toeval.

¹⁸ www.gidsvoorgezinnen.be/algemeen/alle-artikels/eenoudergezinnen

model zijn er meer dan twee ouders, ook al is in de Belgische wetgeving enkel voorzien in het hebben van twee juridische ouders. De overige ouders worden dus niet gezien als juridische ouder op dit moment.¹⁹

Wat betreft hier de casus voor het Groeipakket, staan Jan en Marie er niet alleen voor als ouders, ook Mark zorgt mee voor het kind Bart (8 jaar). Jan en Marie konden namelijk zelf samen geen kinderen krijgen en Mark heeft geen partner, maar wou wel graag een kind. De drie spraken dan ook af dat via IVF het semen van Mark zou worden gebruikt om een eicel van Marie te bevruchten en dat ze daarna alle drie samen hun zoon Bart zouden opvoeden. Het gezin bestaat dus uit 3 ouders en het kind. Jan en Marie zijn de juridische ouders van Bart. Ook hier is Bart een leerling in een erkende onderwijsinstelling en was hij niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens de voorbije twee schooljaren. Jan, Marie, Mark en Bart wonen allemaal samen op één adres. Jan en Marie hebben samen een jaarlijks inkomen van 30.500 EUR. Mark heeft een jaarlijks inkomen van 15.250 EUR. Jan en Marie zijn de begunstigden van het Groeipakket.

Voor de casus voor de kindverloven, hebben Jan en Marie een kinderwens die ze zelf niet in vervulling kunnen laten gaan. Mark die zelf geen partner heeft, heeft ook een kinderwens. De drie spreken af dat het semen van Mark gebruikt zal worden om een eicel van Marie te bevruchten om hopelijk een kind te kunnen krijgen dat ze alle drie samen zullen opvoeden. Ondertussen is Marie zwanger en zal ze binnen drie maanden bevallen.

d. Pleeggezin

31. Wanneer kinderen opgroeien in een gezin waarin er bepaalde problemen zijn, waardoor ze niet op een verantwoorde wijze in dat gezin kunnen opgroeien, dan kunnen deze kinderen in een pleeggezin worden geplaatst. Dat is een gezin dat het kind zal opvangen voor een bepaalde periode.²⁰ Deze periode is niet voor elk kind hetzelfde, maar hangt af van de situatie in het gezin van oorsprong van het kind. Is die situatie niet veilig voor het kind, dan zal de periode vaak langer bedragen. Er zijn vier vormen van pleegzorg, die allemaal geschikt zijn voor een andere nood. Zo is er ondersteunende pleegzorg, dit houdt in dat een pleeggezin een kind opvangt zolang dit nodig is voor het kind en diens ouders. Dit kan zeer verschillend zijn in tijdsduur en kan gaan van een paar dagen tot een paar maanden. Het gaat hier dus wel steeds om relatief korte periodes. Daarnaast is er de crisispleegzorg, waarbij het gaat om een situatie die een snelle opvangplaats vereist. Deze crisispleegzorg is een oplossing voor korte termijn. Op lange termijn zal een andere oplossing moeten worden gezocht of indien de crisissituatie voorbij is, gaat het kind weer naar huis. Ten slotte is er ook nog de kortdurende pleegzorg (perspectiefzoekende pleegzorg) en de langdurende pleegzorg (perspectiefbiedende pleegzorg). Bij de kortdurende pleegzorg zal een pleeggezin voor een korte periode even het kind opvangen zodat zowel voor de ouders als voor het kind de rust kan wederkeren. Deze pleegzorg duurt meestal enkele maanden. Bij de langdurige pleegzorg zal het gaan om kinderen die langer dan een jaar in een pleeggezin verblijven.²¹

Voor het pleeggezin wordt voor het Groeipakket dezelfde casus genomen als bij het traditionele gezin, alleen woont Bart (8 jaar) niet bij zijn biologische ouders Jan en Marie, maar bij zijn

¹⁹ I. BOONE, *Gedeeld geluk*, Mortsel, Intersentia, 2016, 1.

²⁰ www.pleegzorg.be/doelgroepen/pleegzorger.

²¹ www.pleegzorg.be/verschillende-vormen.

pleegouders Fernand en Els. Er zijn toch wel wat problemen met de biologische ouders van Bart en Bart woont ondertussen al 9 maanden bij Fernand en Els, maar de problemen bij zijn biologische ouders Jan en Marie zijn nog lang niet opgelost. Het gaat daarom om langdurige pleegzorg. Ook hier is Bart een leerling in een erkende onderwijsinstelling en was hij niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens de voorbije twee schooljaren. Jan en Marie hebben een jaarlijks gezinsinkomen van 30.500 EUR. Fernand en Els hebben ook een jaarlijks gezinsinkomen van 30.500 EUR. Het pleeggezin van Fernand en Els heeft geen eigen kinderen en ook geen andere pleegkinderen.

Voor de casus voor de kindverloven wordt hier aangenomen dat er problemen zijn in het gezin van Jan, Marie en Bart. Bart zal daarom gaan verblijven bij Fernand en Els die zijn pleegouders zullen zijn. Het zal gaan om langdurige pleegzorg.

e. Adoptiegezin

32. Het verschil tussen een traditioneel gezin en een adoptiegezin is dat de kinderen in een adoptiegezin geen biologische kinderen zijn van de ouders, maar andere kinderen zijn, gekend of ongekend, uit binnen- of uit buitenland.²²

Net zoals bij het pleeggezin, wordt voor het adoptiegezin dezelfde casus genomen als bij het traditioneel gezin. Het enige verschil is dat Jan en Marie hun kind Bart (8 jaar) hebben verkregen via de procedure van adoptie. Zowel de hypothese van volle adoptie, als de hypothese van gewone adoptie worden in dit onderzoek behandeld. Net als bij de andere gezinsvormen is Bart ook hier een leerling in een erkende onderwijsinstelling en was hij niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig tijdens de voorbije twee schooljaren. Jan en Marie hebben samen een jaarlijks gezinsinkomen van 30.500 EUR.

Voor de toepassing van de kindverloven, wordt aangenomen dat Jan en Marie geen kinderen kunnen krijgen. Ze willen dan ook graag overgaan tot de adoptie van een kind. Na een lange procedure zijn ze in blijde verwachting, want ze hebben de mogelijkheid om Bart te adopteren.

ii. Behandeling van het kind in verschillende takken van het sociaal recht

a. Het Groeipakket

1. Groeipakket

33. Het Groeipakket bestaat uit meerdere verschillende financiële toelagen waarop een kind recht kan geven. Dit blijkt duidelijk uit Boek 2 van het Decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid (hierna Decreet Groeipakket). Het gaat meer bepaald om de gezinsbijslagen (art. 8-23 Decreet Groeipakket), de selectieve participatietoelagen (art. 24-50 Decreet Groeipakket) en andere toeslagen, namelijk de kinderopvangtoeslag (art. 51-52 Decreet Groeipakket) en de kleutertoelagen (art. 53-56 Decreet Groeipakket). Voor elk van deze verschillende toelagen zijn voorwaarden vereist vooraleer een kind recht kan geven op deze toelagen. Deze voorwaarden zullen in de hiernavolgende paragrafen worden besproken.

---

²² www.kindengezin.be/nl/thema/adoptie.

1.1. Kinderbijslag/gezinsbijslag

1.1.1. Voorwaarden

34. Om recht te kunnen hebben op de gezinsbijslagen moet het kind eerst en vooral aan twee voorwaarden voldoen. Ten eerste moet het kind zijn woonplaats hebben in Vlaanderen. Ten tweede moet het kind ofwel de Belgische nationaliteit hebben, ofwel moet het kind dat in België verblijft over een verblijfsvergunning beschikken. Er zijn echter nog meer specifieke voorwaarden waar het kind aan moet voldoen. Deze voorwaarden kunnen verschillen naargelang de betreffende prestatie.²³

35. Wat betreft de kinderbijslag (of gezinsbijslag, zoals het wordt genoemd in het kader van het nieuwe groeipakket) zijn er bijkomend ook voorwaarden met betrekking tot de leeftijd van het kind. Het basisprincipe is dat het kind recht geeft op de gezinsbijslag tot en met de maand waarin het kind de leeftijd van 18 jaar bereikt (dit wordt uitgebreid tot 21 jaar indien het kind nood heeft aan een specifieke ondersteuning, wat zo'n specifieke ondersteuning concreet betekent wordt verduidelijkt onder randnummer 24).²⁴ Daarbij zijn er twee uitbereidingen, namelijk een kind dat nog studeert of schoolverlater is, dat kan recht geven tot de leeftijd van 25 jaar en een kind met specifieke ondersteuningsbehoefte.²⁵

Het kind dat de zorgtoeslag toegekend krijgt tot de leeftijd van 21 jaar, moet nog aan bijkomende voorwaarden voldoen. Zo zijn er beperkingen aan de omvang van de winstgevende activiteit die dit kind eventueel uitoefent. Deze beperkingen zijn uitvoerig uitgewerkt in art. 14 Besluit Groeipakket.²⁶

Wat betreft het kind dat nog studeert of schoolverlater is, moet ook zijn voldaan aan een aantal voorwaarden. Zo moet het kind dat nog secundair onderwijs volgt, ten minste 17 lessen per week volgen. Voor een kind dat studeert aan het hoger onderwijs, is vereist dat deze voor minstens 27 studiepunten is ingeschreven in een instelling voor hoger onderwijs. Ook het kind dat jonger is dan 25 jaar en een stage doorloopt voor benoeming in een openbaar ambt, een kind dat is verbonden door een erkende leerovereenkomst en een schoolverlater kunnen recht geven op gezinsbijslagen. Bij schoolverlaters bedraagt dit nog twaalf manden vanaf de einddatum van de zomervakantie of vanaf de datum van de stopzetting van het recht op gezinsbijslagen.²⁷

36. Een kind dat aan de bovenstaande voorwaarden voldoet, zal dus recht hebben op de gezinsbijslag. Om te beginnen, bestaat de gezinsbijslag uit een startbedrag van 1.167,33 EUR bij de geboorte per kind en uit een basisbedrag per maand.²⁸ Naast de geboorte, kan ook de adoptie van een kind aanleiding geven tot een startbedrag. Het bedrag van dit startbedrag is hetzelfde als het

---

²³ <https://gperia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/begrip-en/theorie/wanneer-geeft-een-kind>.

²⁴ Art. 8, §2 Decreet Groeipakket

²⁵ <https://gperia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/onvoorwaardelijk-recht/theorie/welke-kinderen-hebben>.

²⁶ Art. 14 B.VI.Reg. van 5 oktober 2018 tot vaststelling van de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind en betreffende de vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden voor de gezinsbijslagen, de startbedragen geboorte en adoptie en de universele participatietoelagen, BS 18 december 2018, 100.205 (hierna Besluit Groeipakket); V. VERDEYEN "Het groeipakket – de Vlaamse gezinsbijslagen" in J. PUT, V. VERDEYEN en Y. STEVENS (eds.), *Praktijkboek sociale zekerheid. Voor de onderneming en de sociale adviseur*, 2021, Mechelen, Wolters Kluwer, (905) 912.

²⁷ Art. 16-41 Besluit Groeipakket; V. VERDEYEN "Het groeipakket – de Vlaamse gezinsbijslagen" in J. PUT, V. VERDEYEN en Y. STEVENS (eds.), *Praktijkboek sociale zekerheid. Voor de onderneming en de sociale adviseur*, 2021, Mechelen, Wolters Kluwer, (905) 909-911.

²⁸ Art. 9-11 en art. 13 Decreet Groeipakket.

startbedrag bij de geboorte.²⁹ Met het nieuwe groeipakket, bedraagt het maandelijks basisbedrag van de gezinsbijslag 169,79 EUR per kind. De voormelde bedragen zijn de bedragen zoals deze gelden voor het jaar 2022 en deze zijn hoger dan de in de art. 9 en 13 Decreet Groeipakket vermelde bedragen, de bedragen uit het Decreet Groeipakket werden namelijk geïndexeerd.³⁰ Het basisbedrag is dus, sinds de invoering van het groeipakket, hetzelfde voor elk kind dat recht heeft op de gezinsbijslag.³¹

37. Toch zijn er ook bepaalde factoren die invloed kunnen hebben op dit basisbedrag.

1.1.2. Kinderen geboren vóór 1 januari 2019

38. Verschillende kinderen kunnen recht geven op verschillende bedragen omdat ze geboren werden voor 1 januari 2019 en dus onder het oude systeem van de kinderbijslag blijven vallen. Bij het vroegere federale systeem van de kinderbijslag, werd het basisbedrag gekoppeld aan de rangorde van de kinderen die geboren werden binnen het gezin, waarbij het jongste kind recht gaf op het hoogste bedrag.³²

39. Daarnaast werd het basisbedrag ook verhoogd met een leeftijdsbijslag als het kind de leeftijd van 6, 12 of 18 jaar bereikte.³³ Er wordt voor kinderen die geboren werden voor 1 januari 2019 ook bijkomend een leeftijdstoelage toegekend. Deze bedraagt voor het oudste of enige kind 16,36 EUR vanaf 6 jaar, 24,92 EUR vanaf 12 jaar en 28,72 EUR vanaf 18 jaar. Voor de andere kinderen en/of kinderen die recht geven op een verhoogde kinderbijslag, zoals hierboven besproken, liggen de bedragen hoger en zij geven recht op 32,63 EUR vanaf 6 jaar, 49,86 EUR vanaf 12 jaar en 63,40 EUR vanaf 18 jaar.³⁴ In sommige gevallen kan een kind, dat werd geboren voor 1 januari 2019, wel vallen onder het nieuwe groeipakket. Dit is namelijk het geval bij een kind dat wees werd na 1 januari 2019, een kind met specifieke ondersteuningsbehoefte.³⁵

40. Kinderen die werden geboren voor 1 januari 2019, vallen nog onder het overgangssysteem van de kinderbijslag, waardoor er dus een verschil kan zijn op basis van hoeveel kinderen er in het gezin zijn geboren voor 1 januari 2019. Voor die kinderen, geldt er een basisbedrag per maand dat verschilt naargelang er meerdere kinderen zijn die geboren zijn voor 1 januari 2019. Voor het eerste kind bedraagt het basisbedrag 97,73 EUR per maand, voor het tweede kind bedraagt dit 180,83 EUR per maand en voor het(de) derde (en eventuele volgende) kind(eren) bedraagt dit bedrag 259,49 EUR per maand per kind.³⁶

41. Ook voor kinderen die geboren zijn voor 1 januari 2019, zijn er bepaalde toeslagen die een invloed kunnen hebben op de kinderbijslag. Het gaat dan om kinderen die recht zullen geven op een verhoogde kinderbijslag. Indien het gaat om een alleenstaande ouder, een gepensioneerde of (meer

---

²⁹ Art. 9 en 11 Decreet Groeipakket.

³⁰ Waar mogelijk wordt in deze masterscriptie zoveel mogelijk verwezen naar het bedrag zoals het geïndexeerd geldt in 2022. Deze geïndexeerde bedragen werden telkens geraadpleegd op www.groeipakket.be/.

³¹ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/basisbedrag/theorie/wat-zijn-de-bedragen-voor-0>.

³² <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/omkering-van-de-rangen/theorie/wat-houdt-de-omkering-van>.

³³ Art. 44 Algemene Kinderbijslagwet van 19 december 1939, *BS* 22 december 1939, 8.702.

³⁴ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/leeftijdsbijslag/theorie/voor-welke-kinderen-wordt>; <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/leeftijdsbijslag/theorie/welke-kinderen-ontvangen>.

³⁵ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/wezentoelage/theorie/wezenbijslag-voor-0>.

³⁶ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/basisbedrag/theorie/wat-zijn-de-bedragen-voor>.

dan 6 maanden) werkloze ouder dan bedraagt deze verhoogde kinderbijslag 141,74 EUR voor het eerste kind, voor het tweede kind 203,44 EUR en vanaf het derde kind 283,39 EUR (alleenstaande of alleenstaande gepensioneerde/werkloze) of 264,69 EUR (niet-alleenstaande gepensioneerde/werkloze). De verhoogde kinderbijslag bedraagt bij ziekte of ongeval voor het eerste kind 196,81 EUR, voor het tweede kind 203,44 EUR en vanaf het derde kind 264,69 EUR (of 283,39 als alleenstaande bij ziekte of ongeval). Voor kinderen die voor 2019 wees zijn geworden, is er een maandelijkse verhoogde kinderbijslag voor wezen van 375,41 EUR, dit bedrag blijft hetzelfde voor elk kind, ongeacht hoeveel kinderen er in het gezin aanwezig zijn die geboren zijn voor 1 januari 2019.³⁷

42. Bovendien kan een kind dat geboren werd voor 1 januari 2019 ook recht geven op de sociale toeslag. Het bedrag van deze sociale toeslag is afhankelijk van het basisbedrag dat het kind ontvangt. Een kind met een basisbedrag van 97,73 EUR krijgt een sociale toeslag van 49,75 EUR (de sociale toeslag wordt verhoogd tot 107,04 EUR als er langdurig zieken, arbeidsongeschikten of mindervaliden betrokken zijn). Een kind met een basisbedrag van 180,83 EUR geeft recht op een sociale toeslag van 30,83 EUR. Een kind dat recht geeft op een basisbedrag van 259,49 EUR geeft recht op een sociale toeslag van 5,51 EUR (deze sociale toeslag wordt verhoogd tot 24,87 EUR indien het kind opgroeit in een eenoudergezin).³⁸

43. Ten slotte is er ook nog een bijslag voor kinderen met een handicap of aandoening. De bedragen van deze bijslag zijn dezelfde bedragen als voor de kinderen die geboren werden vanaf 1 januari 2019 en zijn gebaseerd op de specifieke ondersteuningsnood die het kind heeft. Het gaat om bedragen die liggen tussen 85,70 EUR en 571,30 EUR.³⁹

1.1.3. Kinderen geboren vanaf 1 januari 2019

44. Voor kinderen die geboren werden vanaf 1 januari 2019 zijn er vier soorten zorgtoeslagen en sociale toeslagen. Aangezien dit in het decreet groeipakket twee verschillende titels betreft, worden deze naast elkaar besproken.⁴⁰

45. Ten eerste is er de wezentoeslag, waarbij het kind recht heeft op een toeslag afhankelijk van hoeveel ouders het kind nog heeft. Heeft het kind nog slechts één ouder, dan heeft het kind recht op een toeslag van 84,89 EUR per maand. Zijn beide ouders van het kind afwezig (door overlijden of vermoeden van afwezigheid vastgesteld door de vrederechter) dan heeft het kind recht op 169,69 EUR per maand wezentoeslag.⁴¹ Het kind heeft recht op deze wezentoeslag vanaf de maand waarin één of beide ouders van het kind overlijden en het kind blijft recht hebben op de wezentoeslag, ook al besluit de overlevende ouder om een gezin te vormen met iemand anders.⁴² Deze regeling is ook van toepassing indien het gaat om adoptieouders. Aangezien deze regeling enkel een mogelijkheid

---

³⁷ *Ibid.*

³⁸ <https://gperia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/sociale-toeslagen/theorie/wat-zijn-de-bedragen-van>.

³⁹ <https://gperia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/basisbedrag/theorie/wat-zijn-de-bedragen-voor>.

⁴⁰ Art. 14-17 en art. 18 Decreet Groeipakket.

⁴¹ Art. 14-15 Decreet Groeipakket.

⁴² www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/wezentoeslag.

is bij de juridische ouders of adoptieouders van het kind, geldt deze regeling niet in het geval dat één of beide pleegouders van het kind overlijden.⁴³

46. Ten tweede is er een zorgtoeslag voor kinderen die een specifieke ondersteuningsbehoefte hebben. Hiervoor is vereist dat het kind een bepaalde ondersteuningsbehoefte heeft en dit terwijl het kind nog rechtgevend is op de gezinsbijslag. Het bedrag van deze zorgtoeslag is tevens afhankelijk van de ernst van de ondersteuningsbehoefte en verschilt dus van ondersteuningsbehoefte kind tot ondersteuningsbehoefte kind. De bedragen variëren tussen 85,70 EUR en 571,30 EUR per maand.⁴⁴

47. Ten derde is er de pleegzorgtoeslag. Zoals de naam van de toeslag doet vermoeden, is deze toeslag van toepassing voor een kind, dat recht geeft op de gezinsbijslag, en dat in een pleeggezin is geplaatst. Het bedrag van deze pleegzorgtoeslag bedraagt 65,58 EUR per maand.⁴⁵ Zoals alreeds werd besproken, zijn er verschillende vormen van pleegzorg. Niet elk van deze vormen van pleegzorg kunnen aanleiding geven tot de pleegzorgtoeslag. Samenvattend kan worden gesteld dat de vormen pleegzorg, die een oplossing trachten te bieden voor een langere periode, namelijk de perspectiefzoekende en de perspectiefbiedende pleegzorg, aanleiding kunnen geven tot het verkrijgen van de pleegzorgtoeslag. De vormen van pleegzorg die een oplossing voor relatief korte termijn zijn, namelijk de ondersteunende pleegzorg en de crisispleegzorg, zullen geen recht geven op de pleegzorgtoeslag.⁴⁶

48. Ten slotte is er de sociale toeslag. De bepalende factoren voor de sociale toeslag zijn het bedrag van de gezinsinkomsten van de begunstigde(n) van de gezinsbijslag en het aantal rechtgevend kinderen. Indien het gaat om een gezin met één of twee kinderen en waarbij het gezinsinkomen onder 32.238,01 EUR ligt, bedraagt de sociale toeslag 53,06 EUR per maand per kind. Een kind in een gezin met één of twee kinderen en waarbij het gezinsinkomen boven 32.238,00 EUR ligt, zal geen recht hebben op de sociale toeslag. Indien het gaat om een gezin met meer dan twee kinderen, dan bedraagt de sociale toeslag 84,89 EUR per maand per kind als het gezinsinkomen onder 32.238,01 EUR per maand ligt en bedraagt de sociale toeslag 63,67 EUR per maand per kind als het gezinsinkomen tussen 32.238,01 EUR en 63.672,48 EUR ligt.⁴⁷ Wat ook zeker belangrijk is om te vermelden bij de sociale toeslag, is hoe de sociale toeslag zal worden toegepast indien de ouders van het kind gescheiden zijn. Het kind zal dan namelijk meer dan één plaats hebben vanwaar inkomsten komen. De regeling bij ouders die gescheiden zijn hangt af van het verblijf van het kind bij de ouders. Is de verblijfsregeling voor het kind een gelijkmatig verdeeld verblijf, dan zal het kind voor beide ouders worden meegeteld in het gezin. Het kind zal dan voor beide ouders recht geven op de helft van de sociale toeslag. Indien het kind echter meer verblijft bij één van diens ouders, dan wordt enkel het inkomen van het gezin van die ouder genomen. De inkomstenkern ligt dan bij één van de ouders van het kind, namelijk de ouder waar het kind het meeste tijd bij verblijft. Die ouder

---

⁴³ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/zorgtoeslagen/wezentoeslag/theorie/wanneer-er-een-recht-op>.

⁴⁴ Art. 16 Decreet Groeipakket.

⁴⁵ Art. 17 Decreet Groeipakket.

⁴⁶ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/zorgtoeslagen/pleegzorgtoeslag/theorie/wanneer-er-recht-op-een>.

⁴⁷ Art. 18 Decreet Groeipakket.

ontvangt dan het volledige bedrag waarop het kind, op basis van de inkomsten van het gezin van die ouder, recht geeft.⁴⁸

49. Naast deze toeslagen is er ook nog de schoolbonus, die jaarlijks wordt betaald op basis van de leeftijd die het kind had op 31 december van het voorgaande kalenderjaar. Kinderen die een leeftijd hebben tussen de 0 en 3 jaar, geven recht op een jaarlijkse schoolbonus van 21,23 EUR. Indien het gaat om een kind met een leeftijd tussen de 4 en 11 jaar, dan gaat het om 37,14 EUR per jaar, een kind tussen de 12 en 16 jaar geeft recht op 53,06 EUR per jaar en een kind tussen de 17 en 24 jaar geeft recht op 63,67 EUR.⁴⁹

1.2. Kinderopvangtoeslag en de kleutertoeslag

50. De kinderopvangtoeslag is een toeslag waarop een kind recht geeft als het naar een Nederlandstalige kinderopvang, onthaalouder of crèche in Vlaanderen of Brussel gaat. Belangrijk is hierbij dat de prijs die moet betaald worden voor de opvang van het kind, door de opvangplaats niet bepaald wordt op basis van het inkomen van de ouders van het kind. De kinderopvangtoeslag is een vast bedrag van 3,36 EUR per dag (waarbij een halve dag recht geeft op de helft van dat bedrag). Het bedrag wordt telkens uitbetaald op de 20ste van de maand die volgt op de maand waarop het kind recht gaf op de kinderopvangtoeslag. Het kind geeft geen recht meer op de kinderopvangtoeslag vanaf het moment dat het kind naar de kleuterschool gaat (ongeacht of het kind dan naast de kleuterschool ook nog dagen verblijft op de opvangplaats).⁵⁰

51. Kleuters die naar de kleuterschool gaan, kunnen dan wel geen recht meer geven op de kinderopvangtoeslag, waar zij wel recht op kunnen geven is de kleutertoeslag. Deze kleutertoeslag is een toeslag die bestaat voor kleuters van 3 en 4 jaar die naar een erkende, gesubsidieerde of gefinancierde kleuterschool gaan. Het kind moet ook voldoende aanwezig zijn in de kleuterschool, namelijk minimaal 150 halve schooldagen in de eerste kleuterklas als het kind drie jaar wordt in het jaar waarin dat schooljaar begint, en minimaal 185 halve schooldagen in de tweede kleuterklas als het kind vier jaar wordt in het jaar waarin dat schooljaar begint. De kleutertoeslag is een vast jaarlijks bedrag dat tweemaal kan verkregen worden (als het kind 3 jaar en 4 jaar is) en het bedraagt 135,25 EUR per jaar.⁵¹

1.3. Schooltoeslag of selectieve participatietoeslag

52. De schooltoeslag of de selectieve participatietoeslag is een toeslag die kan worden toegekend om ondersteuning te bieden voor de deelname van het kind aan het onderwijs. Voor studenten aan het hoger onderwijs, komt deze bovenop de studietoelage. De selectieve participatietoeslag is afhankelijk van het gezinsinkomen.⁵²

53. Om te kijken of een kind recht heeft op de schooltoeslag, moet het kind aan drie voorwaarden voldoen. Ten eerste moet het kind aan de nationaliteitsvoorwaarde voldoen. Dit wil zeggen dat het kind ofwel de Belgische nationaliteit moet hebben, ofwel moet het kind een wettige

---

⁴⁸ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/sociale-toeslagen/gezinsgrootte/theorie/wat-bij-gescheiden-ouders;www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/sociale-toeslag>.

⁴⁹ Art. 19-22 Decreet Groeipakket.

⁵⁰ Art. 51-52 Decreet Groeipakket.

⁵¹ Art. 53-56 Decreet Groeipakket.

⁵² www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag.

verblijfsvergunning hebben. Aan deze vereiste voldoen ook pleegkinderen, de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en slachtoffers van mensenhandel. Bovendien moet het kind voldoen aan de pedagogische voorwaarde en moet het kind dus deelnemen aan het onderwijs. Voor kleuters betekent deze pedagogische voorwaarde dat de kleuter moet ingeschreven zijn in een onderwijsinstelling op de laatste dag van het schooljaar. Bovendien moet de kleuter afhankelijk van zijn of haar leeftijd een minimum aantal halve dagen aanwezig zijn.⁵³ Voor een kleuter van 2 jaar is dit minimaal 100 halve dagen, voor een kleuter van 3 jaar minimaal 150 halve dagen, een kleuter van 4 jaar moet minimaal 185 halve dagen aanwezig zijn en een kleuter die 5 jaar is moet minimaal 290 dagen aanwezig zijn. Kleuters die 6 jaar of 7 jaar worden tijdens het jaar waarin het schooljaar begint, mogen niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig zijn, dit aangezien deze kleuters leerplichtig zijn.⁵⁴ Wat betreft kinderen die leerling zijn aan het lager onderwijs, moet de leerling ook zijn ingeschreven aan een onderwijsinstelling op de laatste dag van het schooljaar. Bovendien mag deze leerling niet meer dan 29 halve dagen per schooljaar ongewettigd afwezig zijn tijdens het huidige schooljaar en het voorafgaande schooljaar.⁵⁵ Voor leerlingen aan het secundair onderwijs, geldt ook de voorwaarde dat deze moeten ingeschreven zijn aan een erkende onderwijsinstelling secundair onderwijs op de laatste dag en ook deze leerling mag niet meer dan 29 halve dagen per schooljaar ongewettigd afwezig zijn en dit voor het huidige schooljaar en het voorafgaande schooljaar.⁵⁶ Bovendien mogen deze leerlingen ook de leeftijd van 23 jaar niet bereikt hebben tijdens het betrokken schooljaar.⁵⁷ Ten slotte is er de inkomstenvoorwaarde. Deze vereist dat het gezinsinkomen binnen bepaalde grenzen valt. Om deze grenzen en het gezinsinkomen te berekenen, wordt het inkomen genomen van de inkomstenverstrekker of de inkomens van de inkomstenverstrekkers. Een inkomstenverstrekker kan zowel een ouder zijn als een werkelijke opvoeder van het kind. Om te weten wie als inkomstenverstrekker van het kind moet worden gezien, moet worden gekeken naar welk statuut het kind heeft. Gaat het om een kind ten laste, dan worden de inkomsten genomen van de inkomstenverstrekkers uit het gezin van de persoon waar het kind ten laste van is. Is het kind gehuwd, dan worden de inkomsten genomen van het kind en diens partner. Is het kind zelfstandig of alleenstaand, dan zal in beide gevallen het inkomen genomen worden van het kind zelf.⁵⁸ De inkomstenkern wordt berekend op basis van de inkomsten van maximaal 2 inkomstenverstrekkers. Ook als het gaat om een ouder van het kind, die samenwoont met een niet-verwant van het kind, worden zowel het inkomen van de ouder als het inkomen van de niet-verwant in aanmerking genomen. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval indien het gaat om een nieuw-samengesteld gezin.⁵⁹ Voor een kind dat verblijft in een pleeggezin, kan het zijn dat de inkomstenvoorwaarde noodzakelijk vervuld moet zijn. Op basis van art. 37 Decreet Groeipakket is dit het geval wanneer het kind alreeds minstens één jaar onafgebroken bij hetzelfde pleeggezin verblijft. Het pleegkind zal in dat geval altijd recht hebben op de volledige schooltoeslag (indien het kind natuurlijk wel voldoet aan de twee andere voorwaarden). Indien de ouders van het kind gescheiden zijn en niet meer op hetzelfde adres wonen, dan zal rekening worden gehouden met de

---

⁵³ Art. 27 Decreet Groeipakket.

⁵⁴ Art. 27, §2 Decreet Groeipakket.

⁵⁵ Art. 30 Decreet Groeipakket.

⁵⁶ Art. 32 en art. 34, §1, 2° Decreet Groeipakket.

⁵⁷ Art. 35 Decreet Groeipakket.

⁵⁸ www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag/bedragen.

⁵⁹ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve>

inkomsten van de persoon die op hetzelfde adres woont als het kind. De inkomstenkern is dan het gezin van die persoon (dus bijvoorbeeld in een nieuw samengesteld gezin als het kind zijn domicilie heeft bij de moeder, dan wordt rekening gehouden met de inkomsten van de moeder en de persoon met wie de moeder samenwoont).⁶⁰ Ook al wordt slechts van één ouder in dat geval de inkomstenkern genomen voor de berekening van de schooltoeslag, toch kan het zijn dat beide ouders wel het bedrag ontvangen van de schooltoeslag. De schooltoeslag wordt namelijk toegekend aan de begunstigde(n) van het kind. Dit zijn in principe beide ouders van het kind (art. 57 Decreet Groeipakket), ook als deze gescheiden zijn en het kind slechts bij één van beide ouders zijn domicilie heeft. De gescheiden ouders beslissen dan samen op welke rekening de bedragen gestort worden.⁶¹ Enkel indien het ouderlijk gezag exclusief aan één van de ouders is toegewezen, zal enkel die ouder de begunstigde zijn van het kind.⁶²

54. De bedragen van de schooltoeslag zijn de jaarbedragen voor de schooltoeslag van het schooljaar 2021-2022. De schooltoeslag voor kleuters bedraagt 106,72 EUR per kleuter als men op of onder de maximuminkomstengrens valt.⁶³ Dit is een vast bedrag en wordt dus volledig toegekend als men op of onder de maximumgrens valt. Wat betreft de leerlingen van het lager onderwijs, is er al meer variatie. Als het gezinsinkomen op de maximumgrens valt, dan zal er een minimumtoeslag worden toegekend. Deze minimumtoeslag bedraagt 124,54 EUR. Valt het gezinsinkomen onder de maximuminkomstengrens, maar wel boven de minimumgrens, dan wordt er een gedeeltelijke toeslag toegekend.⁶⁴ Deze gedeeltelijke toeslag moet worden berekend op basis van een formule. De formule geldt als volgt:

$$\text{Formule : Volledige toeslag X } \frac{\text{Max grens} - \text{gezinsinkomsten}}{\text{Max grens} - \text{min. grens}}$$

65

Valt het gezinsinkomen van de leerling uit het lager onderwijs op of onder de minimumgrens, dan wordt de volledige toeslag van 193,68 toegekend.⁶⁶ Bovendien kan deze toeslag ook hoger zijn, indien het gezinsinkomen onder 1/10de van de maximumgrens ligt én de inkomsten voor 70% bestaan uit vervangingsinkomsten of onderhoudsgeld of leefloon of IVT (inkomensvervangende tegemoetkoming). Voor leerlingen van het secundair onderwijs, zijn er veel extra factoren die een invloed kunnen hebben op het bedrag van de schooltoeslag. Zo kan het bijvoorbeeld een invloed hebben op de schooltoeslag of de leerling al dan niet in een internaat verblijft en of het een leerling betreft die in het 3de leerjaar van de 3de graad voltijds technisch of beroeps secundair onderwijs zit. De schooltoeslag voor leerlingen van het secundair onderwijs varieert daardoor van minimaal 240,56 EUR tot maximaal 3.364,02 EUR (dit laatste hoge bedrag geldt enkel als het om een gehuwde,

⁶⁰ Art. 3 Besluit Selectieve Participatietoelagen.

⁶¹ www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/gescheiden-ouder.

⁶² <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/begunstigden/begunstigden-voor/theorie/begunstigden-voor-de-spt>; <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/begunstigden/begunstigden-voor-de/theorie/algemeen>.

⁶³ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/bedragen-van-de/theorie/bedragen-voor-de>.

⁶⁴ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/bedragen-van-de/theorie/bedragen-voor-de-0>.

⁶⁵ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/bedragen-van-de/theorie/bedragen-voor-de-0>.

⁶⁶ *Ibid.*

zelfstandige of alleenstaande leerling gaat, voor leerlingen die niet gehuwd, zelfstandig of alleenstaand zijn, kan het bedrag maximaal oplopen tot 1.915,34 EUR).⁶⁷

55. Hoewel niet elk kind recht zal hebben op een schooltoeslag, zal dit niet altijd te wijten zijn aan de gezinsvorm waarin het kind opgroeit, maar aan het inkomen van de inkomensverstrekkers. Er wordt namelijk wel rekening gehouden met hoeveel inkomensverstrekkers er in het gezin aanwezig zijn en dit moeten niet altijd de ouders van het kind zijn. Als de gezinsinkomsten boven de maximuminkomstengrenzen vallen, dan zal men geen schooltoeslag kunnen ontvangen. Dit geldt voor alle leerlingen, zowel de kleuters, als de leerlingen lager onderwijs, als de leerlingen van het secundair onderwijs.⁶⁸

56. De minimum- en maximuminkomstengrenzen verschillen naargelang het gezin waarin het kind opgroeit. De grenzen worden namelijk bepaald op basis van een puntensysteem, dat kan worden bepaald op basis van de personen die in de leefeenheid van het kind wonen.⁶⁹ Dit puntensysteem is wettelijk verankerd in art. 42 Decreet Groeipakket. Het betreft telkens één punt per persoon die is opgenomen in art. 42 Decreet Groeipakket en die zich in de leefeenheid van het kind bevindt. Nadat is berekend hoeveel punten de leefeenheid van het kind bedraagt, kan worden gekeken in art. 43 Decreet Groeipakket wat de minimum- en maximuminkomstengrenzen zijn voor een leefeenheid met die hoeveelheid punten. Het gaat om volgende minimum- en maximuminkomstengrenzen:

---

⁶⁷ Art. 48 Decreet Groeipakket.

⁶⁸ Art. 39-45 Decreet Groeipakket.

⁶⁹ Art. 41 Decreet Groeipakket.

Inkomstengrenzen

SCHOOLJAAR 2021 - 2022		
Aantal punten van je gezin	Minimumgrens (euro)	Maximumgrens (euro)
0	12.153,01	24.857,23
1	21.061,72	34.905,15
2	23.762,15	42.700,21
3	26.033,87	48.462,26
4	27.405,54	54.709,49
5	28.762,93	62.412,38
6	30.120,24	67.628,49
7	31.477,58	70.421,64
8	32.834,91	73.180,53
9	34.192,25	75.945,64
10	35.549,60	78.887,32
11	36.906,99	81.476,01
12	38.264,30	84.358,97
13	39.621,64	87.065,15
14	40.979,04	89.830,32
15	42.300,94	92.595,40
16	43.546,36	95.360,61
17	44.791,77	98.125,74
18	46.037,16	100.890,86
19	47.282,58	103.656,09
20 of meer	48.527,97	106.421,19

70

⁷⁰ <https://www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag/gezinsgrootte-en-inkomstengrenzen>.

1.4. Behandeling van het kind

57. Om te kijken of er eventueel een verschil in behandeling zit tussen de kinderen in de verschillende gezinsvormen, zullen de bovenstaande elementen uit het groeipakket, worden toegepast op de casus die werd geschetst bij elke gezinsvorm. Om ervoor te zorgen dat de berekening van de bedragen duidelijk en overzichtelijk blijft, zal worden gerekend met de bedragen zoals deze geïndexeerd zijn voor het jaar 2022.

1.4.1. Traditioneel gezin

58. In de situatie, zoals beschreven in de casus (zie randnummer 28), geeft Bart bij zijn geboorte recht op een startbedrag van 1.167,33 EUR. Daarnaast bestaat de gezinsbijslag waarop hij recht geeft uit een maandelijks basisbedrag van 169,79 EUR. Bart is geen wees en geeft dus geen recht op de wezentoeslag. Aangezien Bart gewoon bij Jan en Marie verblijft en niet verblijft bij pleegouders, zal hij ook geen recht geven op de pleegzorgtoeslag. Waar Bart wel recht op kan geven is de sociale toeslag. Aangezien het gezin een gezinsinkomen heeft dat ligt beneden 32.238,01 EUR, namelijk 30.500 EUR, zal deze sociale toeslag neerkomen op 53,06 EUR per maand. Omdat Bart 8 jaar is, geeft Bart ook recht op de schoolbonus voor kinderen tussen de 4 en 11 jaar van 37,14 EUR per jaar. Ten slotte kan Bart ook recht geven op de selectieve participatietoeslag. Bart is op de laatste dag van het schooljaar ingeschreven in een erkende onderwijsinstelling en was niet meer dan 29 halve dagen ongewettigd afwezig. Op basis van art. 42, §1, 4° en art. 42, §1, 1° Decreet Groeipakket zal de leefeenheid van Bart 2 punten hebben. Hierdoor is de minimuminkomstengrens 23.762,15 EUR per jaar en de maximuminkomstengrens 42.700,21 EUR per jaar. Zoals in de casus werd vermeld, is het jaarlijks gezinsinkomen van Jan en Marie 30.500 EUR en dit valt dus tussen de minimumgrens en de maximumgrens in. Daaruit volgt dat er recht zal zijn op de gedeeltelijke toeslag, die moet worden berekend op basis van de hierboven vermelde formule (zie randnummer 54). Als die formule wordt toegepast, krijgt men een jaarbedrag van 123,96 EUR. In totaal zal Bart dus recht geven op een startbedrag van 1.167,33 EUR, een maandelijkse gezinsbijslag van 222,85 EUR per maand, een jaarlijkse schoolbonus van 37,14 EUR, een jaarlijkse selectieve participatietoeslag van 123,96 EUR per jaar.

1.4.2. Eenoudergezin

59. Eerst wordt de situatie bekeken waarin Marie een bewust alleenstaande ouder is. Ook als Bart opgroeit in zo'n eenoudergezin, zal Bart recht geven op het startbedrag van 1.167,33 EUR. Het basisbedrag per maand bedraagt ook in dat geval 169,79 EUR. Aangezien Bart in deze situatie geen weeskind is, zal hij geen recht geven op de wezentoeslag. Ook verblijft Bart niet in een pleeggezin en zal dus de pleegzorgtoeslag niet van toepassing zijn. Aangezien het gezinsinkomen 30.500 EUR per jaar bedraagt, geeft dit voor Bart recht op een sociale toeslag van 53,06 EUR per maand. Bart is op dit moment 8 jaar en daarom geeft Bart ook recht op de schoolbonus voor kinderen tussen de 4 en 11 jaar van 37,14 EUR per jaar. Aangezien de leefeenheid van Bart in deze situatie evenveel punten heeft als bij het traditionele gezin en ook het jaarlijks gezinsinkomen hetzelfde is als bij het traditionele gezin, kan dezelfde berekening worden gemaakt. De selectieve participatietoeslag bedraagt dus hier hetzelfde bedrag als bij het traditioneel gezin, namelijk 123,96 EUR per jaar. Bart geeft dus recht op een startbedrag van 1.167,33 EUR, een maandelijks gezinsbijslag van 222,78 EUR, een jaarlijkse schoolbonus van 37,14 EUR en een schooltoeslag voor leerling lager onderwijs

van 123,96 EUR per jaar (geen schooltoeslag indien het gezinsinkomen boven de maximumgrens ligt).

Gaat het om de situatie waarin Marie geen bewust alleenstaande ouder is, maar dat haar echtgenoot of echtgenote overleden is en Bart dus gedeeltelijk weeskind is, dan blijft de toepassing van het startbedrag, het maandelijks basisbedrag, de sociale toeslag en de selectieve participatietoeslag hetzelfde. Wat wel verandert, is de wezentoeslag. Bart geeft namelijk recht op de wezentoeslag voor halfwezen van 84,89 EUR per maand. Hierdoor bedraagt de maandelijks gezinsbijslag 307,67 EUR.

Indien Marie een bewust alleenstaande ouder is, zal er dus geen verschil zijn tussen hetgeen zij ontvangt als eenoudergezin ten opzichte van wat zij zou ontvangen als traditioneel gezin. Indien Marie echter geen bewust alleenstaande ouder is, en Bart dus een halfwees is, zal er wel een verschil zijn met het traditioneel gezin, aangezien Bart dan recht geeft op de wezentoeslag voor halfwezen en dus de maandelijks gezinsbijslag dan hoger is.

1.4.3. Meeroudergezin

60. Het systeem van het Groeipakket zoals het op dit moment is uitgewerkt, bevat geen regeling die specifiek betrekking heeft op kinderen die opgroeien in een meeroudergezin. Er wordt wel een onderscheid gemaakt tussen een gezin waarin er twee ouders zijn en een gezin waarin er slechts één ouder is, maar nergens wordt vermeld wat de toepassing zou zijn als er meer dan twee ouders zijn. Wat logisch lijkt is dat het startbedrag (1.167,33 EUR), het maandelijks basisbedrag (169,79 EUR per maand) en de schoolbonus (37,14 EUR per jaar) hetzelfde blijven aangezien deze worden toegekend op basis van het kind zelf. Voor het berekenen van de sociale toeslag, wordt gekeken naar wie de inkomstenkern vormt voor het kind. Dit kunnen maximaal twee personen zijn.⁷¹ Aangezien Jan en Marie de begunstigen zijn, zal rekening worden gehouden met hun jaarlijkse inkomsten. Deze bedragen jaarlijks 30.500 EUR. Met dat jaarlijks gezinsinkomen, valt het gezinsinkomen dus onder de inkomstengrens van 32.238,01 EUR per jaar en hierdoor bedraagt de sociale toeslag 53,06 EUR per maand. Ook voor de selectieve participatietoeslag zal slechts rekening worden gehouden met de inkomsten van maximaal twee inkomensverstrekkers.⁷² Ook hier zal dus enkel rekening worden gehouden met het jaarlijks gezinsinkomen van Jan en Marie. Het feit dat Mark bij het gezin woont, verandert niets aan het aantal punten dat de leefeenheid krijgt. Ook het gezinsinkomen waarmee rekening moet worden gehouden, is hetzelfde als bij het traditioneel gezin. Dezelfde berekening kan dus weer opnieuw worden gemaakt aangezien dezelfde minimuminkomstengrens en dezelfde maximuminkomstengrens gelden. De selectieve participatietoeslag bedraagt dus ook voor dit meeroudergezin 123,96 EUR.

1.4.4. Pleeggezin

61. Een kind dat verblijft in een pleeggezin zal ook recht geven op het startbedrag van 1.167,33 EUR. Daarnaast geeft Bart ook recht op een maandelijks basisbedrag van 169,79 EUR. Bart is in deze situatie geen weeskind en zal daardoor dus geen recht geven op de wezentoeslag. Aangezien Bart bij zijn pleegouders Mark en Els verblijft, zal Bart wel recht geven op de maandelijks pleegzorgtoeslag van 65,58 EUR per maand. Aangezien het gezinsinkomen van het pleeggezin

---

⁷¹ <https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/sociale-toeslagen/inkomstenkern/theorie/wie-vormt-de>.

⁷² Art. 25, eerste lid en art. 3, §1, 49° Groeipakket; Art. 3 Besluit Selectieve Participatietoeslagen.

minder dan 32.238,01 EUR is, zal Bart ook recht geven op de sociale toeslag van 53,06 EUR per maand. Ook in dit geval geeft Bart recht op de schoolbonus voor kinderen tussen de 4 en 11 jaar van 37,14 EUR per jaar. Bart kan in deze situatie ook recht geven op de selectieve participatietoeslag van 123,96 EUR, aangezien de leefeenheid van het pleeggezin waarin Bart verblijft hetzelfde aantal punten krijgt als het traditionele gezin en dus ook dezelfde minimum- en maximuminkomstengrens van toepassing zal zijn. Bart zal dus, zolang hij verblijft in het pleeggezin bij Mark en Els, recht geven op een hoger bedrag wat betreft de maandelijks gezinsbijslag dan in het geval hij gewoon zou verblijven bij Jan en Marie. Het gaat om een bedrag van 288,43 EUR tegenover een bedrag van 222,85 EUR.

Wat ook verschillend is bij het pleeggezin is de begunstigde waarbij het bedrag terecht zal komen. Het startbedrag geboorte zal normaal gezien worden betaald aan de zwangere persoon indien het om een voorafbetaling van het startbedrag gaat (art. 66 Decreet Groeipakket). Indien het startbedrag pas na de geboorte wordt uitbetaald, dan zal het worden betaald aan de persoon die is aangewezen als de begunstigde. Wat betreft de gezinsbijslag, zal het ook afhangen van wie de begunstigde van het kind is. De pleegzorger kan op basis van art. 59, §1 Decreet Groeipakket de begunstigde zijn van het pleegkind. In dat geval kunnen de gezinsbijslagen worden uitbetaald aan de pleegzorger. Wat betreft de pleegzorgtoeslag zelf, moet er een onderscheid worden gemaakt tussen een kind dat voor korte duur in een pleeggezin is geplaatst en een kind dat voor een lange periode in een pleeggezin is geplaatst. Indien het een korte duur betreft, zal de pleegzorgtoeslag worden uitbetaald aan de persoon die voor de plaatsing begunstigde was en dus voor de plaatsing alles ontving. Gaat het om een plaatsing voor lange duur, dan wordt de pleegzorgtoeslag toegekend aan de pleegouders.⁷³

1.4.5. Adoptiegezin

62. Indien Bart niet de biologische zoon is van Jan en Marie, maar de adoptiezoon van Jan en Marie, dan zou er toch niets veranderen ten opzichte van de situatie zoals deze is bij het traditionele gezin. Het startbedrag adoptie is hetzelfde bedrag als het startbedrag geboorte. Ook de andere bedragen blijven hetzelfde. Op het gebied van het groeipakket, zit er dus geen verschil in behandeling tussen een kind in een traditioneel gezin en een kind in een adoptiegezin.

---

⁷³ Art. 67 Decreet Groeipakket.

1.4.6. Schematisch overzicht⁷⁴

	Groeipakket							
	Startbedrag	Gezinbijslag					School-bonus	Selectieve participatie-toeslag
Basisbedrag per maand		Wezentoeslag per maand	Zorg-toeslag	Pleegzorg-toeslag per maand	Sociale toeslag (maandlijks)			
Traditioneel gezin	€1.167,33 (startbedrag geboorte)	€169,79	Geen	Geen	Geen	€53,06	€37,14	€123,96
Eenoudergezin	€1.167,33 (startbedrag geboorte)	€169,79	Indien halfwees: €84,89 Indien geen halfwees: Geen	Geen	Geen	€53,06	€37,14	€123,96
Meeroudergezin	€1.167,33 (startbedrag geboorte)	€169,79	Geen	Geen	Geen	€53,06	€37,14	€123,96
Pleeggezin	€1.167,33 (startbedrag geboorte)	€169,79	Geen	Geen	€65,58	€53,06	€37,14	€123,96
Adoptiegezin	€1.167,33 (startbedrag adoptie)	€169,79	Geen	Geen	Geen	€53,06	€37,14	€123,96

1.4.7. Conclusie

63. Als wordt gekeken naar de behandeling van het kind, dat opgroeit in verschillende gezinsvormen, binnen het Groeipakket dan moet worden vastgesteld dat er eigenlijk zeer weinig verschil in behandeling is tussen de verschillende gezinsvormen. Op het pleeggezin en het eenoudergezin na, wordt het kind in alle factoren gelijk behandeld in elk van de verschillende gezinsvormen. In het pleeggezin en het eenoudergezin geldt er wel een andere behandeling, voor die laatste gezinsvorm geldt dat wel enkel indien het kind halfwees is en dus niet in een eenoudergezin waarbij het gaat om een bewust alleenstaande ouder.

1.5. Aanvullende specifieke casussen

64. De oorspronkelijke casussen leidden tot de conclusie dat er, als enkel en alleen de gezinsvorm als differentiatie werd genomen, weinig tot geen verschillen zijn tussen de verschillende gezinsvormen. Echter zal het om een iets realistischer beeld te geven, noodzakelijk zijn om een aantal casussen te selecteren, waarbij niet enkel de gezinsvorm mag verschillen, maar waarbij er ook andere kleine verschillen zijn of casussen die een zo specifieke situatie schetsen, dat er zich ook daar overduidelijk verschillen aanbieden met het traditioneel gezin. Door deze verschillen dan later te gaan toetsen aan de rechten van het kind, zal een beter beeld kunnen worden gevormd van wat deze verschillen dan precies betekenen voor het kind.

1.5.1. Gescheiden ouders en nieuw samengesteld gezin

65. In de eerste specifieke casus wordt er vanuit gegaan dat de ouders van Bart gescheiden zijn. Doordat zijn ouders gescheiden zijn, verblijft Bart dus op twee verschillende plaatsen. Twee hypothesen zullen in deze casus worden bekeken. De eerste hypothese is dat Bart gelijk verblijft bij beide ouders. De ene week verblijft Bart bij zijn moeder Marie, de andere week verblijft Bart bij zijn vader Jan. De tweede hypothese die wordt bekeken is dat er ongelijk verdeeld verblijf is, waarbij ook weer twee deelhypothesen worden gemaakt. In de eerste deelhypothese verblijft Bart meer bij Marie,

⁷⁴ Schematisch overzicht van de toepassing van het groeipakket in de besproken casussen.

in de tweede deelhypothese verblijft Bart meer bij Jan. Daarnaast moet ook worden gekeken naar wat de concrete situatie is bij elk van de ouders van Bart. Voor deze casus wordt aangenomen dat Marie nog geen nieuwe relatie heeft en nog alleen woont. Zij heeft een inkomen van 16.000 EUR per jaar. Jan heeft wel een nieuwe relatie en woont wettelijk samen met zijn nieuwe vriendin, Stéphanie. Samen hebben zij een gezinsinkomen van 33.500 EUR per jaar. Voor de eerste hypothese en de eerste deelhypothese van de tweede hypothese, wordt er van uitgegaan dat Bart staat gedomicilieerd bij Marie. Voor de tweede deelhypothese van de tweede hypothese, wordt er van uitgegaan dat Bart staat gedomicilieerd bij Jan.

Zoals eerder al aangehaald, zullen bij een scheiding de ouders samen moeten beslissen op welke rekening de bedragen worden gestort (behalve het bedrag van de sociale toeslag).

In de hypothese dat Bart gelijk verblijft bij elk van zijn ouders blijven het startbedrag, het basisbedrag en de schoolbonus gelijk. Deze bedragen komen op het rekeningnummer dat door de ouders werd gekozen. Wat betreft de sociale toeslag, kunnen beide ouders recht hebben op de helft van de sociale toeslag. Hiervoor moet dan bij elke ouder apart worden gekeken of in de leefeenheid van die ouder het gezinsinkomen onder de inkomensgrens van 32.238,01 EUR per jaar valt. Het inkomen van Marie valt onder de inkomensgrens. Zij zal daarom recht hebben op de helft van de sociale toeslag, namelijk maandelijks 26,53 EUR. Het inkomen van Bart en Stéphanie daarentegen valt wel boven de inkomensgrens. Zij zullen daardoor geen recht hebben op de helft van de sociale toeslag. Ook voor de sociale toeslag zal dit een invloed hebben. Bart staat namelijk gedomicilieerd bij zijn moeder. Het is dan ook haar leefeenheid die wordt genomen voor het berekenen van het aantal punten en voor het gezinsinkomen. De leefeenheid van Marie en Bart zal 2 punten bedragen. Het gezinsinkomen van Marie (16.000 EUR) valt onder de minimumgrens van 23.762,15 EUR. Hierdoor zal Bart recht hebben op het volledige bedrag van de schooltoeslag, namelijk 193,68 EUR.

Indien het een ongelijkmatig verdeeld verblijf is en Bart meer bij zijn moeder verblijft, zullen het startbedrag, het basisbedrag en de schoolbonus opnieuw gelijk blijven. Voor de sociale toeslag zal de regeling weer anders zijn dan bij de vorige hypothese. Nu zal namelijk enkel worden gekeken naar het gezinsinkomen van Marie om te bepalen of Bart recht heeft op de sociale toeslag. Aangezien het inkomen van Marie onder de inkomensgrens van 32.238,01 EUR per jaar valt, zal Marie het volledige bedrag van de sociale toeslag kunnen krijgen. Jan krijgt geen sociale toeslag aangezien Bart meer bij Marie verblijft dan bij hem. Voor de schooltoeslag kan worden verwezen naar de uitleg bij de eerste hypothese. Aangezien Bart namelijk ook nu zijn domicilie bij Marie heeft, blijft de schooltoeslag hetzelfde.

Indien het een ongelijkmatig verdeeld verblijf is en Bart meer bij zijn moeder verblijft, zullen het startbedrag, het basisbedrag en de schoolbonus opnieuw gelijk blijven. Voor de sociale toeslag zal de regeling opnieuw verschillen. Nu zal namelijk enkel worden gekeken naar het gezinsinkomen van Jan om te bepalen of Bart recht heeft op de sociale toeslag. Aangezien het gezinsinkomen van de leefeenheid van Jan boven de inkomensgrens van 32.238,01 EUR per jaar valt, zal Jan geen sociale toeslag kunnen ontvangen voor Bart. Ook Marie krijgt geen sociale toeslag aangezien Bart meer bij Jan verblijft dan bij haar. In deze deelhypothese zal er dus voor Bart geen enkele sociale toeslag worden ontvangen. De schooltoeslag zal in deze deelhypothese wel verschillen van de eerste hypothese. Nu heeft Bart namelijk zijn domicilie bij Jan en daardoor zal dus de leefeenheid van Jan

worden genomen voor het berekenen van het aantal punten en voor het gezinsinkomen. De leefeenheid van Jan heeft 2 punten. Hun gezinsinkomen van 33.500 EUR per jaar valt tussen de minimumgrens van 23.762,15 EUR en de maximumgrens van 42.700,21 EUR. Hierdoor zal er recht zijn op de gedeeltelijke toeslag, waarvoor de formule (zie randnummer 54) moet worden gebruikt. Als die formule wordt toegepast komt men op een gedeeltelijke toeslag van 94,90 EUR per maand.

1.5.2. Eenoudergezin: alleenstaande ouder of overleden ouder

66. De tweede specifieke casus sluit aan bij een verschil dat in de eerste analyse wel al naar boven kwam, namelijk het verschil tussen een eenoudergezin waarbij het gaat om een alleenstaande ouder, die bewust of onbewust alleenstaand is, en een eenoudergezin waarin het gaat om een ouder die overleden is, waardoor de andere ouder alleen achterblijft om te zorgen voor het kind.

Zoals eerder reeds werd aangehaald, kan er bij het eenoudergezin een verschil zijn op basis van of het gaat om een bewust of onbewust alleenstaande ouder of om een gezin waarbij één van de ouders overleden is. In het tweede geval, zal het kind namelijk recht hebben op een halfwezentoeslag. Er zit dus een verschil tussen twee situaties die gelijkaardig zijn. In beide gevallen heeft het kind slechts één ouder, enkel de aanleiding voor het slechts hebben van één ouder is verschillend. Of dit verschil gerechtvaardigd kan worden, zal later onderzocht moeten worden bij het toetsen aan de rechten van het kind.

Wat bovendien eerder niet werd aangehaald (aangezien enkel de gezinsvorm als differentiatie werd genomen terwijl alle andere elementen hetzelfde bleven) en wat naar alle waarschijnlijkheid wel een factor is die verschillend zal zijn naargelang het gaat om een eenoudergezin of een traditioneel gezin, is het gezinsinkomen. Als het werkelijk een gezin is dat bestaat uit één ouder en het kind, dan zal het gezinsinkomen vaak lager liggen dan bij het traditioneel gezin, aangezien er bij een eenoudergezin slechts één inkomen zal zijn en bij het traditioneel gezin vaak twee inkomens. Indien dan wordt gekeken naar de oorspronkelijke casus en er wordt rekening gehouden met een inkomen dat slechts de helft bedraagt dan wat oorspronkelijk in de casus was opgenomen (namelijk 15.250 EUR in plaats van 30.500 EUR). In de huidige casussen geeft dit nog steeds geen verschil, aangezien het oorspronkelijke bedrag ook onder de inkomensgrens of het minimuminkomen van de sociale toeslag en de schooltoeslag viel, maar in de praktijk zou dit voor die twee toeslagen wel een verschil kunnen maken, aangezien die aan het inkomen gebonden zijn.

1.5.3. Eenoudergezin: inwonende werkende grootouder

67. Voor de derde specifieke casus, wordt er ook vanuit gegaan dat Bart en zijn moeder Marie een eenoudergezin vormen. Het verschil hier met de eerdere casus over eenoudergezin, is dat bij het gezin van Bart en Marie ook de grootmoeder van Bart, Gerda (moeder van Marie), inwoont bij het gezin, zij heeft haar domicilie dan ook op hetzelfde adres als Marie en Bart. De grootmoeder van Bart heeft de pensioenleeftijd nog niet bereikt en is nog aan het werk. Zij brengt dus ook een inkomen bij aan het gezin. Waar het gezinsinkomen van het eenoudergezin Bart en Marie, zoals het eerder werd uiteengezet (zie randnummer 29) 30.500 EUR bedroeg, ligt dit gezinsinkomen nu hoger. De grootmoeder van Bart brengt nog ongeveer een 15.000 EUR bij in het gezinsinkomen.

Wat betreft het startbedrag, het basisbedrag, de wezentoeslag (afhankelijk van of Marie een bewust alleenstaande ouder is of een weduwe) en de schoolbonus, blijft de situatie hetzelfde als bij de

oorspronkelijk gekozen casus van het eenoudergezin (zie randnummer 29 en 59). Wat hier echter wel zal veranderen, is de toeslagen die afhankelijk zijn van het gezinsinkomen. Ook al heeft het 'gezin' van Bart en Marie hetzelfde inkomen als bij de oorspronkelijke casus, namelijk 30.500 EUR, toch zal het gezinsinkomen hier hoger liggen. Aangezien Gerda haar domicilie op hetzelfde adres heeft als Marie en Bart, wordt zij geacht samen te wonen met Marie en Bart en vormt zij samen met Marie de inkomstenkern van Bart. Haar inkomsten worden dus mee in rekening gebracht voor het bepalen van de gezinsinkomsten, waardoor het gezinsinkomen 45.500 EUR bedraagt in plaats van 30.500 EUR. Voor de sociale toeslag heeft dit als gevolg dat Bart geen recht meer zal hebben op de sociale toeslag. Het gezinsinkomen ligt namelijk nu hoger dan 32.238,01 EUR en daarom zal Bart geen recht meer hebben op de sociale toeslag. Ook voor de schooltoeslag brengt dit een verandering met zich mee. De leefeenheid van Bart zal in dit geval nog altijd 2 punten hebben, waardoor de minimumgrens op 23.762,15 EUR per jaar ligt en de maximumgrens op 42.700,21 EUR per jaar ligt. Doordat het gezinsinkomen nu 45.500 EUR bedraagt, zal het Bart geen recht hebben op de schooltoeslag en valt dus ook deze voor hem weg indien zijn werkende grootmoeder mee inwoont met het gezin.

1.5.4. Traditioneel gezin met inwonende gehandicapt persoon

68. Voor de vierde en laatste specifieke casus, wordt aangenomen dat het opnieuw gaat om het traditioneel gezin van Jan, Marie en hun zoon Bart. Het verschil echter met de oorspronkelijke casus van het traditioneel gezin is dat de gehandicapte volwassen broer van Jan, namelijk Jef, mee inwoont met het gezin. Jef is voor 73% gehandicapt (waardoor hij 4 punten krijgt in de eerste pijler van de medisch-sociale schaal).⁷⁵ Het gezinsinkomen is net zoals in de oorspronkelijke casus 30.500 EUR per jaar.

In deze casus zullen het startbedrag, het basisbedrag, de schoolbonus en de sociale toeslag hetzelfde blijven als werd berekend voor de oorspronkelijke casus. Wat in dit geval wel kan verschillen, of toch minstens een verschillende berekening vereist, is de schooltoeslag. In de oorspronkelijke casus had de leefeenheid van Jan, Marie en Bart namelijk 2 punten. Omdat de gehandicapte broer van Jan mee inwoont met het gezin en hij voor 73% gehandicapt is, zal hij meetellen voor 2 punten. De leefeenheid bedraagt daardoor 4 punten, waardoor de minimumgrens en maximumgrens hoger zullen liggen. De minimumgrens is in dat geval 27.405,54 EUR per jaar en de maximumgrens 54.709,49 EUR per jaar. Het gezinsinkomen ligt tussen de minimumgrens en maximumgrens in, waardoor ook hier weer de formule moet worden gebruikt om de gedeeltelijke toeslag te berekenen. Op basis van de formule zou in dit geval de gedeeltelijke schooltoeslag 172,38 EUR per maand bedragen, wat dus hoger is dan bij de oorspronkelijke casus.

1.6. Conclusie – De verschillen

69. Om de verschillen vlot te kunnen toetsen, wordt hier eerst beknopt nog een overzicht gemaakt van wat nu concreet de verschillen zijn die aan de rechten van het kind getoetst zullen worden.

Het eerste verschil dat naar boven kwam en dat ook getoetst zal worden, is het feit dat er bij het pleeggezin een bijkomende pleegzorgtoeslag is.

---

⁷⁵ www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/zorgtoeslag-ondersteuningsbehoefte/inschaling-zorgtoeslag/medisch-sociale-schaal.

Het tweede verschil dat getoetst zal worden, is de wezentoeslag bij het eenoudergezin waarbij het kind halfwees is.

De derde reeks verschillen die aan de toetsing zullen worden onderworpen, zijn de verschillen die optreden bij de situatie waarin de ouders gescheiden zijn. Zo was er de hogere schooltoeslag indien het kind gedomicilieerd stond bij de ouder die nog geen nieuwe partner had en daardoor een laag inkomen had. Daarnaast was er ook nog het wegvallen van de sociale toeslag en de lagere gedeeltelijke schooltoeslag in de situatie waarin het kind domicilie had bij de ouder die wel al een nieuwe partner vond.

Het vierde verschil dat getoetst kan worden, is het verschil dat zich voordoet indien er bij een eenoudergezin een inwonende werkende grootouder is, waardoor het gezinsinkomen hoger ligt voor de berekening van de sociale toeslag en de schooltoeslag.

Het vijfde en laatste verschil dat getoetst zal worden, is de hogere schooltoeslag die het kind krijgt indien er een gehandicapt persoon mee inwoont met het gezin.

b. De kindverloven

70. Voor de verloven wordt enkel rekening gehouden met de regeling zoals deze geldt voor werknemers, niet de regeling zoals deze geldt voor personen met een ander statuut (indien die regeling afwijkend zou zijn). Dit om een overzichtelijk beeld te kunnen geven van de verschillen tussen de gezinsvormen en niet te focussen op de verschillen tussen personen met een ander statuut.

1. Ouderschapsverlof

71. De mogelijkheid van ouders om ouderschapsverlof op te nemen kan gebeuren op grond van twee wettelijke grondslagen. Enerzijds is er de CAO nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof, gewijzigd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 bis van 24 februari 2015.⁷⁶ Anderzijds vindt men het ook terug in het KB van 29 oktober 1997 tot invoering van een recht op ouderschapsverlof in het kader van de loopbaanonderbreking.⁷⁷ Het verschil tussen beide grondslagen is dat als men ouderschapsverlof opneemt met als grondslag CAO nr. 64, dan zal men geen recht openen op een uitkering. Dit is wel het geval bij het ouderschapsverlof onder het KB. Het gaat hierbij echter wel om een keuzerecht. Zal de ouder namelijk onder één van deze grondslagen het ouderschap opnemen, dan sluit dit uit dat ook op de andere grondslag nogmaals ouderschap zal kunnen worden opgenomen.⁷⁸

72. Op basis van art. 1 CAO nr. 64 heeft elke ouder recht op vier maanden aan ouderschapsverlof. Het gaat om een individueel recht op ouderschapsverlof en dus kan het ouderschapsverlof niet worden overgedragen van de ene ouder naar de andere ouder. In de commentaar bij art. 1 CAO nr. 64 wordt verduidelijkt dat het ouderschapsverlof naast de traditionele moeder en vader, ook bedoeld is voor adoptievaders en adoptiemoeders, alsook voor de meemoeder waarbij de afstamming ten

---

⁷⁶ KB 29 oktober 1997 tot invoering van een recht op ouderschapsverlof in het kader van de onderbreking van de beroepsloopbaan, *BS* 7 november 1997, 29.930.

⁷⁷ Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof (zoals gewijzigd door de Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64bis van 24 februari 2015); Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64bis van 24 februari 2015 tot aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.

⁷⁸ K. FEREMANS, "Thematische verloven" in HENDRICKX, F. en ENGELS, C. (eds.), *Arbeidsrecht – Deel 2*, (213) 221.

opzichte van het kind vaststaat. Ook pleegmoeders en pleegvaders zouden hetzelfde recht hebben.⁷⁹ In principe gaat het om een voltijdse (volledige) schorsing van de arbeidsovereenkomst, maar er kan ook met de werkgever overeengekomen worden om bijvoorbeeld gedurende acht maanden de arbeidsprestaties te halveren.⁸⁰ Om recht te kunnen hebben op ouderschapsverlof moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan. Het gaat zowel om voorwaarden die gelden ten opzichte van het kind, als om voorwaarden die gelden ten opzichte van de volwassenen. Ten eerste is er de leeftijdsvereiste. Het ouderschapsverlof kan namelijk worden aangevraagd voor een kind uiterlijk tot het acht jaar wordt. Dit geldt ook voor het kind dat wordt geadopteerd. De ouder die het ouderschapsverlof aanvraagt moet bovendien 12 maanden zijn verbonden met een arbeidsovereenkomst en dit moet het geval zijn in de 15 maanden die voorafgaan aan de schriftelijke kennisgeving die de ouder doet aan de werkgever.⁸¹ Daarnaast moet de ouder ook een geboortecertificaat of bewijs van adoptie kunnen bezorgen aan de werkgever.⁸²

73. Naast CAO nr. 64, kan men ook ervoor kiezen om het ouderschapsverlof op te eisen, zoals het wordt bepaald volgens het KB van 29 oktober 1997. Ook onder het KB geldt dat er een mogelijkheid bestaat om ouderschapsverlof te nemen voor een totaal van vier maanden (voltijds ouderschapsverlof), eventueel een halvering van de arbeidsprestaties voor acht maanden of zelfs over een nog langere periode als de arbeidsprestaties nog minder verminderd worden dan een halvering.⁸³ Net zoals bij CAO nr. 64, moet er ook voor het ouderschapsverlof onder het KB van 29 oktober 1997 aan voorwaarden zijn voldaan. Deze voorwaarden lopen wel voor een groot deel gelijk met de voorwaarden uit CAO nr. 64. Wat betreft het kind, is er ook hier een leeftijdsvereiste. Zo kan onder het KB van 29 oktober 1997 het ouderschapsverlof worden opgenomen vanaf de geboorte van het kind tot het kind de leeftijd van 12 jaar bereikt heeft. De ouders hebben hier dus wat langer de tijd om het ouderschapsverlof op te nemen. Ook voor adoptieouders geldt dat zij tijd hebben tot het kind twaalf jaar wordt om zich te beroepen op het ouderschapsverlof. Wat anders is onder het regime van het KB van 29 oktober 1997, is dat indien het kind voor 66% getroffen is door een lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid of een aandoening van een bepaalde categorie, dan wordt deze leeftijdsgrens verlaagd naar 21 jaar.⁸⁴ Voor de ouders zelf, die het ouderschapsverlof willen opnemen, geldt exact dezelfde voorwaarde als onder de CAO nr. 64, namelijk dat zij gedurende 12 maanden moeten tewerkgesteld zijn in de 15 maanden die de schriftelijke kennisgeving voorafgaan en zij moeten ook documenten bezorgen aan de werkgever, die de gebeurtenis die aan de grondslag ligt van het ouderschapsverlof, staven.⁸⁵

74. Voor pleegouders echter, staat het ouderschapsverlof niet open. Dit kan worden afgeleid uit onder meer de bewoordingen van het KB van 29 oktober 1997, waarbij art. 3 stelt dat de werknemer in twee gevallen recht heeft op het ouderschapsverlof:

“Art. 3.

---

⁷⁹ Commentaar bij art. 1 CAO nr. 64 van 10 april 1997; K. FEREMANS, “Thematische verloven” in HENDRICKX, F. en ENGELS, C. (eds.), *Arbeidsrecht – Deel 2*, (213) 225.

⁸⁰ Art. 7 CAO nr. 64 van 10 april 1997.

⁸¹ Art. 6 CAO nr. 64 van 10 april 1997.

⁸² Art. 10 CAO nr. 64 van 10 april 1997.

⁸³ Art. 2 KB 29 oktober 1997.

⁸⁴ Art. 3 KB 29 oktober 1997.

⁸⁵ Art. 4 en 5 KB 29 oktober 1997.

§ 1. De werknemer heeft recht op het bij artikel 2 bedoelde ouderschapsverlof :

- naar aanleiding van de geboorte van zijn kind tot het kind twaalf jaar wordt;
- in het kader van de adoptie van een kind, gedurende een periode die loopt vanaf de inschrijving van het kind als deel uitmakend van zijn gezin in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister van de gemeente waar de werknemer zijn verblijfplaats heeft, en dit uiterlijk tot het kind twaalf jaar wordt."

Het artikel verwijst daarbij ofwel naar de geboorte van *zijn* kind ofwel naar de situatie waar het gaat om een adoptie van het kind. Bij het pleegouderschap gaat het niet om *het* kind van de pleegouders en het pleegouderschap valt ook niet onder de situatie van adoptie.

Ook CAO nr. 64 lijkt een opvatting in dezelfde lijn als het KB van 29 oktober 1997 te bevatten. Ook hier wordt namelijk, in art. 1, gesproken van de mogelijkheid tot het opnemen van ouderschapsverlof, waarbij ook twee gebeurtenissen aanleiding kunnen geven tot het ouderschapsverlof, namelijk de geboorte van een kind en de adoptie van een kind. Zoals daarnet al vermeld, zijn deze situaties niet op die manier terug te vinden bij het pleegouderschap. Ten slotte is er nog een indicatie dat het op dit moment niet mogelijk is voor pleegouders om ouderschapsverlof op te nemen voor een pleegkind. Zo zijn er de voorbije jaren verschillende wetsvoorstellen verschenen, die een regeling zouden moeten invoeren waardoor het ook voor pleegouders mogelijk is om ouderschapsverlof op te nemen.⁸⁶ Onder meer in de toelichting bij deze voorstellen wordt aangegeven dat ouderschapsverlof momenteel niet mogelijk is voor pleegouders. Daarnaast trachten deze wetsvoorstellen ook het recht van pleegouders op ouderschapsverlof te vestigen.⁸⁷ Mochten pleegouders dit recht al kunnen laten gelden, dan zou het niet met deze wetsvoorstellen moeten worden ingevoerd.

2. Moederschapsrust

75. De moederschapsrust bestaat uit twee delen en bedraagt in principe in totaal 15 weken, dit blijkt indirect uit art. 39 Arbeidswet. Enerzijds bestaat de moederschapsrust uit het zwangerschapsverlof, dat bedoeld is om op te nemen voor de bevallingsdatum, en anderzijds uit de postnatale rust, die verplicht moet worden opgenomen na de bevalling. De totale moederschapsrust kan afhankelijk van verschillende factoren ook nog worden uitgebreid tot meer dan 15 weken en de manier waarop deze 15 weken worden opgenomen kan ook verschillen van moeder tot moeder.⁸⁸

76. Het zwangerschapsverlof gaat in ten vroegste zes weken voor de bevalling. Dit kan worden vervroegd tot acht weken voor de bevalling indien de vrouw een meerling verwacht. Om te kunnen weten wanneer de vermoedelijke bevalling zal plaatsvinden, moet de vrouw ten laatste zeven weken, eventueel negen weken in het geval van een meerling, de werkgever op de hoogte brengen van de voorziene bevallingsdatum op basis van een geneeskundig getuigschrift.⁸⁹ Belangrijk is dat de vrouw

---

⁸⁶ Wetsvoorstel (N. LANJRI) tot het verlenen van het verlenen van het recht op ouderschapsverlof aan pleegouders in het kader van langdurige pleegzorg, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-1255/001; Wetsvoorstel (E. WILLAERT e.a.) tot wijziging van de reglementering, teneinde de pleegouders bij langdurige pleegzorg het recht op ouderschapsverlof toe te kennen, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1585/001.

⁸⁷ *Ibid.*

⁸⁸ Art. 39 Arbeidswet van 16 maart 1971, *BS* 30 maart 1971, 3.931 (hierna Arbeidswet).

⁸⁹ Art. 39, eerste lid Arbeidswet.

minimaal zeven dagen voor de werkelijke bevallingsdatum zwangerschapsverlof moet nemen. Gebeurt dit niet, bijvoorbeeld doordat het kind vroeger geboren wordt dan de verliest de vrouw wel de dagen die ze normaal verplicht had moeten nemen als zwangerschapsverlof. Aangezien het verplicht is minimaal zeven dagen zwangerschapsverlof te nemen voor de werkelijke bevallingsdatum, kan de vrouw dus tot zeven dagen aan zwangerschapsverlof verliezen.⁹⁰

77. De postnatale rust is een verplichte rustperiode die moet worden opgenomen na de geboorte van het kind. Het gaat om een verplichte periode van negen weken die begint vanaf de dag van de bevalling (de rust begint te lopen op de dag na de dag van de geboorte als de vrouw nog heeft gewerkt op de dag van de geboorte zelf). Op deze verplichte periode bestaat geen uitzondering en dus moet de vrouw verplicht een rustperiode van negen weken hebben. Die negen weken kunnen eventueel wel nog worden uitgebreid met twee weken indien het de geboorte betreft van een meerling. Bovendien is de vrouw ook niet verplicht om het zwangerschapsverlof op te nemen in de zes weken die de geboorte voorafgaan (dit natuurlijk wel met uitzondering van de zeven dagen die de werkelijke bevallingsdatum meteen voorafgaan en die de vrouw verliest als deze niet in die specifieke dagen worden opgenomen). De vrouw kan dus maximaal vijf weken van het zwangerschapsverlof overdragen tot na de bevalling. Indien de vrouw bevult van een meerling, kan zij maximaal zeven weken overdragen. De postnatale rust kan ook worden uitgebreid omwille van het kind zelf. Dit kan meer bepaald in het geval het pasgeboren kind na de eerste zeven dagen na zijn of haar geboorte wordt opgenomen in de verplegingsinrichting. De postnatale rust kan dan, op verzoek van de vrouw, worden verlengd voor de duur van de opname van het kind. De verlenging kan wel maximaal 24 weken bedragen. Deze verlenging kan vanzelfsprekend niet zonder dat de werkneemster een getuigschrift van de verplegingsinrichting bezorgt aan de werkgever waarin de duur van de opname wordt vermeld.⁹¹

3. Geboorteverlof

78. In tegenstelling tot moeders, hebben vaders een veel kortere periode waarop zij recht hebben na de geboorte van hun kind. Zij hebben namelijk recht op een verlofperiode van 15 dagen naar aanleiding van de geboorte van een kind. Hiervoor is wel vereist dat ten opzichte van hen de afstamming van het kind vaststaat.⁹² Het is niet zo (zoals wel het geval is bij de moederschapsrust van de moeder) dat de vader dit verlof moet nemen aansluitend aan de geboorte van het kind. De vader heeft de keuze om deze 15 verlofdagen op te nemen binnen vier maanden te rekenen vanaf de geboorte van het kind.⁹³ Daarnaast is het ook mogelijk dat de vader nog extra 'geboorteverlof' zal hebben. Dit is het geval wanneer de vader de moederschapsrust van de moeder overneemt. Deze overname kan wel slechts in enkele specifieke situaties gebeuren. De overdracht van de moederschapsrust kan enkel gebeuren wanneer de moeder van het kind overlijdt of wanneer zij in het ziekenhuis is opgenomen en daardoor zelf haar moederschapsrust niet kan opnemen. De vader

---

⁹⁰ A. VAN DE GEUCHTE en C. VANLAERE, *Zwangerschaps en moederschap. Tewerkstellen Topics*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, 74-76; J. JACQMAIN, "Prolongation du congé postnatal – commentaire de la loi du 12 juin 2020", *Chr. D.S.* 2022, nr. 2, (70) 70.

⁹¹ C. MALRY, *Bijzondere verloven. Sociale praktijkstudies*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2007, 30-34.

⁹² L. MONSEREZ, "De wet van 4 februari 2020: zes nieuwe beschermde criteria in de Genderwet in de plaats van twee", *ORM* 2020, nr. 4, (129) 133.

⁹³ <https://werk.belgie.be/nl/themas/feestdagen-en-verloven/geboorteverlof>.

kan maximaal de moederschapsrust opnemen voor de duur van haar hospitalisatie of tot aan de einddatum van de moederschapsrust.⁹⁴

79. Bovendien kunnen sinds kort ook andere personen dan de vader aanspraak maken op deze 15 dagen geboorteverlof. Elke meeloper kan aanspraak maken op de dit geboorteverlof als deze voldoet aan één van de voorwaarden die staan opgesomd in art. 2 van de wet van 13 april 2011 tot wijziging, wat betreft de meelopers, van de wetgeving inzake het geboorteverlof. Het moet meer bepaald gaan om een persoon die gehuwd is met de persoon ten aanzien van wie de afstamming vaststaat, de persoon die wettelijk samenwoont met de persoon ten aanzien van wie de afstamming vaststaat en waarbij het kind ook zijn hoofdverblijfplaats heeft of de persoon die samenwoont met de persoon ten aanzien van wie de afstamming vaststaat en dit al voor een onafgebroken periode van minimaal drie jaar voor de geboorte van het kind. Er is wel slechts één persoon die recht heeft op dit verlof.⁹⁵ Als er dus bijvoorbeeld een persoon is die gehuwd is met de persoon ten aanzien van wie de afstamming vaststaat en er is nog een andere persoon die sedert drie jaar onafgebroken samenwoont met deze persoon, dan zal de persoon die ermee gehuwd is recht hebben op het geboorteverlof en niet de persoon die ermee samenwoont.

80. In principe kunnen adoptieouders ook gebruik maken van het geboorteverlof. Dit kan worden afgeleid uit art. 30, §2, lid 6 Arbeidsovereenkomstenwet. Daarin wordt namelijk gesteld dat indien een persoon adoptieverlof opneemt, nadat deze persoon al geboorteverlof opnam, dat de dagen die al werden opgenomen van het geboorteverlof, in mindering worden gebracht op het adoptieverlof. Een adoptieouder die het adoptieverlof wenst op te nemen, zal dus niet, bovenop het adoptieverlof, ook nog bijkomend het geboorteverlof kunnen opnemen.

4. Adoptieverlof

81. Ook ouders die een kind adopteren, hebben recht op verlof om tijd te kunnen doorbrengen met hun pas in het gezin opgenomen kind. Om dit adoptieverlof te kunnen opnemen, moet men een kind in het gezin opnemen door middel van adoptie. Het moet gaan om een minderjarig kind, een kind beneden de leeftijd van 18 jaar.⁹⁶ De adoptanten zijn echtgenoten of wettelijk of feitelijk samenwonenden.⁹⁷ De basisduur van dit adoptieverlof bedraagt 6 weken. Deze periode geldt per adoptieouder, dus in een gezin waar 2 adoptieouders aanwezig zijn, zal in totaal aan 12 weken adoptieverlof kunnen worden opgenomen, namelijk 6 weken per adoptieouder. Bovendien zal deze periode gedurende de toekomstige jaren worden uitgebreid. Sinds 1 januari 2021 komt er per gezin in totaal 1 week adoptieverlof bij. Vanaf 1 januari 2023 zullen er 2 weken bijkomen per gezin en zo wordt er opgebouwd tot dit vanaf 1 januari 2027 wordt uitgebreid met 5 weken per gezin.⁹⁸

82. Het feit dat dit adoptieverlof wordt toegekend per adoptieouder, zorgt ervoor dat het adoptieverlof kan verschillen afhankelijk van of het adoptiegezin bestaat uit één adoptieouder of uit twee adoptieouders. In 2022 zal een adoptiegezin dat bestaat uit één adoptieouder namelijk de

---

⁹⁴ KB 17 oktober 1994 betreffende de omzetting van het moederschapsverlof in vaderschapsverlof bij overlijden of hospitalisatie van de moeder, *BS* 9 november 1994, 27.747; A. VAN DE GEUCHTE en C. VANLAERE, *Zwangerschap en moederschap. Teverkstellen Topics*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, 91-97.

⁹⁵ W. RAUWS, J. PEETERS, K. VAN DEN LANGENBERGH en A. VAN REGENMORTEL, *Synopsis van het Belgische arbeidsrecht - Individueel arbeidsrecht (zevende editie)*, Mortsel, Intersentia, 2020, 102-203

⁹⁶ Art. 343, §1, c oud BW.

⁹⁷ Art. 343, §1, a en b oud BW.

⁹⁸ <https://werk.belgie.be/nl/themas/feestdagen-en-verloven/adoptieverlof>.

oorspronkelijke 6 weken adoptieverlof krijgen met daarbovenop 1 extra week adoptieverlof. Een adoptiegezin dat bestaat uit twee adoptieouders, zal 6 weken adoptieverlof krijgen per adoptieouder en daarbovenop nog 1 extra week adoptieverlof. Dit zorgt ervoor dat in een adoptiegezin met twee adoptieouders, deze adoptieouders samen een totaal aan 13 weken adoptieverlof kunnen opnemen, terwijl dit bij één adoptieouder slechts 7 weken bedraagt.

5. Pleegouderverlof

83. Voor pleegouders die zijn aangesteld door de rechtbank of door een erkende dienst, is er ook de mogelijkheid tot het opnemen van het pleegouderverlof. Dit pleegouderverlof mag niet worden verward met het pleegzorgverlof (dit verlof is een beperkt aantal dagen, 10 kalenderdagen per gezin, wat pleegouders kunnen opnemen in het kader van de vervulling van verplichtingen en opdrachten die voortvloeien uit de pleegzorg). Het pleegouderverlof bedraagt maximaal zes weken per pleegouder. Bovendien wordt sinds 1 januari 2019 het pleegouderverlof ook verhoogd met om de twee jaar één week extra die de ouders naar believen kunnen verdelen. Vanaf 1 januari 2019 werd het pleegouderverlof opgetrokken met één week. Vanaf 1 januari 2021 werden dit twee weken. Vanaf 1 januari 2023 zullen dit drie weken zijn en zo zal het pleegouderverlof verder worden opgetrokken en dit tot er vanaf 1 januari 2027 vijf weken zullen bijkomen.⁹⁹ Deze extra weken gelden wel voor de pleegouders samen. Dit betekent dus dat sinds 1 januari 2021 de pleegouders twee extra weken kunnen verdelen. Ofwel zal één pleegouder twee extra weken pleegouderverlof hebben, ofwel kunnen twee pleegouders elk één extra week pleegouderverlof hebben.¹⁰⁰ Indien het gaat om pleegzorg voor een kind dat voor 66% lichamelijk of geestelijk ongeschikt is of een aandoening heeft van een bepaalde categorie, dan kan de maximumduur van het pleegouderverlof worden verdubbeld.¹⁰¹

84. Om recht te kunnen hebben op dit pleegouderverlof, moet het gaan om langdurige pleegzorg. Langdurige pleegzorg wordt in art. 33*sexies*, §6 Arbeidsovereenkomstenwet omschreven als: "pleegzorg waarvan bij aanvang duidelijk is dat het kind voor minstens zes maanden in hetzelfde pleeggezin bij dezelfde pleegouder of dezelfde pleegouders zal verblijven.". Daarnaast moet het verlof ook worden aangevat binnen de 12 maanden nadat het kind deel is gaan uitmaken van het gezin.

6. Verschil in behandeling

6.1. Traditioneel gezin

85. In het traditionele gezin gaat het om enkel een moeder en een vader. De moeder zal in dit geval recht hebben op 4 maanden ouderschapsverlof en 15 weken moederschapsrust. De vader van het gezin zal recht hebben op 4 maanden ouderschapsverlof en 15 dagen geboorteverlof. Het kind zal dus ook diezelfde tijd met de desbetreffende ouder kunnen spenderen.

6.2. Eenoudergezin

86. In het eenoudergezin is de tijd die het kind met diens ouder kan spenderen afhankelijk van wie die alleenstaande ouder precies is. In de casus die eerder werd uiteengezet (zie randnummer 29), gaat het om een alleenstaande moeder. Zij zal recht hebben op 4 maanden ouderschapsverlof en 15

---

⁹⁹ Art. 30*sexies*, §1, tweede lid Wet betreffende de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978, BS 22 augustus 1978, 9.277 (hierna Arbeidsovereenkomstenwet).

¹⁰⁰ Art. 30*sexies*, §1, vijfde lid Arbeidsovereenkomstenwet.

¹⁰¹ Art. 30*sexies*, §1, zesde lid Arbeidsovereenkomstenwet.

weken moederschapsrust. Zou het echter om een alleenstaande vader of meemoeder (of een alleenstaande moeder die niet bevalt van het kind) gaan, dan heeft deze recht op 4 maanden ouderschapsverlof en 15 dagen geboorteverlof. Aangezien het kind hier maar één ouder heeft, kan het kind hier dus maar met één ouder tijd spenderen. Is dit een alleenstaande vader of meemoeder (of een alleenstaande moeder die niet bevalt van het kind), dan kan het kind buiten de 4 maanden ouderschapsverlof dus slechts 15 dagen tijd spenderen met diens ouder. In het traditioneel gezin kan het kind daarnaast ook nog 15 weken tijd spenderen met de vrouw die van het kind bevalt (of toch de tijd van die 15 weken moederschapsrust die overblijft na hetgeen al werd opgenomen als prenatale rust).

6.3. Meeroudergezin

87. Voor het meeroudergezin werd ervan uitgegaan dat het gezin uit de casus bestond uit drie ouders. Jan en Marie zullen de juridische ouders zijn van het kind en Mark zal een derde ouder zijn van het kind. Wat betreft Marie, blijft de situatie gelijk aan de situatie uit het traditionele gezin. Marie is namelijk de vrouw die zal bevallen van het kind en daardoor heeft zij recht op 4 maanden ouderschapsverlof en 15 weken moederschapsrust. Wat betreft Jan en Mark, zal het niet mogelijk zijn dat het kind recht zal hebben op evenveel tijd met zijn beide vaders. Zoals eerder werd uitgelegd (zie randnummer 79) kan slechts een beperkt aantal personen aanspraak maken op het ouderschapsverlof en het geboorteverlof. Voor het ouderschapsverlof is dit beperkt tot twee personen. Ofwel beide biologische ouders van het kind (wat in dit geval Jan en Marie zou zijn), ofwel één biologische moeder en één persoon die het kind erkend heeft (of de meemoeder van het kind). Indien Jan het kind erkent, waardoor afstamming langs vaderszijde komt vast te staan tegenover hem, zal Jan aanspraak kunnen maken op het ouderschapsverlof. Indien Jan dit niet doet, zal Mark, als biologische vader van het kind, recht hebben op het ouderschapsverlof. Voor het geboorteverlof geldt dat slechts één persoon hier gebruik van kan maken. Ook hier zal het er dus vanaf hangen of Jan het kind erkent of niet. De uitkomst is hetzelfde als bij het ouderschapsverlof. Erkent Jan het kind, dan kan hij aanspraak maken op het geboorteverlof, doet hij dit niet, dan zal het Mark zijn die gebruik kan maken van het geboorteverlof. Wat dus bij het meeroudergezin het verschil is met het traditioneel gezin (en ook met het eenoudergezin en het adoptiegezin), is het feit dat bij het meeroudergezin het kind ten aanzien van één (of meer bij een meeroudergezin waarbij er meer dan drie ouders zijn) van zijn ouders geen tijd krijgt om met die ouder te spenderen. Het is namelijk de afstamming die bepaalt of het kind recht heeft op tijd met een bepaalde ouder. Staat juridisch gezien de afstamming niet vast ten opzichte van één van de ouders (omdat het kind al twee juridische ouders heeft) dan zal het kind dus met die ouder geen tijd kunnen spenderen in het kader van de kindverloven.

6.4. Pleeggezin

88. In de casus van het pleeggezin, gaat het om een gezin waarin zich een problematische situatie voordoet, waardoor Bart bij pleegouders zal gaan verblijven. Op basis van wat eerder werd geconcludeerd (zie randnummer 74), kan worden gesteld dat de pleegouders geen aanspraak kunnen maken op het ouderschapsverlof. Bart zal dus niet dezelfde hoeveelheid tijd, namelijk 4 maanden, krijgen om met zijn pleegouders te spenderen. Wel zullen de pleegouders recht hebben op pleegouderverlof. Dit pleegouderverlof bedraagt 6 weken per pleegouder en werd sinds 1 januari 2021 uitgebreid met twee extra weken per pleeggezin. Bart zal dus in plaats van 4 maanden (bij

ouderschapsverlof) slechts 7 weken tijd krijgen met elk van zijn pleegouders gedurende het pleegouderverlof (of als de extra weken anders verdeeld worden 6 weken met de ene pleegouder en 8 weken met de andere pleegouder). De extra weken worden in de nabije toekomst nog uitgebreid tot 5 extra weken per pleeggezin, maar zelfs met die extra weken zal het pleegkind nauwelijks de helft van de tijd krijgen om met zijn pleegouders te spenderen in vergelijking met een gezin waarin ouders wel recht hebben op ouderschapsverlof. Bovendien hebben pleegouders ook geen recht op geboorteverlof en, vanzelfsprekend, ook niet op moederschapsrust. Dit zijn dus nog eens minstens 15 dagen die het pleegkind minder kan spenderen met zijn pleegouder(s) ten opzichte van de andere gezinsvormen. Er kan bijgevolg gesteld worden dat een kind dat opgroeit in een pleeggezin, wat betreft de kindverloven, aanzienlijk minder tijd kan spenderen met zijn of haar pleegouders.

6.5. Adoptiegezin

89. Indien men gaat kijken naar de casus van het adoptiegezin, zullen de adoptieouders (in tegenstelling tot de pleegouders in een pleeggezin) wel recht hebben op het ouderschapsverlof van 4 maanden. Zoals eerder reeds uitvoerig werd besproken (zie randnummer 74), vermelden zowel het KB van 29 oktober 1997 als CAO nr. 64 adoptie als één van de gebeurtenissen die aanleiding kunnen geven tot het recht op ouderschapsverlof. Aangezien de adoptieouders niet zelf bevallen van het kind en het geboorteverlof in mindering wordt gebracht op het adoptieverlof, zullen de moederschapsrust en het geboorteverlof niet mogelijk zijn of vermengen met het adoptieverlof. Concreet zullen de adoptieouders van Bart dus aanspraak kunnen maken op het ouderschapsverlof van 4 maanden per adoptieouder en het adoptieverlof van 6 weken per adoptieouder (sinds 1 januari 2021 komen hier twee weken adoptieverlof bij, te verdelen per adoptiegezin). Het verschil in een adoptiegezin tussen een adoptieouder en een moeder in een traditioneel gezin is minimaal 3 weken. Een moeder die moederschapsrust opneemt, kan namelijk al voor de geboorte een deel hiervan opnemen, waardoor het zo zou kunnen zijn dat het kind, na de geboorte, misschien maar 9 weken tijd kan spenderen met zijn moeder (indien de moeder de volledige 6 weken die ze voor de geboorte kan opnemen, opnam voor de geboorte). Indien de moeder minder weken voor de geboorte opneemt, zal het verschil tussen een adoptieouder en een moeder die moederschapsrust opneemt, groter worden. Er is daarnaast ook een groot verschil tussen een adoptieouder en een ouder die geboorteverlof opneemt. Het geboorteverlof bedraagt namelijk slechts 15 dagen, waar het adoptieverlof 6 weken bedraagt (eventueel vermeerderd met de weken die te verdelen zijn per adoptiegezin).

7. Schematisch overzicht kindverloven

		Ouderschapsverlof	Moederschapsrust	Geboorteverlof	Pleegouderverlof	Adoptieverlof
Traditioneel gezin	Moeder	4 maanden	15 weken	Geen	Geen	Geen
	Ouder 2	4 maanden	Geen (tenzij overgedragen door overlijden of hospitalisatie moeder)	15 dagen	Geen	Geen
Eenouder-gezin	Enige ouder	4 maanden	15 weken (indien de alleenstaande ouder weduwe/weduwnaar is, krijgt ook vader/meemoeder moederschapsrust bij overlijden of hospitalisatie van moeder)	15 dagen, indien de vader/meemoeder de alleenstaande ouder is	Geen	Geen
Meerouder-gezin	Moeder	4 maanden	15 weken	Geen	Geen	Geen
	Ouder 2	4 maanden	Geen (tenzij overgedragen door overlijden of hospitalisatie moeder)	10 dagen	Geen	Geen
	Ouder 3+	Niet, maximum 2 ouders hebben recht op ouderschapsverlof	Geen	Geen (slechts 1 persoon heeft recht op geboorteverlof)	Geen	Geen
Pleeggezin	Pleegouder 1	Geen	Geen	Geen	6 weken per pleegouder + 2 weken te verdelen over beide pleegouders	Geen
	Pleegouder 2	Geen	Geen	Geen	6 weken per pleegouder + 2 weken te verdelen over beide pleegouders	Geen
Adoptie-gezin	Adoptie-ouder 1	4 maanden	Geen	Geen	Geen	6 weken per adoptieouder + 1 week te verdelen over beide adoptieouders
	Adoptie-ouder 2	4 maanden	Geen	Geen	Geen	6 weken per adoptieouder + 1 week te verdelen over beide adoptieouders

8. Conclusie – De verschillen

90. Ook voor de kindverloven zal eerst beknopt worden aangehaald wat de gevonden verschillen zijn, die dan later getoetst worden aan de rechten van het kind.

Een eerste verschil dat kan worden opgemerkt is het feit dat in een eenoudergezin, het kind eventueel minder tijd zou kunnen spenderen met zijn ouder indien het gaat om een alleenstaande vader of een alleenstaande meemoeder. Ook hier kan er nog een bijkomend verschil zijn indien het om een weduwe of weduwnaar gaat aangezien er dan eventueel overgedragen moederschapsrust kan zijn.

Een tweede verschil is het feit dat een kind in een meeroudergezin geen enkele tijd krijgt om te spenderen met zijn derde of vierde of nog meer ouders.

Een derde zeer opvallend verschil is dat bij het pleeggezin, de pleegouders enkel recht hebben op het pleegouderverlof. Zij hebben geen recht op ouderschapsverlof, moederschapsrust of geboorteverlof.

Een vierde en laatste verschil is dat de adoptieouders bovenop hun ouderschapsverlof geen moederschapsrust of geboorteverlof hebben, maar wel adoptieverlof en dit adoptieverlof bedraagt minder tijd dan de moederschapsrust, maar meer tijd dan het geboorteverlof.

III. Deel 2: Rechten van het kind - Toetsingskader

91. Net zoals elke volwassen persoon, is ook het kind drager van rechten. Dit blijkt des te meer uit de ruime bescherming die deze rechten van het kind krijgen in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het kind (IVRK). Dat deze rechten van het kind zo ruim als mogelijk moeten worden beschermd blijkt onder meer uit art. 4 IVRK, waarin de partijen bij het verdrag zich ertoe verplichten om maatregelen te nemen ter bescherming van deze rechten "in de ruimste mate waarin de hun ter beschikking staande middelen dit toelaten".¹⁰² De rechten van het kind worden echter niet enkel specifiek in het IVRK beschermd. Kinderen verwerven namelijk ook rechten uit andere mensenrechteninstrumenten.¹⁰³ Omdat de rechten van kinderen niet enkel beschermd worden in het IVRK, maar ook in andere instrumenten, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU Handvest), het Europees Sociaal Handvest (ESH), de Antidiscriminatiewet en de Belgische Grondwet, wordt naast het IVRK ook telkens een ander mensenrechteninstrument besproken, behalve bij het recht van het kind dat diens belangen altijd de eerste overweging zijn bij het nemen van maatregelen.

92. In het kader van dit onderzoek, worden de verschillen die in het eerste deel werden bevonden, getoetst aan enkele van deze rechten die het kind heeft. Als eerste zullen het verbod op discriminatie en het gelijkheidsbeginsel onder de loep worden genomen. Daarnaast worden ook het recht op bescherming van familie- en gezinsleven en het belang van het kind besproken. Deze rechten worden echter niet specifiek getoetst. Het belang van het kind wordt wel, waar mogelijk, geïntegreerd in de toetsing van het recht op bescherming tegen discriminatie.

i. Recht op bescherming tegen discriminatie

a. Algemeen

93. Er bestaan verschillende soorten van anti-discriminatiebepalingen. Enerzijds zijn er de autonome anti-discriminatiegronden. Het gaat hier dan om algemene anti-discriminatiegrond die kan worden ingeroepen telkens er een verschil in behandeling is in de uitoefening van elk mogelijk recht dat men kan hebben.¹⁰⁴ Een voorbeeld van zo'n autonome anti-discriminatiegrond is art. 1 Protocol 12 bij het EVRM. Anderzijds zijn er anti-discriminatiegronden die moeten worden ingeroepen in het kader van een bepaald instrument, een accessoire anti-discriminatiegrond. Deze anti-discriminatiegronden moeten ervoor zorgen dat er geen discriminatie zal bestaan binnen de uitoefening van de rechten die in dat specifiek instrument worden beschermd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij art. 14 EVRM. Bovendien zijn er ook juridische instrumenten die volledig gebaseerd zijn op discriminatie, zoals de Antidiscriminatiewet.

94. Er zijn bovendien nog andere belangrijke onderscheiden die ook kunnen worden gemaakt binnen het non-discriminatiebeginsel, zoals het verschil tussen substantiële of materiële gelijkheid en formele gelijkheid en het onderscheid tussen directe discriminatie en indirecte discriminatie. Formele

---

¹⁰² Art. 4 Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, BS 17 januari 1992, 805 (hierna IVRK).

¹⁰³ S. BESSON, "The Principle of Non-Discrimination in the Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights*, afl. 13(4), (433) 443.

¹⁰⁴ J. GERARDS, "Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Mortsels, Intersentia, 2018, (997) 998-999.

gelijkheid houdt in dat in theorie er een gelijkheid in behandeling is, terwijl materiële of substantiële gelijkheid inhoudt dat die formele gelijkheid ook in de praktijk zich uit in gelijkheid. Soms is het zo dat er wel formele gelijkheid is, maar dat in de praktijk deze formele gelijkheid zich niet uit in materiële gelijkheid en dat er in de praktijk toch ongelijkheid is.¹⁰⁵ Directe discriminatie zal vaak worden omschreven als een direct onderscheid waarbij iemand minder gunstig wordt behandeld en dit op grond van beschermde criteria. Indirecte discriminatie daarentegen is de situatie waarin er een ogenschijnlijk neutrale maatregel geldt, die in werkelijkheid toch een onderscheid zal teweegbrengen waardoor iemand minder gunstig wordt behandeld tegenover een ander persoon.¹⁰⁶

b. Artikel 14 EVRM en artikel 1 Protocol 12 EVRM

95. In tegenstelling tot het IVRK, bevat het EVRM twee bepalingen die het recht op bescherming tegen discriminatie huisvesten. Het gaat om één accessoire bepaling en om één autonome bepaling. De accessoire anti-discriminatiebepaling ligt vervat in art. 14 EVRM en zegt:

“Artikel 14 Verbod van discriminatie

Het genot van de rechten en vrijheden die in dit Verdrag zijn vermeld, moet worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.”

96. De autonome bepaling ligt niet vervat in het EVRM zelf, maar in één van de aanvullende protocollen bij het EVRM, namelijk in art. 1 van het twaalfde aanvullende protocol bij het EVRM. Dit art. luidt als volgt:

“ARTIKEL 1 Algemeen verbod van discriminatie

1. Het genot van elk in de wet neergelegd recht moet worden verzekerd zonder enige discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status.

2. Niemand mag worden gediscrimineerd door enig openbaar gezag op, met name, een van de in het eerste lid vermelde gronden.

1. Artikel 14 EVRM

97. Art. 14 EVRM is een complementaire anti-discriminatiebepaling. Dit betekent dat art. 14 EVRM zal moeten worden ingeroepen in combinatie met één van de andere rechten zoals deze beschermd worden in het EVRM of in de aanvullende protocollen bij het EVRM.¹⁰⁷ Om art. 14 EVRM te kunnen inroepen, is het niet noodzakelijk vereist dat er een schending is van één van de andere beschermde rechten uit het EVRM of uit de aanvullende protocollen bij het EVRM, maar er moet wel worden gekeken of het voorhanden zijnde probleem binnen de werkingssfeer valt van één van de andere

---

¹⁰⁵ S. BESSON, “The Principle of Non-Discrimination in the Convention on the Rights of the Child”, *international Journal of Children’s Rights*, afl. 13(4), (433) 438.

¹⁰⁶ M. SPINOY, “directe of indirecte discriminatie: sanctie blijft gelijk”, *DJK* 2019, nr. 394, 1.

¹⁰⁷ G. GOEDERTIER, “Artikel 14: Verbod van discriminatie” in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume II*, Mortsel, Intersentia, 2004, (127) 138.

bepalingen. Het vallen binnen de werkingssfeer van het EVRM of de aanvullende protocollen betekent daarnaast ook niet dat het voorwerp moet vallen binnen het werkelijke toepassingsgebied van de bepalingen uit het EVRM of de aanvullende protocollen, het is namelijk voldoende dat er een verband bestaat tussen het voorwerp van de klacht en één van de bepalingen.¹⁰⁸

98. Art. 14 EVRM bevat een lijst met gronden op basis waarvan personen niet gediscrimineerd moeten worden. Het gaat om de gronden '*geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of andere status*'.¹⁰⁹ De woorden '*of andere status*' lijken de mogelijkheid te bieden voor nog meer gronden, wat erop zou wijzen dat het gaat om een louter exemplatieve opsomming en geen limitatieve opsomming. Dit werd ook bevestigd door het EHRM.¹¹⁰

99. Naast de gronden die worden gedekt door art. 14 EVRM, moet ook worden gekeken naar welke vormen van discriminatie zijn verboden onder art. 14 EVRM (de vormen werden hierboven onder randnummer 94 al kort uitgelegd en worden wat betreft de betekenis ervan hier niet opnieuw uitgelegd). Wat betreft substantiële en formele discriminatie, kan worden gezegd dat deze beiden worden beoogd in art. 14 EVRM. Waar het EHRM eerst aannam dat enkel formele gelijkheid viel onder art. 14 EVRM, heeft het Hof nadien bevestigd dat ook substantiële gelijkheid bedoeld wordt in art. 14 EVRM.¹¹¹ Hetzelfde kan worden ondervonden in de rechtspraak van het EHRM met betrekking tot directe en indirecte discriminatie. Het EHRM erkende eerst enkel directe discriminatie onder art. 14 EVRM om dan later toch ook het concept van indirecte discriminatie te accepteren.¹¹²

100. Ondanks dat discriminatie verboden is onder art. 14 EVRM, wil dit niet noodzakelijk zeggen dat een ongelijke behandeling in elke situatie verboden is. Dit werd ook bevestigd door het EHRM in de Belgische Taalzaak.¹¹³ Concreet moeten een aantal zaken worden nagegaan om te kijken of er een ongeoorloofde discriminatie is. Ten eerste moet worden gekeken of er in de voorhanden zijnde zaak sprake is van een verschil in behandeling. Dit betreft een feitenkwestie en moet daarom bij elke zaak in feite beoordeeld worden.¹¹⁴ Als er werd vastgesteld dat er een verschil in behandeling is, dan moet vervolgens worden nagegaan of er voor dit verschil in behandeling een objectieve en redelijke verantwoording bestaat. Hiervoor moet worden gekeken naar het wettig doel waarvoor de maatregel werd genomen en of het mogelijk is om met de genomen maatregel het beoogde doel te bereiken. Het wettig zijn van het doel moet worden beoordeeld in het licht van de democratische samenleving.

---

¹⁰⁸ J. GERARDS, "Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (997) 999-1001; G. GOEDERTIER, "Artikel 14: Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume II*, Morsel, Intersentia, 2004, (127) 138.

¹⁰⁹ Art. 14, eerste lid EVRM.

¹¹⁰ EHRM 8 juni 1976, nr. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 en 5370/72, Engel e.a./Nederland, §72.

¹¹¹ EHRM 22 oktober 1996, nr. 22083/93 en 22095/93, Stubbings e.a./Verenigd Koninkrijk; EHRM 6 april 2000, nr. 34369/97, Thlimmenos/Griekenland, §44; J. GERARDS, "Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (997) 1004-1005.

¹¹² EHRM 13 november 2007, nr. 57325/00, D.H. e.a./Tsjechië; J. GERARDS, "Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (997) 1005-1007.

¹¹³ EHRM 9 februari 1967, nr. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 en 2126/64.

¹¹⁴ G. GOEDERTIER, "Artikel 14: Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume II*, Morsel, Intersentia, 2004, (127) 153.

Lidstaten hebben hier, in vergelijking met bijvoorbeeld art. 8 EVRM, een iets ruimere appreciatiemarge voor wat valt onder een wettig doel. In de meeste gevallen veronderstelt het EHRM dat er een wettig doel aanwezig is.¹¹⁵ Voor de proportionaliteitstoets wordt meer concreet gekeken naar of de genomen maatregel de enige passende maatregel was en er dus geen andere, minder ingrijpende, alternatieven mogelijk waren en of de mogelijk discriminerende maatregel kennelijk evenredig is in verhouding tot het wettig doel.¹¹⁶

2. Artikel 1, Protocol 12 EVRM

101. Art. 1 van het twaalfde aanvullende protocol bij het EVRM is, in tegenstelling tot art. 14 EVRM, een autonome anti-discriminatiebepaling. Het moet bescherming bieden tegen discriminatie bij het ondergaan van eender welk recht dat in een wet verankerd ligt, alsook tegen eender welke discriminatie door een overheid. Het is dus niet, zoals wel het geval is bij art. 14, dat het voorwerp dat de grondslag vormt van de klacht, een verband moet hebben met één van de andere rechten die beschermd worden in het EVRM.

102. Wat betreft de gronden op basis waarvan discriminatie verboden is, de verschillende vormen van discriminatie die gedekt zijn en ook wat betreft de criteria die moeten worden nagegaan om te kijken of een verschil in behandeling geoorloofd is of niet, kan worden verwezen naar de uitleg hierover bij art. 14 EVRM. De gronden vermeld in het art. zijn namelijk identiek en ook over de verschillende vormen van discriminatie en de beoordeling van ongelijke behandeling kan worden gezegd dat deze gelijkaardig moeten worden behandeld als onder art. 14 EVRM.¹¹⁷

c. Artikel 2 IVRK

103. Wat betreft het IVRK, kan het recht op bescherming tegen discriminatie worden gevonden in art. 2 IVRK. Dit art. luidt als volgt:

“Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.

2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.”

---

¹¹⁵ C. GRABENWARTER, *European Convention on Human Rights – Commentary*, München, Verlag C. H. Beck oHG, 2014, 349-351.

¹¹⁶ J. GERARDS, “Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)” in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Mortsel, Intersentia, 2018, (997) 1016-1018; G. GOEDERTIER, “Artikel 14: Verbod van discriminatie” in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume II*, Mortsel, Intersentia, 2004, (127) 167-176.

¹¹⁷ J. GERARDS, “Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)” in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Mortsel, Intersentia, 2018, (997) 1004-1007 en 1013-1018.

104. Art. 2 IVRK biedt een ruimere bescherming tegen discriminatie aan het kind dan andere discriminatiebepalingen. Dit komt doordat art. 2 IVRK drie verschillende rechten bevat tegen discriminatie voor het kind. Art. 2, §2 IVRK bevat rechten die onder geen enkel ander mensenrechteninstrument worden gewaarborgd.¹¹⁸ Het gaat om de verplichting voor staten om het kind te beschermen tegen discriminatie of bestraffing "op grond van de status of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind".¹¹⁹ Het gaat om twee rechten, namelijk enerzijds het recht om niet te worden gediscrimineerd op basis van die grondslag en anderzijds het recht om niet te worden bestraft op basis van die grondslag. Zoals hierboven al kort vermeld werd, gaat het in art. 2 IVRK zowel om een accessoire anti-discriminatiebepaling als een autonome anti-discriminatiebepaling. Art. 2, §1 IVRK is een accessoire anti-discriminatiebepaling aangezien deze paragraaf vereist dat staten de rechten die vervat liggen in het IVRK zullen garanderen zonder discriminatie op basis van de grondslagen die vermeld zijn in het art. zelf.¹²⁰ Art. 2, §2 IVRK is daarentegen wel een autonome anti-discriminatiebepaling. Deze paragraaf vermeldt niet dat het moet gaan om de rechten die worden beschermd onder het IVRK en kan bijgevolg het kind beschermen tegen discriminatie of bestraffing op basis van de vermelde grondslag (namelijk meningen en handelingen van hun ouders, voogden of familieleden) waarbij eender welk recht van het kind wordt geschonden en niet enkel de rechten uit het IVRK.¹²¹

105. De gronden die grondslag kunnen zijn voor discriminatie op basis van art. 2, §1 IVRK zijn opgesomd in de tekst van het art. zelf. Het gaat om gronden die in veel andere mensenrechteninstrumenten ook worden beschermd, zoals bijvoorbeeld geslacht, godsdienst, afkomst, ras,... Wat echter wel belangrijk is aan art. 2, §1 IVRK is dat er een soort van 'open' categorie is vermeld op het einde van de opsomming van gronden. De opsomming van de gronden wordt namelijk afgesloten met "of andere omstandigheid".¹²² In welke maten deze grond werkelijk een 'open' grond is, is niet altijd even duidelijk. Sommige literatuur spreekt namelijk van een indicatieve opsomming in het artikel, waardoor het dus werkelijk gaat om een open grond.¹²³ Andere literatuur daarentegen betwist dat dit een volledig open grond zou zijn en geeft aan dat deze grond betekent dat de andere opgesomde gronden zo ruim mogelijk moeten worden gezien en dat er ook gronden kunnen worden beschermd die van dezelfde aard zijn als de opgesomde gronden.¹²⁴ Bovendien zegt art. 2, §1 IVRK ook dat het kind niet gediscrimineerd mag worden op basis van deze gronden als de gronden betrekking hebben op de ouders of voogden van het kind. Het kind mag dus bijvoorbeeld niet gediscrimineerd worden op grond van het ras of het vermogen van zijn of haar ouders. Bovendien kan indirect worden afgeleid uit General Comment nr. 1 van het VN-Kinderrechtencomité dat het artikel zowel directe als indirecte discriminatie bedoelt. In paragraaf 10

---

¹¹⁸ B. ABRAMSON, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 2: the Right of Non-Discrimination*, Leiden, Brill, 2008, 2.

¹¹⁹ Artikel 2, §2 IVRK.

¹²⁰ Artikel 2, §1 IVRK; B. ABRAMSON, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 2: the Right of Non-Discrimination*, Leiden, Brill, 2008, 18-19.

¹²¹ S. BESSON, "The Principle of Non-Discrimination in the Convention on the Rights of the Child", *international Journal of Children's Rights*, afl. 13(4), (433) 447-448.

¹²² Artikel 2, §1 IVRK.

¹²³ S. BESSON, "The Principle of Non-Discrimination in the Convention on the Rights of the Child", *international Journal of Children's Rights*, afl. 13(4), (433) 448.

¹²⁴ B. ABRAMSON, *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 2: the Right of Non-Discrimination*, Leiden, Brill, 2008, 27.

van die General Comment wordt namelijk gezegd dat discriminatie op basis van elke grond verboden is, waar aan wordt toegevoegd dat dit geldt "*whether it is overt or hidden*". Hetzelfde kan ook indirect worden afgeleid uit General Comment nr. 14.¹²⁵

106. Ook wat betreft art. 2 IVRK is het zo dat niet elk verschil in behandeling noodzakelijkerwijs discriminatie teweeg zal brengen. Net zoals bij art. 14 EVRM en art. 1, protocol 12 EVRM, is het ook voor art. 2 IVRK zo dat een verschil in behandeling toegestaan is onder bepaalde omstandigheden en voorwaarden. Deze voorwaarden komen in principe grotendeels op hetzelfde neer als de rechtvaardiging bij art. 14 EVRM en art. 1, protocol 12 EVRM. Een verschil in behandeling kan namelijk onder art. 2 IVRK mogelijks gerechtvaardigd worden indien dit verschil bestaat ter behartiging van een wettig doel, het verschil moet redelijk en proportioneel zijn aan dat doel en het verschil moet ten slotte ook gebaseerd zijn op een objectief criterium. Dit kan onder meer worden afgeleid uit General Comment nr. 18 van het Mensenrechtencomité. Het Kinderrechtencomité zelf heeft geen General Comment ter uitlegging van het verbod op discriminatie.

d. Toetsingscriteria recht op bescherming tegen discriminatie

107. Om de verschillen, die aan het licht kwamen in het eerste deel van het onderzoek, op een adequate manier te kunnen toetsen aan het recht op bescherming tegen discriminatie, zal een concreet toetsingskader moeten worden vooropgesteld. Hierboven werd al uitvoerig ingegaan op wat de behandelde wetgeving precies inhoudt. Voor het toetsingskader worden van zowel art. 14 EVRM, art. 1 van Protocol 12 EVRM als van art. 2 IVRK de criteria genomen die worden aangegeven in de rechtspraak en de rechtsleer als toetsingscriteria. Om op efficiënte wijze de toetsing van de verschillen aan het recht op bescherming tegen discriminatie te kunnen uitvoeren, wordt bijgevolg hier een opsomming gemaakt van de criteria zoals deze zullen worden toegepast.

De volgende criteria zullen worden getoetst:

1. Is er een verschil in behandeling?
2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?
3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?
  - Is er een legitiem doel aanwezig?
  - Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?
    - zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?
    - Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

---

¹²⁵ General Comment nr. 1 on the aims of education by the Committee on the Rights of the Child (17 april 2001), *UN Treaty Body Database* CRC/GC/2001/1 (2001); General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 6.

ii. Het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

108. Het recht op eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven ligt net zoals het non-discriminatiebeginsel vervat in verschillende wettelijke grondslagen. Zo kan men dit recht vinden in art. 8 EVRM. Ook in het IVRK is er een bepaling die instaat voor de bescherming van het privé- en gezinsleven van het kind, namelijk art. 16 IVRK.

a. Artikel 8 EVRM

109. Zoals al kort werd aangehaald, wordt het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven beschermd door art. 8 EVRM. Art. 8 EVRM luidt als volgt:

“Artikel 8 Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.”

109. Zoals kan worden gelezen in het art. zelf, bestaat art. 8 EVRM uit twee delen. Art. 8, §1 EVRM bevat het beschermde recht op privé-, familie- en gezinsleven zelf. De tweede paragraaf bevat een toets waaraan een eventuele inmenging in de uitoefening van dit recht moet worden getoetst en waarbij dus een opening wordt gelaten voor het openbaar gezag om in bepaalde gevallen wel een inbreuk te plegen op het recht dat wordt gewaarborgd in art. 8 EVRM.

1. Beschermdre rechten

110. Wat betreft het eerste deel van art. 8 EVRM, kan worden gezegd dat er dus vier rechten worden beschermd. Dit kan letterlijk worden gelezen in art. 8, §1 EVRM en het gaat meer bepaald om het recht op respect voor iemands privé leven, het recht op respect van het familie- en gezinsleven, het recht op respect van de woning en het recht op respect voor iemands correspondentie.¹²⁶ Wat moet nu concreet worden verstaan onder de begrippen die door deze rechten beschermd worden. Het recht op privé leven of het recht op privacy wordt onder meer ingevuld door de rechtspraak van het EHRM. Zo omvat het volgens deze rechtspraak onder meer de bescherming van de integriteit en keuzevrijheid omtrent die integriteit. Daarnaast worden volgens het EHRM door middel van dit recht ook nog beschermd de gezondheid van een persoon, diens seksualiteit, persoonsgegevens, persoonlijkheidselementen (waaronder bijvoorbeeld de naam van een persoon).¹²⁷ Het recht op familie- en gezinsleven herbergt de verschillende banden en belangen met betrekking tot die banden, die kunnen bestaan tussen verwanten. Het kan hierbij gaan om verwanten van verschillende aard, zoals verwanten van sociale, morele of culturele aard.¹²⁸ Het recht op bescherming van de woning

---

¹²⁶ Art. 8, eerste lid EVRM.

¹²⁷ P. DE HERT, “Artikel 8: Recht op privacy” in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, 2004, (705) 729-738.

¹²⁸ EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, Marckx/België, §52.

houdt de onschendbaarheid van de woning in en ook bijvoorbeeld welke voorwaarden er gelden bij een huiszoeking en de bescherming van de woning tegen milieuhinder.¹²⁹ Het recht op eerbiediging van correspondentie of briefwisseling ten slotte beschermt alle vormen van communicatie tegen inbreuken. Een bekende toepassing hiervan is het briefgeheim.¹³⁰ Aangezien voor deze masterscriptie hoofdzakelijk het recht op respect van het familie- en gezinsleven relevant zal zijn, wordt enkel op dit recht ingegaan. De andere rechten die worden beschermd in art. 8 EVRM worden verder dan ook buiten beschouwing gelaten.

111. Het begrip familie- en gezinsleven wordt in art. 8 EVRM zelf niet verder gespecificeerd. Dit begrip kan zeer ruim worden gezien en kan door iedereen anders worden geïnterpreteerd. Om te weten wat allemaal onder dit begrip kan vallen en wat met dit artikel precies wordt beschermd, moet, bij gebrek aan specificering in de wet zelf, worden gekeken naar de rechtspraak van het EHRM. Dat het EHRM een ruimere invulling geeft aan het begrip gezinsleven dan enkel en alleen een traditioneel gezin, wordt al snel duidelijk. Om te beginnen vallen onder de bescherming van het gezinsleven de relaties binnen een gezin. Zo zal het gaan om zowel de relaties tussen ouders en kinderen, alsook de relaties tussen de ouders onderling of de relatie tussen de kinderen onderling.¹³¹ Bovendien kunnen binnen dat begrip van het gezins- en familielevens volgens het EHRM ook andere vormen van relaties tussen volwassenen en kinderen vallen (en dus niet enkel de relatie tussen 'ouders' en kinderen). Zo kan het bijvoorbeeld ook gaan om de relatie tussen kinderen en hun pleegouders of om de relatie tussen kinderen en hun stiefouders of plusouders.¹³² Daarnaast tracht het Hof mijns inziens ook in zekere mate mee te gaan met de evoluerende maatschappijvisie. Zo aanvaardt het EHRM onder het begrip gezins- en familielevens ook gezinsvormen die niet gebaseerd zijn op een traditioneel huwelijk. Dit doet het EHRM bijvoorbeeld voor homoseksuele relaties en homoseksuele huwelijken in de zaak *Schalk en Kopf*, waarbij het EHRM zegt dat zo'n relatie in praktijk hetzelfde is als een heteroseksuele relatie.¹³³

Om meer concreet uit te kunnen maken of het gaat om een gezin dat valt onder het gezins- of familiebegrip dat wordt beschermd onder art. 8 EVRM, zal het EHRM vaak terugkomende criteria in acht nemen. Zo zal het EHRM bijvoorbeeld gaan kijken naar of er een band van bloed- of aanverwantschap bestaat en dus een biologische band. Daarnaast zal het EHRM ook gaan kijken of er een juridische band bestaat. Bovendien is het niet zo dat wanneer deze biologische en/of wettelijke band ontbreekt, dat de gezinsvorm sowieso niet zal vallen onder art. 8 EVRM. Het EHRM zal ook het *de facto* bestaan van een band mee in overweging nemen en zal dus gaan kijken of er in de praktijk wel kan worden gesproken van het bestaan van een gezin, ook al ontbreken die biologische en juridische banden.¹³⁴ Er wordt meer bepaald gekeken naar of er een nauwe persoonlijke of familiale

---

¹²⁹ P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, 2004, (705) 757-759 en 765-769.

¹³⁰ *Ibid*, 769-771.

¹³¹ P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, 2004, (705) 742-744; S. LAGOUTTE, "Surrounding and Extending Family Life: The Notion of Family Life in the Case-Law of the European Court of Human Rights", *Mennesker og Rettigheter* 2003, vol. 21, nr. 3, (292) 294-299.

¹³² S. LAGOUTTE, "Surrounding and Extending Family Life: The Notion of Family Life in the Case-Law of the European Court of Human Rights", *Mennesker og Rettigheter* 2003, vol. 21, nr. 3, (292) 294-299.

¹³³ EHRM 24 juni 2010, nr. 30141/04, *Schalk en Kopf/Oostenrijk*, §94.

¹³⁴ EHRM 22 april 1997, nr. 21830/93, *X., Y. en Z./Verenigd Koninkrijk*, §36; EHRM 24 juni 2010, nr. 30141/04, *Schalk en Kopf/Oostenrijk*.

band is tussen personen, die ook kunnen wijzen op het bestaan van een gezin. Dit is volgens het EHRM bijvoorbeeld het geval bij de relatie tussen een kind en diens pleegouders.¹³⁵ Om te bepalen of die nauwe persoonlijke of familiale band er is, zal moeten rekening gehouden worden met de omstandigheden van een concrete situatie. Zo kan bijvoorbeeld rekening worden gehouden met hoelang ouders al een relatie hebben, of ouders samenwonen en hoelang zij al samenwonen, of er gemeenschappelijke kinderen zijn,...¹³⁶

2. Inmenging door de overheid

112. Wanneer uiteindelijk bepaald is dat een gezinsvorm valt binnen het begrip gezin of familie uit art. 8 EVRM, dan moet nog worden gekeken naar wat nu precies wordt beschermd door art. 8 EVRM. Art. 8 EVRM beschermt namelijk een gezin of familie van elke inmenging door de overheid die het gezinsleven aangaat. Dit kan bijvoorbeeld omvatten de opvoedingsvrijheid van ouders, erfrecht, uitkeringen naar aanleiding van de geboorte van een kind,... Zo'n inmenging door de overheid is verboden, tenzij er beroep kan worden gedaan op de uitzondering die vermeld staat in art. 8, §2 EVRM. Het tweede lid laat namelijk toe dat die inmenging er wel kan zijn, maar daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden voldaan zijn. Het gaat concreet om drie voorwaarden, namelijk de legaliteitstoets, de legitimiteitstoets en de noodzakelijkheidstoets.¹³⁷

Ten eerste is er de voorwaarde van legaliteit, wat inhoudt dat de inmenging moet zijn voorzien bij wet.¹³⁸ Het gaat hier om een ruime en soepele invulling van 'wet', maar het is wel vereist dat de wet voldoende toegankelijk is voor burgers en moet ook voorzienbaar zijn, waarmee bedoeld wordt dat de wet zo is opgesteld dat de burger zijn gedrag eraan kan aanpassen en weet wat de gevolgen ervan zijn.¹³⁹

Ten tweede moet deze inmenging ook legitiem zijn. Dit houdt concreet in dat de inmenging moet gebeuren ter behartiging van één van de, in het artikel opgesomde, doelen. Deze doelen of belangen waartoe deze inmenging kan dienen, zijn limitatief opgesomd in art. 8, tweede lid EVRM.¹⁴⁰ De inmenging kan enkel gebeuren "*in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.*".

Ten slotte moet de inmenging ook noodzakelijk zijn in een democratische samenleving. Om te weten hoe kan worden gezien of een inmenging noodzakelijk is in een democratische samenleving, kan worden gekeken naar het EHRM. Om die noodzakelijkheid na te gaan, zal het EHRM een aantal criteria gaan bekijken. Zo zal onder meer worden gekeken of de inmenging beantwoordt aan een zogenoemde '*pressing social need*', waarbij zal worden gekeken naar hoe belangrijk en welke last

---

¹³⁵ EHRM 27 april 2010, nr. 16318/07, Moretti en Bendetti/Italië, §44-52.

¹³⁶ K. DE VRIES, "Right to Respect for Private and Family Life (Article 8)" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOFF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (667) 703.

¹³⁷ Art. 8, tweede lid EVRM.

¹³⁸ Art. 8, tweede lid EVRM.

¹³⁹ EHRM 26 april 1979, nr. 6538/74, Sunday Times/Verenigd Koninkrijk, §49.

¹⁴⁰ P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, 2004, (705) 719.

het doel, waarvoor de inmenging wordt genomen, met zich meebrengt. Hierdoor moet het doel dus niet enkel legitiem zijn (en dus een doel betreffen dat vermeld staat in art. 8, tweede lid EVRM), maar het doel moet dus ook een zeker belang hebben.¹⁴¹ Naast het criterium van de 'pressing social need', hanteert het EHRM ook een proportionaliteitstest waarbij zal worden gekeken of de inmenging ook de gepaste maatregel is om het beoogde doel te bereiken. Er zal dus worden gekeken of er evenredigheid is tussen het beoogde doel en de inmenging op het beschermde recht uit art. 8, eerste lid EVRM. Wat daarmee ook samenhangt is dat de genomen maatregel relevant moet zijn om het doel te bereiken. Die relevantie kan al bestaan wanneer de inmenging wordt gedaan met een reden die ergens te maken heeft met het beoogde legitiem doel.¹⁴² Ten slotte geldt ook dat de inmenging in het recht uit art. 8, eerste lid EVRM slechts subsidiair kan zijn. Hiermee bedoelt het EHRM dat zulke inmenging enkel mogelijk zal zijn als geen alternatieve mogelijkheid bestaat om het doel te bereiken. Slechts als die mogelijkheid van alternatieve wegen er niet is, zal de overheid mogelijks een maatregel kunnen nemen die een inbreuk is op het recht op bescherming van het gezins- en familieleven.¹⁴³ De voorwaarde van noodzakelijkheid in een democratische samenleving, zal vaak echter moeilijk te toetsen zijn, aangezien de draagwijdte hiervan erg verschillend is afhankelijk van de specifieke situatie.¹⁴⁴

113. Een inbreuk op het recht op bescherming van het gezins- en familieleven door de overheid is dus mogelijk, maar enkel indien dit beantwoordt aan een legitiem doel, de inmenging bij wet voorzien is en de inmenging ook noodzakelijk is in een democratische samenleving.

b. Artikel 16 IVRK

114. In het IVRK ligt de bescherming van het privé-, familie- en gezinsleven en de bescherming van de woning en de correspondentie tegen inmenging vervat in art. 16 IVRK. Art. 16 IVRK zegt:

"Artikel 16

1. Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privé-leven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.

2. Het kind heeft recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting."

1. Beschermde rechten

115. Net als in art. 8, eerste lid EVRM, wordt in art. 16 IVRK bescherming geboden tegen inmenging door de overheid in het privé-leven, het gezinsleven, de woning of de correspondentie van het kind. Daarnaast valt onder art. 16 IVRK ook een bescherming van de eer en goede naam van het kind

---

¹⁴¹ L. LAVRYSEN, "System of Restrictions" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (307) 316-318; J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, (705) 719-721.

¹⁴² L. LAVRYSEN, "System of Restrictions" in P. VAN DIJK, F. VAN HOOF, A. VAN RIJN en L. ZWAAK (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Morsel, Intersentia, 2018, (307) 316-318; P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Morsel, Intersentia, (705) 719-721.

¹⁴³ EHRM 2 oktober 2001, nr. 36022/97, Hatton e.a./Verenigd Koninkrijk, §97.

¹⁴⁴ C. GRABENWARTER, *European Convention on Human Rights – Commentary*, München, Verlag C. H. Beck oHG, 2014, 207 en 211-216.

tegen onrechtmatige aantasting. Ruim genomen, moet onder de termen privé-leven, gezinsleven, woning en correspondentie van het kind ongeveer hetzelfde worden begrepen als onder diezelfde begrippen moet worden begrepen in het kader van art. 8 EVRM.¹⁴⁵ Ook hier zal, net als bij de bespreking van dit recht onder het EVRM, enkel het recht op bescherming tegen inmenging in het gezinsleven in acht worden genomen. De overige beschermde rechten uit dit artikel zullen ook hier buiten beschouwing worden gelaten.

116. Net als bij het EVRM, is het ook bij het artikel in het IVRK belangrijk om te weten wat nu precies beschermd wordt tegen inmenging en daarvoor is het dus noodzakelijk om te achterhalen wat moet worden gezien onder de notie 'gezinsleven' onder het IVRK. Een eerste beeld van wat het begrip familie inhoudt onder het IVRK, kan worden gevormd door het lezen van de Preambule van het IVRK. Daarin spreekt men namelijk van het gezin "*als de kern van de samenleving en de natuurlijke omgeving voor de ontplooiing en het welzijn van al haar leden en van kinderen in het bijzonder*".

Bovendien zijn er nog andere mogelijkheden om een interpretatie te vinden van de notie 'gezin' binnen het IVRK. Waar bij art. 8, eerste lid EVRM, kon worden gekeken naar de interpretatie van het EHRM van het begrip gezins- en familieleven, kan men voor de interpretatie en uitleg bij de artikelen uit het IVRK gaan kijken naar de General Comments van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (hierna kinderrechtencomité). Het kinderrechtencomité geeft in deze General Comments een toelichting bij de interpretatie van bepaalde rechten of concepten uit het IVRK.¹⁴⁶ Op dit moment bestaat er nog geen General Comment die specifiek is toegespitst op art. 16 IVRK of op het begrip van gezinsleven. Wel zijn er General Comments met betrekking tot andere concepten, waarbij ook het begrip familie of gezin van belang is, en in die General Comments wordt wel meer uitleg gegeven bij hoe men dit begrip moet interpreteren. Dit is bijvoorbeeld het geval in General Comment nr. 7 over kinderrechten in de vroege kinderjaren. Hierin wordt gezegd dat gezin of familie kan verwijzen naar een ruime waaier aan indelingen of opstellingen waarbinnen wordt gezorgd voor het kind en het kind wordt opgevoed. Dit kunnen zowel traditionele gezinsvormen zijn als nieuwe gezinsvormen in de huidige maatschappij.¹⁴⁷ Bovendien kan ook worden gekeken naar General comment nr. 16 van het VN-Mensenrechtencomité, waarin uitleg wordt gegeven bij de interpretatie van art. 17 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten (IVBPR), hetwelk ook bescherming biedt tegen die willekeurige of onwettige inmenging in het gezinsleven.¹⁴⁸ De tekst van art. 17 IVBPR komt volledig overeen met art. 16 IVRK en daarom kan dezelfde interpretatie voor dezelfde concepten worden toegepast.¹⁴⁹ In General Comment nr. 16 van het VN-Mensenrechtencomité wordt ook een zeer brede interpretatie gegeven aan de notie gezin, waarbij zelfs de ruimte wordt gelaten voor een interpretatie voor het begrip gezin zoals dit wordt gehanteerd

---

¹⁴⁵ R. HODGKIN en P. NEWELL, *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Geneva, United Nations Publications, 2007, 204-211.

¹⁴⁶ <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crc/introduction-committee>.

¹⁴⁷ General Comment nr. 7: over kinderrechten in de vroege kinderjaren van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (20 september 2006), *UN Treaty Body Database CRC/C/GC/7/Rev.1* (2006), §15.

¹⁴⁸ General Comment nr. 16: Article 17 (The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation) adopted by the Human Rights Committee (23 maart 1998), *UN Doc A/43/40*, 181-183.

¹⁴⁹ D. MCGOLDRICK, "The United Nations Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Law and the Family* 1991, vol. 5, (132) 142 en 163.

in de samenleving van de lidstaten zelf.¹⁵⁰ Mijns inziens wordt het door deze uitleg van het begrip gezin mogelijk dat elke gezinsvorm, die in België wordt aanvaard als gezinsvorm, traditionele gezinsvorm of nieuwe gezinsvorm, onder de bescherming van deze artikels valt. Dit is mijns inziens het geval aangezien de General Comment de interpretatie niet beperkt tot enkel en alleen de wettelijk verankerde gezinsvormen, maar alle gezinsvormen zoals deze gelden binnen de maatschappij van een lidstaat.

2. Inmenging door de overheid

117. Art. 16 IVRK huisvest een verbod op een "willekeurige of onrechtmatige inmenging".¹⁵¹ Onder deze willekeurige of onrechtmatige inmenging moet een gelijkaardig concept worden ontstaan als bij de verboden inmenging onder art. 8, tweede lid EVRM. Er bestaat ook voor dit concept in het IVRK nog geen General Comment van het kinderrechtencomité, maar wel kan weer worden gekeken naar General Comment nr. 16 van het VN-Mensenrechtencomité. Het VN-Mensenrechtencomité geeft wel uitleg bij de verboden inmenging. Dat er geen 'willekeurige' inmenging mag zijn, houdt in dat enkel een inmenging is toegelaten wanneer deze beantwoordt aan een legitiem doel. Daarnaast houdt dit ook in dat deze inmenging de overige rechten en concepten uit het IVBPR (en dus voor de verboden inmenging onder art. 16 IVRK, het IVRK) moet respecteren, zelfs wanneer deze inmenging wel voorzien is bij wet en dat de inmenging ook redelijk moet zijn. Het mag ook geen 'onrechtmatige' inmenging zijn, wat erop neerkomt dat het enkel een inmenging kan zijn die voorzien is bij wet en de wet waarbij de inmenging voorzien is, moet ook de overige rechten uit het verdrag respecteren.¹⁵²

Ook onder art. 16 IVRK is er dus wel een inbreuk op het recht op bescherming van het gezinsleven mogelijk, maar, net zoals bij art. 8, tweede lid EVRM, is zo'n inmenging ook in het IVRK onderworpen aan een aantal voorwaarden.

c. Toetsing

118. Wat betreft de toetsing aan het recht op bescherming van het familie- en gezinsleven, kan op een aantal knelpunten worden gewezen. Voor de toetsing van art. 8 EVRM, stuit men op een streng toetsingskader waarbinnen de voorwaarde van legitimiteit wordt opgelegd. De inmenging kan enkel gebeuren in het kader van de beperkte doelen die in het tweede lid van art. 8 EVRM zijn opgesomd. Echter, ook al zijn de legitieme doelen limitatief opgesomd in het tweede lid van art. 8 EVRM, wordt door het EHRM toch vaak een zodanig ruime interpretatie eraan gegeven dat veel mogelijke inmengingen vallen onder deze legitieme doelen.¹⁵³ Daarnaast is er, binnen de toets van noodzakelijkheid in een democratische samenleving, de vereiste van een *pressing social need* of een dringende maatschappelijke noodzaak. Dit criterium is sterk gebaseerd op de beoordelingsmarge die toekomt aan de Lidstaat en die ook sterk afhankelijk is van de context van elke individuele zaak.¹⁵⁴ Het zou dan ook zeer moeilijk zijn om dit criterium hier voor elk van de verschillen na te gaan,

---

¹⁵⁰ General Comment nr. 16: Article 17 (The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation) adopted by the Human Rights Committee (23 maart 1998), *UN Doc A/43/40*, (181) 181.

¹⁵¹ Art. 16, eerste lid IVRK.

¹⁵² D. MCGOLDRICK, "The United Nations Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Law and the Family* 1991, vol. 5, (132) 142 en 163.

¹⁵³ P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Mortsel, Intersentia, (705) 719.

¹⁵⁴ P. DE HERT, "Artikel 8: Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Mortsel, Intersentia, (705) 719-721.

aangezien de verschillen zich situeren in een zeer beperkte context. Ook bij art. 16 IVRK is het zo dat het criterium van de 'willekeurige inmenging' sterk afhankelijk zal zijn van de precieze context van elk geval apart.

119. De toetsing van art. 8 EVRM en van art. 16 IVRK, zou daarom vaak leiden tot hetzelfde antwoord, namelijk dat geval per geval zal moeten worden gekeken of er voldaan is aan de *pressing social need* (art. 8 EVRM) en of er geen sprake is van willekeurige inmenging (art. 16 IVRK). De overige criteria (het aanwezig zijn van een legitiem doel, de proportionaliteit ten aanzien van dit doel,...) komen reeds aan bod bij de bespreking van het recht op bescherming tegen discriminatie. Om deze redenen, zullen art. 8 EVRM en art. 16 IVRK verder niet meer specifiek getoetst worden aan de bevonden verschillen.

iii. Het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn

120. Het recht van het kind dat er bij handelingen of bij het nemen van maatregelen, passend belang wordt gehecht aan het belang van het kind, ligt ook vervat in meerdere van deze juridische instrumenten. Deze verplichting ligt vervat in art. 3, eerste lid IVRK.

a. Artikel 3, eerste lid IVRK

121. Het recht van het kind dat er bij het nemen van maatregelen die op het kind betrekking hebben rekening moet worden gehouden met de belangen van het kind, ligt vervat in het eerste lid van art. 3 IVRK. Dit eerste artikel zegt het volgende:

"Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging."

122. Art. 3, eerste lid IVRK bevat een aantal verschillende elementen. Ten eerste gaat het om '*alle maatregelen betreffende kinderen*', waarmee werkelijk wordt bedoeld alle maatregelen die direct of indirect rechtstreeks bedoeld zijn voor kinderen of die direct of indirect gevolgen hebben voor een kind, ook al zijn kinderen niet specifiek de beoogde doelgroep.¹⁵⁵ Dit is de interpretatie die voortvloeit uit General Comment nr. 14 van het Kinderrechtencomité. Verder wordt met het begrip 'kinderen' niet enkel individuele kinderen bedoeld, maar ook kinderen als een groep en het omvat dus zowel individuele belangen van kinderen als collectieve belangen. Het gaat daarbij wel telkens om personen jonger dan 18 jaar.¹⁵⁶

123. De belangen van het kind is dan weer een notie dat ruim moet worden ingevuld. Het gaat om een concept dat bij elk individueel geval een eigen invulling zal krijgen. Het is dus een begrip waarbij de invulling zal variëren naargelang de specifieke situatie van elk kind of elke groep kinderen. Met

---

¹⁵⁵ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 4.

¹⁵⁶ *Ibid.*

deze belangen moet altijd rekening worden gehouden, dit is bijvoorbeeld ook het geval bij uitvoeringsmaatregelen. Om rekening te kunnen houden met die belangen, zal dus bij het nemen van maatregelen of bij het stellen van handelingen moeten worden gekeken wat daarvan de precieze gevolgen of de precieze impact zal zijn op het kind of de groep kinderen. Het belang van het rekening houden met de belangen van het kind, vloeit ook voort uit het artikel zelf, aangezien het artikel stelt dat deze belangen bij het nemen van maatregelen of bij het stellen van handelingen "de eerste overweging" zijn. Waar de belangen van het kind botsen met andere belangen, zoals belangen van andere kinderen of belangen van volwassen personen of belangen van de maatschappij, zal geval per geval moeten worden bekeken of er een compromis mogelijk is, wat niet wegneemt dat de belangen van kinderen "de eerste overweging" zijn en dus een hoge prioriteit hebben.¹⁵⁷

124. Bij het beoordelen en vaststellen van het belang van het kind, moet rekening worden gehouden met een aantal elementen en dit indien deze elementen relevant zijn voor de concrete situatie. Het gaat hier wel steeds om een afweging van deze elementen en welke elementen in acht moeten worden genomen en in welke mate zal voor elk specifiek geval verschillend zijn.¹⁵⁸ Zo moet, wanneer mogelijk, rekening worden gehouden met de mening van het kind. Het feit dat het kind een jong kind is of een kind in een bepaalde kwetsbare positie maakt in principe niets uit. Er moet nog altijd rekening worden gehouden met de mening van het kind, weliswaar rekening houdend met die specifieke kenmerken van het kind, zoals bijvoorbeeld leeftijd of kwetsbaarheid.¹⁵⁹ Daarnaast zijn er ook andere elementen waar rekening mee moet worden gehouden, zoals het feit dat elk kind uniek is en unieke belangen heeft. Er moet dan ook rekening mee gehouden worden dat de belangen van verschillende kinderen ook verschillend zijn. Dit vloeit voort uit het feit dat elk kind een eigen identiteit heeft. Bij het nemen van maatregelen zal dus moeten worden gekeken wat de specifieke noden zijn van het kind dat er gevolgen van zal ondervinden of het kind waarvoor de maatregel bedoeld is. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de religieuze en culturele identiteit van het kind.¹⁶⁰ Verder moet er ook rekening worden gehouden met het belang van het kind om niet van zijn of haar ouders of verzorgers te worden gescheiden. Het gescheiden worden van deze personen kan natuurlijk wel als dit in het belang is van het kind, maar enkel dan. Het scheiden van het kind van diens ouders of opvoeders of verzorgers is dus enkel een laatste alternatief als er geen andere alternatieve mogelijkheden zijn.¹⁶¹ Ook moet rekening worden gehouden met de veiligheid en de bescherming van het kind op alle vlakken (materieel, fysiek, educatief, emotioneel, affectief,...) en met diens gezondheidstoestand. Indien dit het geval is, moet ook rekening worden gehouden met de kwetsbare situatie waarin een kind zich bevindt (het gaat dan bijvoorbeeld om kinderen die tot een

---

¹⁵⁷ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 4-6.

¹⁵⁸ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 9-10.

¹⁵⁹ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 7.

¹⁶⁰ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 7.

¹⁶¹ General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 8.

minderheidsgroep behoren, vluchtelingen,...). Ten slotte moet ook rekening worden gehouden met het recht van het kind op onderwijs. Het is namelijk in het belang van het kind om toegang te hebben tot onderwijs.¹⁶²

125. Kortom kan dus gezegd worden dat het recht van het kind dat bij het nemen van maatregelen diens belangen de eerste overweging moet zijn, een kwestie is van veel feitelijke beoordelingen en flexibele situaties. De belangen van elk kind of elke groep kinderen kunnen namelijk erg van elkaar verschillen en er zal telkens bij elke aparte situatie een afweging moeten worden gemaakt van de verschillende factoren.

b. Toetsing van het belang van het kind

126. Het belang van het kind zal op zich niet apart getoetst worden bij het toetsen van de gevonden verschillen. Of dit recht al dan niet werd gewaarborgd, zal, waar nodig, besproken worden bij het toetsen van het recht op bescherming tegen discriminatie.

iv. Conclusie – Toetsingskader

127. Gelet op voorgaande bespreking, zal in het derde deel van het onderzoek volgend toetsingskader worden gebruikt:

1. Is er een verschil in behandeling?
2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?
3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?
  - Is er een legitiem doel aanwezig?
  - Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?
    - zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?
    - Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

---

¹⁶² General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database* CRC/C/GC/14 (2013), 8-9.

IV. Deel 3: Toetsing van de besproken rechten aan de behandeling van het kind

128. Voor de toetsing van de verschillen aan het hiervoor uiteengezette toetsingskader, zullen de vragen, die bij elk criterium gesteld werden, voor elk van de verschillen overlopen worden en besproken worden. Waar het voor een bepaalde vraag niet nodig is om dit bij elk verschil apart te bespreken, wordt dit duidelijk aangegeven.

i. Groeipakket

a. Eerste verschil: pleegzorgtoeslag bij het pleeggezin

1. Is er een verschil in behandeling?

129. Dat er een verschil in behandeling is, werd eerder alreeds vastgesteld. Het zijn namelijk de verschillen in behandeling die in het kader van dit onderdeel worden getoetst aan de rechten. Er wordt daarom vanuit gegaan dat deze vraag bij elk van de gevonden verschillen positief wordt beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

130. De pleegzorgtoeslag werd ingevoerd om eventuele extra kosten, die het opvangen van een pleegkind met zich meebrengt, op te vangen. Dit blijkt onder meer uit het voorstel tot amendement van art. 17 Decreet Groeipakket, het artikel waarbij de pleegzorgtoeslag wordt toegekend. Hoewel het amendement niet op die manier werd opgenomen in de finale versie van het Decreet Groeipakket (zie huidig art. 17 Decreet Groeipakket), geeft de verantwoording voor het voorgestelde amendement wel mee wat de achterliggende redenering is achter de pleegzorgtoeslag.¹⁶³ Aangezien een pleegkind extra kosten met zich zou kunnen meebrengen, is het mijns inziens in het belang van het kind dat voor deze extra kosten ook een extra financiële tegemoetkoming wordt voorzien. Er zijn mijns inziens ook geen andere rechten uit de verdragen die in het gedrang kunnen komen door het toekennen van een pleegzorgtoeslag.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

131. Ook voor het legitiem doel kan worden verwezen naar die achterliggende reden voor het invoeren van de pleegzorgtoeslag, namelijk de extra kost die een pleegkind met zich kan meebrengen. Dit is mijns inziens dan ook een legitiem doel.

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. Zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

132. De pleegzorgtoeslag is een financiële tegemoetkoming voor een financiële extra kost. Een financiële tegemoetkoming voor een financiële kost is mijns inziens een correct middel om het doel te bereiken. Een misschien iets minder ingrijpend alternatief zou eventueel kunnen zijn dat men in plaats van een forfaitair maandelijks bedrag, zal werken met een bedrag dat specifiek wordt

---

¹⁶³ Amendementen (K. SCHRIVERS e.a.) op het ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1450/2, 8.

berekend op basis van de noden en kosten van een specifiek pleegkind. De vraag is daarbij echter of zo'n specifieke regeling niet zal zorgen voor rechtsonzekerheid en onduidelijkheid. Bijgevolg lijkt men te kunnen concluderen dat er niet echt een alternatief mogelijk is dat meteen aanzienlijk minder ingrijpend is.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

133. Het verschil in behandeling met betrekking tot de pleegzorgtoeslag is mijns inziens evenredig met het legitiem doel. De extra kost die een pleegkind met zich meebrengt, zal normaliter niet aanwezig zijn in de situaties waarin het geen pleeggezin betreft. Voor die gezinsvormen is het niet ontvangen van die pleegzorg dan ook niet overmatig nadelig, aangezien zij ook niet die specifieke extra kost te verwerken krijgen.

4. Conclusie

134. Gelet op het voorgaande, is er mijns inziens geen ongerechtvaardigd verschil in behandeling bij het toekennen van de pleegzorgtoeslag aan het pleegkind. Er is dan ook geen schending van het recht op bescherming tegen discriminatie onder art. 14 EVRM, art. 1 van protocol 12 bij het EVRM en art. 2 IVRK.

b. Tweede verschil: wezentoeslag bij halfwees

1. Is er een verschil in behandeling?

Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

135. Mijns inziens worden met het toekennen van de wezentoeslag, geen andere rechten kennelijk geschonden. Het lijkt in ieder geval niet tegen het belang van het kind in te gaan om zulke wezentoeslag in te voeren.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

136. In de memorie van toelichting bij het ontwerp van het Decreet Groeipakket wordt een duidelijk doel naar voor geschoven voor het invoeren van de wezentoeslag. Men geeft aan dat deze wezentoeslag werd ingevoerd om het weggevalen van het inkomen van de overleden ouder op te vangen.¹⁶⁴

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

137. De wezentoeslag op zich is mijns inziens een correcte maatregel om het legitiem doel te bereiken. Wat echter wel een probleem zou kunnen vormen, is het feit dat de wezentoeslag behouden blijft, ook indien de overlevende ouder een nieuw gezin vormt. Dit werd echter in de memorie van toelichting verantwoord door aan te geven dat deze regeling zo ingevoerd werd om domiciliefraude

---

¹⁶⁴ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 59.

te voorkomen. Het kind blijft echter, ook al heeft de overlevende ouder een nieuwe partner, in principe wel halfwees. In de situatie dat het bijvoorbeeld gaat om een vermoedelijk afwezige ouder en deze ouder zou ineens terug verschijnen, dan valt het recht op wezentoeslag weg.¹⁶⁵ Indien men het op die manier bekijkt, lijkt er niet meteen een ander voor de hand liggend alternatief beschikbaar.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

138. Een vraag die mijns inziens hier gesteld kan worden, is de vraag waarom er in een eenoudergezin, waarbij het niet gaat om een overleden ouder, geen recht is op een toeslag. Hier zal het inkomen van de tweede ouder niet wegvallen, maar dit inkomen zal wel ook ontbreken. In dat opzicht zou de regeling van de wezentoeslag namelijk nadelig kunnen zijn voor kinderen die in een eenoudergezin opgroeien waarbij het niet gaat om een overleden ouder. In beide gevallen is er namelijk maar één inkomen. Indien het gaat om een overleden ouder, zal dit aanleiding kunnen geven tot een wezentoeslag, anders niet. Mijns inziens is er daarom bij dit criterium een potentieel probleem.

4. Conclusie

139. Na de toetsing aan de criteria, moet geconcludeerd worden dat er op het vlak van de wezentoeslag (toch minstens indien het gaat om de wezentoeslag voor halfwezen) een ongerechtvaardigd verschil kan zijn tussen een eenoudergezin waarbij het gaat om een overleden ouder en een eenoudergezin waarbij het niet gaat om een overleden ouder. In vergelijking met de andere gezinsvormen, waarbij niet het inkomen van één van de ouders ontbreekt door ontbreken van de ouder, is er mijns inziens geen ongerechtvaardigd verschil in behandeling.

c. Derde verschil: wegvallen en hogere toeslagen bij gescheiden ouders

1. Is er een verschil in behandeling?

140. Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

141. Wat betreft het wegvallen in sommige gevallen, indien het gaat om gescheiden ouders van het kind, van de sociale toeslag, zou zich mogelijks een probleem kunnen voordoen met art. 3 IVRK. Het kind had namelijk voordat diens ouders uit de echt scheidden misschien wel recht op de sociale toeslag, en zou door de echtscheiding kunnen wegvallen. Het is een regeling die het kind aangaat en er zou dus in principe rekening moeten worden gehouden met het belang van het kind.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

142. Als doel voor het invoeren van de regeling voor de sociale toeslag bij gescheiden ouders, wordt in de memorie van toelichting aangegeven dat dit zou gebeuren omwille van het feit dat het doel van de sociale toeslag is om de draagkracht van het gezin waar het kind in opgroeit te bevorderen. Het

---

¹⁶⁵ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 59.

gezinsinkomen dat wordt genomen voor de berekening van de sociale toeslag is daarom het gezinsinkomen van de plaats waar het kind verblijft (bij gelijkmatig verdeeld verblijf dus het gezinsinkomen bij het gezin van elk van de ouders, bij ongelijkmatig verdeeld verblijf het gezinsinkomen van de ouder bij wie het zwaartepunt van het verblijf ligt).¹⁶⁶

Bij het systeem zoals het geldt voor de schooltoeslag wordt als legitiem doel aangehaald dat dit systeem op die manier toegepast ervoor zorgt dat de schooltoeslag maximaal benut kan worden en er nauwelijks verlies van de schooltoeslag is.¹⁶⁷

In welke mate dit doel legitiem is, kan mijns inziens ook in vraag worden getrokken. Daarnet bij de wezentoeslag, werd namelijk aangegeven dat deze ook nog toegekend blijft, ook al heeft de overlevende ouder een nieuwe partner, en dit omwille van het feit dat men onder meer domiciliefraude wou voorkomen. Is dit echter ook geen probleem dat men hier in de hand kan werken door de regeling zoals deze nu in voege is? Men zou namelijk de verblijfsregeling zo kunnen opmaken, dat het kind in theorie meer bij de ouder verblijft die een laag inkomen heeft, dan bij de ouder die een hoog inkomen heeft (en het kind daar dan ook zijn domicilie laten hebben), waardoor de sociale toeslag waarschijnlijk altijd toegekend zal worden en er ook recht zal zijn op een hogere schooltoeslag.

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

143. Mijns inziens is er wel een minder ingrijpend alternatief voorhanden voor de berekening van het recht op de sociale toeslag. Indien men zich daar namelijk blijft baseren op de inkomsten van de begunstigen (de ouders van het kind) van het Groeipakket, zoals men dat deed voordat de ouders besloten om uit de echt te scheiden, dan zal wat betreft het Groeipakket dezelfde financiële steun geboden worden aan het kind na de echtscheiding als het geval was voor de scheiding.

Hetzelfde kan worde gargumenteerd voor de schooltoeslag. Ook daar is het mijns inziens standvastiger om voor de schooltoeslag de berekening te blijven maken op basis van de inkomsten, die voor de scheiding ook al werden gebruikt om de berekening te maken.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

144. Voor de sociale toeslag is het zo dat, zowel bij gelijkmatig verdeeld verblijf, als bij ongelijkmatig verdeeld verblijf, de sociale toeslag voor het kind mogelijks beïnvloed wordt door een persoon die oorspronkelijk niet betrokken was bij de bepaling van de sociale toeslag. Indien namelijk één of beide ouders in een gelijkmatig verdeeld verblijf, een nieuw gezin vormen met een nieuwe partner, dan zal ook het inkomen van die partner bekeken moeten worden om te bepalen of er recht is op de sociale toeslag of niet. Dit wordt zo toegepast ongeacht of die persoon in werkelijkheid ook bijdraagt aan de kosten van het kind. Stel dat deze nieuwe partner niet bijdraagt in de kosten van het kind, dan valt de sociale toeslag door het hoger gezinsinkomen wel weg, maar er zijn wel minder financiële

---

¹⁶⁶ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 60-62.

¹⁶⁷ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 71.

middelen die aan het kind worden besteed. Hetzelfde kan geargumenteed worden voor een ongelijkmatig verdeeld verblijf. Ligt het zwaartepunt in dat geval namelijk bij de ouder die een nieuwe partner heeft en ligt daar het gezinsinkomen boven de inkomensgrens, dan zal er totaal geen recht meer zijn op de sociale toeslag voor het kind.

Ook wat betreft de schooltoeslag kan worden gesteld dat de regeling bij gescheiden ouders heel wat nadelige gevolgen met zich mee kan brengen voor het kind tegenover de situatie zoals die was voor de scheiding. Staat het kind namelijk gedomicilieerd bij de ouder die een nieuw gezin vormt met een nieuwe partner, dan zal het kind misschien recht hebben op een lagere schooltoeslag dan voor diens ouders gescheiden waren.

4. Conclusie

145. Op basis van de getoetste criteria, is er mijns inziens bij de regeling met betrekking tot de gescheiden ouders, wel een duidelijk ongerechtvaardigd verschil in behandeling aanwezig.

d. Vierde verschil: hoger gezinsinkomen bij inwonende werkende grootouder

1. Toetsing

146. Wat betreft de toetsing ingeval het gaat om een gezin met inwonende werkende grootouder, kan grotendeels worden verwezen naar de bespreking over de situatie met betrekking tot de gescheiden ouders. Net zoals bij het gescheiden gezin, zou het legitiem doel hier zijn dat de draagkracht wordt bekeken van het gezin waarin het kind opgroeit. Ook hier zal namelijk het gezinsinkomen waarschijnlijk hoger liggen, ook al is het niet noodzakelijk zo dat de inwonende grootouder ook werkelijk een bijdrage levert in de financiering van het kind. Mocht namelijk enkel het inkomen genomen worden van de werkelijke ouder van het kind, dan zou het gezinsinkomen lager liggen en heeft het kind meer kans om recht te hebben op een sociale toeslag en op een (hogere) schooltoeslag. Net zoals bij het gescheiden gezin kan er dus ook hier een probleem gevonden worden met het aanwezig zijn van minder ingrijpende alternatieven en heeft de maatregel nadelige gevolgen in vergelijking met het doel.

2. Conclusie

147. Net als bij het gescheiden gezin, zal ook hier moeten worden geconcludeerd dat er een ongerechtvaardigd verschil in behandeling van het kind is.

e. Vijfde verschil: hogere schooltoeslag bij gehandicapt inwonend persoon

1. Is er een verschil in behandeling?

148. Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

149. Mijns inziens worden, met het toekennen van de hogere schooltoeslag bij een gehandicapt persoon, die mee inwoont, geen andere rechten kennelijk geschonden. Het lijkt in ieder geval niet tegen het belang van het kind in te gaan om zo'n hogere schooltoeslag in te voeren.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

150. Het legitiem doel voor het toekennen van de schooltoeslag om gezinnen met een lager inkomen of met meer personen ten laste of personen die moeten worden onderhouden, hulp te bieden bij de studiekost van het kind.¹⁶⁸

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

151. Het verschil in behandeling is in dit geval gestoeld op een berekening op basis van punten en inkomsten om te berekenen wat de middelen zijn die het gezin precies heeft en waar die middelen dan naartoe gaan. Mijns inziens is er geen minder ingrijpend alternatief voorhanden en is dit ook vooral niet noodzakelijk.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

152. Het verschil in behandeling vloeit hier voort uit het feit dat het gezin een extra last heeft, namelijk een gehandicapt, inwonend persoon. Zo'n persoon vraagt ook heel wat middelen om te onderhouden. Het feit dat het gezin daardoor een hoger bedrag krijgt toegekend om aan de studiekost van het kind te spenderen, is daarom mijns inziens op geen enkel punt nadelig tegenover het legitiem doel. Het feit dat andere gezinnen, waarbij geen gehandicapt persoon inwoont, misschien een lagere schooltoeslag ontvangen, is niet onevenredig met het legitiem doel. Zij zullen namelijk niet dezelfde middelen moeten spenderen als een gezin waar wel zo'n persoon mee inwoont.

4. Conclusie

153. Gezien de zeer specifieke situatie en gezien het feit dat alle criteria voldaan zijn, zal het hier gaan om een gerechtvaardigd verschil in behandeling tegenover kinderen uit andere gezinsvormen waar geen gehandicapt persoon mee inwoont.

ii. Kindverloven

a. Eerste verschil: eenoudergezin

1. Is er een verschil in behandeling?

154. Dat er een verschil in behandeling is, werd eerder alreeds vastgesteld. Het zijn namelijk de verschillen in behandeling die in het kader van dit onderdeel worden getoetst aan de rechten. Er wordt daarom vanuit gegaan dat deze vraag bij elk van de gevonden verschillen positief wordt beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

155. Dit verschil in behandeling kan ook een schending uitmaken van art. 3 IVRK, aangezien het kind in een eenoudergezin met een alleenstaande vader of meemoeder minder tijd kan spenderen

---

¹⁶⁸ Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1, 72.

met die ouder in vergelijking met een kind in een eenoudergezin met een alleenstaande moeder. Tijd spenderen is in het belang van het kind en daarom komt artikel 3 IVRK in het gedrang.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

156. Het is in dit geval zeer moeilijk om een specifiek legitiem doel aan te kunnen wijzen, aangezien dit verschil zich aansluit bij een veel grotere discussie die hier onmogelijk behandeld kan worden (namelijk de discussie over de ongelijkheid tussen de moederschapsrust en het geboorteverlof).

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

157. Een mogelijk alternatief zou in dit geval zijn dat de duur van het geboorteverlof meer gelijkgetrokken wordt met de moederschapsrust, maar zoals bij het vorige criterium werd aangehaald, is dat een discussie die hier niet behandeld wordt.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

158. Ook hier geldt hetzelfde als bij de vorige twee criteria.

4. Conclusie

159. Desondanks het feit dat de discussie over de ongelijkheid tussen de moederschapsrust en het geboorteverlof hier niet behandeld wordt, kan toch ook hier geconcludeerd worden dat er een ongerechtvaardigd verschil in behandeling is. Er zijn namelijk mogelijks minder ingrijpende alternatieven. Bovendien zal er hier ook een schending kunnen zijn van art. 3 IVRK.

b. Tweede verschil: meeroudergezin

1. Is er een verschil in behandeling?

160. Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

161. Het is in het belang van het kind om tijd te kunnen spenderen met elk van zijn ouders. Aangezien het kind in deze situatie met één of meerdere ouders geen tijd kan spenderen (of toch niet in het kader van de kindverloven), zal hier een schending van art. 3 IVRK zijn.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

162. Het is moeilijk om te bepalen of er een legitiem doel aanwezig is, aangezien nergens wordt gespecificeerd waarom enkel de biologische/juridische ouders of adoptieouders recht hebben op het ouderschapsverlof en waarom dit slechts 2 personen kunnen zijn. Hetzelfde geldt voor het geboorteverlof. Er wordt dan ook vanuit gegaan dat er geen legitiem doel aanwezig is. Wat mijns inziens als legitiem doel zou kunnen worden aangehaald is het feit dat er op dit moment geen Belgische wetgeving voorhanden is die het hebben van meer dan twee juridische ouders regelt. Het

zou daarom voor onzekerheid en eventueel tot misbruik kunnen leiden indien zomaar iedereen kan beweren dat die een ouder is van een kind in een meeroudergezin.

Waarbij wel een legitiem doel aanwezig kan zijn is de moederschapsrust, aangezien dit deels dient voor de moeder om te herstellen van de bevalling en de derde of meerdere ouder van het kind is uiteraard niet bevallen van het kind.

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

163. Een minder ingrijpend alternatief is hier niet echt mogelijk. Het enige andere alternatief, behalve het volledig toekennen van het ouderschapsverlof aan elke ouder van het kind, is dat aan elke 'extra' ouder van het kind een gedeelte van het ouderschapsverlof zou worden toegekend. Dit zou echter nog meer ongelijkheid met zich meebrengen en is dus geen ideaal alternatief.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

164. De maatregel zoals deze nu in voege is, is niet evenredig met het legitiem doel (als dit al aanwezig zou zijn). Een kind in een meeroudergezin kan met één of meerdere van zijn ouders geen enkele tijd spenderen (zowel niet in het kader van ouderschapsverlof, als niet in het kader van geboorteverlof).

4. Conclusie

165. Gezien het mogelijks ontbreken van een legitiem doel, en mocht dat doel er toch zijn, gezien het niet voldoen aan de proportionaliteitstoets, is er bij dit verschil een ongerechtvaardigd verschil in behandeling.

c. Derde verschil: pleegouders die geen ouderschapsverlof krijgen

1. Is er een verschil in behandeling?

166. Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

167. Het kind groeit bij langdurige pleegzorg op in het gezin van de pleegouders. Het is dan ook in het belang van het kind om tijd te kunnen spenderen met die pleegouders teneinde een band met hen op te bouwen. Het kind heeft zonder het ouderschapsverlof echter slechts beperkte tijd met zijn pleegouders en dit kan ingaan tegen het belang van het kind. Een schending van art. 3 IVRK dringt zich op.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

168. Er lijkt op dit moment geen legitiem doel meer aanwezig te zijn voor dit verschil in behandeling. Er zijn verschillende wetsvoorstellen hangende om zo'n ouderschapsverlof in te voeren voor

langdurige pleegzorg omdat pleegouders en pleegkinderen ook nood hebben aan tijd om met elkaar te spenderen.¹⁶⁹

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

169. Een minder ingrijpend alternatief zou eventueel kunnen zijn dat men (indien volledig ouderschapsverlof toch niet mogelijk zou zijn voor pleegouders) nog extra verlof toekent bovenop het pleegouderverlof naargelang het kind meerdere jaren bij de pleegouders verblijft. Het ouderschapsverlof kan ook over langere periode worden opgenomen, dus dan zou dit een alternatief kunnen zijn dat iets meer tegemoet komt in de richting van het ouderschapsverlof.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

170. De maatregel zoals deze nu in voege is, is niet evenredig met het legitiem doel. De tijd die de pleegouders krijgen met het pleegkind is slechts een fractie van de tijd die zij zouden hebben met het kind indien zij ook ouderschapsverlof zouden krijgen.

4. Conclusie

171. Gelet op bovenstaande beoordeling van de criteria, is er ook hier een ongerechtvaardigd verschil in behandeling. Dit des te meer omdat er vooreerst geen legitiem doel voorhanden is. Zelfs als er echter wel vanuit gegaan wordt dat er een legitiem doel is, dan nog is er een probleem met de andere criteria.

d. Vierde verschil: adoptieverlof

1. Is er een verschil in behandeling?

172. Zoals bij het eerste verschil werd besproken, wordt, gezien het eerste deel van deze masterscriptie, deze vraag positief beantwoord.

2. Worden de andere rechten uit de verdragen gewaarborgd (in het bijzonder art. 3 IVRK met betrekking tot het belang van het kind)?

173. Art. 3 IVRK zou bij dit verschil geschonden kunnen zijn in die mate dat een kind dat niet opgroeit in een adoptiegezin alvast met één ouder minder tijd kan spenderen dan een kind dat wel opgroeit in een adoptiegezin. In een adoptiegezin hebben beide adoptieouders namelijk recht op 4 maanden ouderschapsverlof en 6 weken (vermeerderd met de extra weken die te verdelen zijn per adoptiegezin) adoptieverlof per adoptieouder. Een kind in een traditioneel gezin zal met zijn of haar moeder die moederschapsrust opneemt, in principe meer tijd (of evenveel tijd als de tijd voor de moeder om te herstellen ervan af wordt getrokken) kunnen spenderen met de moeder, maar minder tijd met de vader of meemoeder die naast het ouderschapsverlof slechts recht heeft op 15 dagen geboorteverlof.

---

¹⁶⁹ Wetsvoorstel (N. LANJRI) tot het verlenen van het verlenen van het recht op ouderschapsverlof aan pleegouders in het kader van langdurige pleegzorg, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-1255/001; Wetsvoorstel (E. WILLAERT e.a.) tot wijziging van de reglementering, teneinde de pleegouders bij langdurige pleegzorg het recht op ouderschapsverlof toe te kennen, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1585/001.

3. Is er een objectieve en redelijke verantwoording?

3.1. Is er een legitiem doel aanwezig?

174. Bij de memorie van toelichting van het wetsontwerp waarbij het adoptieverlof werd versterkt, werd nadruk gelegd op het belang van die periode van het adoptieverlof om een vertrouwensband te kunnen opbouwen tussen het kind en de adoptieouders.¹⁷⁰

3.2. Is het verschil redelijk en proportioneel ten aanzien van het doel?

3.2.1. zijn er geen minder ingrijpende alternatieven mogelijk?

175. Een minder ingrijpende maatregel, is mijns inziens eventueel mogelijk. Zo zou er bijvoorbeeld meer kunnen worden gekeken naar de noden van het kind. Gaat het om een pasgeboren kind, dan zal deze de vertrouwensband kunnen opbouwen op evenveel tijd als een niet-adoptiegezin. Gaat het echter om een kind dat ouder is en dat reeds veel meegemaakt heeft, dan kan deze extra tijd met de adoptieouders zeker goed worden benut. Een adoptieverlof dat qua tijdsduur beperkt is tot de noden (eventueel gebaseerd op de leeftijd) van het kind zou dus een minder ingrijpende alternatieve mogelijkheid zijn. Echter blijft het opbouwen van die vertrouwensband wel noodzakelijk, dus in dat opzicht zou dan weer geargumenteed kunnen worden dat een minder ingrijpend alternatief niet mogelijk is.

3.2.2. Is de maatregel evenredig met het legitiem doel (is het verschil niet overmatig nadelig tegenover het legitiem doel)?

176. De maatregel lijkt hier wel evenredig te zijn met het legitiem doel van het opbouwen van een vertrouwensband. Dit criterium zal daarom ook voldaan zijn.

4. Conclusie

177. Globaal gezien kan mijns inziens worden gesteld dat dit verschil een gerechtvaardigd verschil uitmaakt. Toch werd aangetoond dat er misschien naar de toekomst toe een alternatieve mogelijkheid zou bestaan, al zou de haalbaarheid daarvan wel nog grondig moeten worden onderzocht.

iii. Conclusie met betrekking tot de toetsing

178. Wat betreft het Groeipakket kan worden geconcludeerd dat er zich een ongerechtvaardigd verschil in behandeling voordoet indien de situatie voor een wijziging in het gezinsinkomen zorgt. Zowel bij het verschil van het eenoudergezin, het verschil bij gescheiden ouders als het verschil bij de inwonende werkende grootouder, hebben namelijk een invloed op de inkomsten van het gezin. Hier werd telkens een ongerechtvaardigd verschil in behandeling vastgesteld. Bij de twee andere verschillen, namelijk de pleegzorgtoeslag en de situatie van een inwonende gehandicapt persoon, werd geen ongerechtvaardigd verschil in behandeling vastgesteld. Dit betroffen zeer specifieke situaties waarbij het verschil in behandeling wel gerechtvaardigd was.

---

¹⁷⁰ Wetsvoorstel (N. LANJRI en K. VAN VAERENBERGH) tot wijziging van de regelgeving met het oog op de versterking van het adoptieverlof en tot invoering van het pleegouderverlof, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2240/001, 3.

179. Met betrekking tot de kindverloven, werd geconcludeerd dat er bij elk van de verschillen een ongerechtvaardigd verschil in behandeling was, behalve in het geval van het adoptiegezin (waarbij wel een nuance werd gemaakt). De gevallen waarin een ongerechtvaardigd verschil werd vastgesteld, waren telkens situaties waarbij zich bij meerdere van de criteria problemen stelden. Mijns inziens, zouden bij de kindverloven, de ongerechtvaardigde verschillen te wijten kunnen zijn aan de relatief oudere wetgeving. Mocht de wetgever in het licht van de huidige maatschappij deze regelingen herbekijken, dan zal deze zonder twijfel ook inzien dat er op het vlak van de kindverloven zeker nog ruimte is voor modernisering.

V. Besluit

180. Een kind kan opgroeien in verschillende soorten gezinsvormen en zal ook verschillend kunnen worden behandeld naargelang de gezinsvorm waarin het kind opgroeit. Dit is zowel gebleken uit de analyse van het Groeipakket als uit de analyse van de kindverloven.

181. Bij het Groeipakket werd op basis van de eerste casussen, geconcludeerd dat er weinig verschil in behandeling was tussen de kinderen die opgroeien in verschillende gezinsvormen. Dit bleek echter het gevolg van te weinig differentiatie in de casussen. Nadat er daarna vier specifieke casussen werden gezocht, bleek er zich in die casussen wel duidelijk een verschil voor te doen. Het ging meer bepaald om een verschil dat al naar voren kwam bij de eerste casussen, namelijk de pleegzorgtoeslag bij het pleeggezin. Daarnaast kwam uit de nieuwe casussen naar voren dat er ook een verschil optreedt bij de wezentoeslag in vergelijking met een eenoudergezin waar er geen overleden ouder is. Ook bij een gezin waarin de ouders gescheiden zijn kunnen er verschillen optreden met betrekking tot de sociale toeslag en de schooltoeslag. Verder kwam er ook een verschil naar boven bij de situatie waarbij een eenoudergezin wordt aangevuld met een inwonende grootouder. Ten slotte werd bij het Groeipakket ook een verschil gevonden indien er bijkomend een gehandicapt persoon mee inwoont met het gezin.

182. Wat betreft de kindverloven, kwam al sneller aan het licht dat er wel verschillen zijn tussen de verschillende gezinsvormen. Zo zal een kind in een eenoudergezin slechts tijd kunnen spenderen met zijn enige ouder en de tijd die het kind met die ouder kan spenderen varieert naargelang wie die ouder is en naargelang de situatie (is de ander ouder overleden of niet). Daarnaast kan een kind in een meeroudergezin geen tijd spenderen met elk van zijn ouders. Bovendien werd als derde verschil gevonden dat pleegouders geen recht zullen hebben op ouderschapsverlof, terwijl dit bij de andere gezinsvormen wel is voor de ouders van het kind. Ten slotte kwam ook nog een verschil naar boven bij het adoptiegezin, waarbij de adoptieouders geen moederschapsrust of geboorteverlof hebben, maar wel adoptieverlof.

183. Nadien werden deze verschillen dan getoetst aan het recht op bescherming tegen discriminatie. Het belang van het kind werd geïntegreerd in die toetsing. Het recht op bescherming van het gezins- en familieleven werd uiteindelijk niet uitdrukkelijk getoetst vanwege het feit dat die toetsing moeilijk te verwezenlijken zou zijn. Waar de hoofdonderzoeksvraag ook betrekking had op de toetsing van de verschillen aan het recht op eerbiediging van het familie- en gezinsleven, werd na de bespreking van dat recht geconcludeerd dat, door de ruime toepassing die eraan wordt gegeven, het moeilijk zou zijn om de gevonden verschillen echt aan dat recht te toetsen.

Uit die toetsing kwam naar voren dat voor het Groeipakket een ongerechtvaardigd verschil in behandeling bijna altijd te wijten is aan de manier waarop de toeslagen worden berekend en meer bepaald de wijze van het bepalen van wat precies als gezinsinkomen moet worden gezien. Er werd daar dan ook bij drie van de vijf verschillen een ongerechtvaardigd verschil in behandeling vastgesteld.

Voor de kindverloven kwam ten slotte ook naar boven dat er ook daar ongerechtvaardigde verschillen in behandeling zijn. Enkel het verschil van het adoptiegezin doorstond, over het algemeen, de toets aan het recht op bescherming tegen discriminatie.

184. Het kind wordt dus inderdaad in sommige situaties verschillend behandeld naargelang de gezinsvorm waarin het opgroeit en voor veel van deze verschillen kan zelfs worden geconcludeerd worden dat er een ongerechtvaardigd verschil in behandeling is. Mijns inziens is er dan voor de wetgever ook nog veel ruimte tot modernisering van de wetgeving wat betreft de kindverloven en tot het herbekijken van het Groeipakket.

VI. Bibliografie

i. Wetgeving

a. Internationale en Europese wetgeving

1. Internationale wetgeving

Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, *BS* 17 januari 1992, 805.

General Comment nr. 16: Article 17 (The right to respect of privacy, family, home and correspondence, and protection of honour and reputation) adopted by the Human Rights Committee (23 maart 1998), *UN Doc A/43/40* (1998), 181-183.

General Comment nr. 1 on the aims of education by the Committee on the Rights of the Child (17 april 2001), *UN Treaty Body Database CRC/GC/2001/1* (2001).

General Comment nr. 7: over kinderrechten in de vroege kinderjaren van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (20 september 2006), *UN Treaty Body Database CRC/C/GC/7/Rev.1* (2006).

General Comment nr. 14 over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (art. 3, eerste lid) van het VN-Comité voor de Rechten van het Kind (29 mei 2013), *UN Treaty Body Database CRC/C/GC/14* (2013).

2. Europese wetgeving

Verdrag van Rome tot bescherming van de rechten van de mens en de Fundamentele Vrijheden van 4 november 1950, *BS* 19 augustus 1955, 5.029.

b. Belgische wetgeving

De gecoördineerde Grondwet van 17 februari 1994, *BS* 17 februari 1994, 4.054.

Oud Burgerlijk Wetboek, *BS* 3 september 1807, 0.

Algemene Kinderbijslagwet van 19 december 1939, *BS* 22 december 1939, 8.702.

Arbeidswet van 16 maart 1971, *BS* 30 maart 1971, 3.931.

Wet betreffende de arbeidsovereenkomsten van 3 juli 1978, *BS* 22 augustus 1978, 9.277.

Decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *BS* 31 juli 2018, 60.256.

KB 17 oktober 1994 betreffende de omzetting van het moederschapsverlof in vaderschapsverlof bij overlijden of hospitalisatie van de moeder, *BS* 9 november 1994, 27.747.

KB 29 oktober 1997 tot invoering van een recht op ouderschapsverlof in het kader van de onderbreking van de beroepsloopbaan, *BS* 7 november 1997, 29.930.

B.VI.Reg. van 17 mei 2019 betreffende de selectieve participatietoelagen leerling, *BS* 15 juli 2019, 71.073.

B.VI.Reg. van 5 oktober 2018 tot vaststelling van de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind en betreffende de vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden voor de gezinsbijslagen, de startbedragen geboorte en adoptie en de universele participatietoelagen, *BS* 18 december 2018, 100.205.

Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof (zoals gewijzigd door de Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64*bis* van 24 februari 2015).

Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64*bis* van 24 februari 2015 tot aanpassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997 tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.

Wetsvoorstel (N. LANJRI en K. VAN VAERENBERGH) tot wijziging van de regelgeving met het oog op de versterking van het adoptieverlof en tot invoering van het pleegouderverlof, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2240/001.

Wetsvoorstel (N. LANJRI) tot het verlenen van het verlenen van het recht op ouderschapsverlof aan pleegouders in het kader van langdurige pleegzorg, *Parl.St.* Kamer 2019-20, nr. 55-1255/001.

Wetsvoorstel (E. WILLAERT e.a.) tot wijziging van de reglementering, teneinde de pleegouders bij langdurige pleegzorg het recht op ouderschapsverlof toe te kennen, *Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1585/001.

Ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl., nr. 1450/1.

Amendementen (K. SCHRYVERS e.a.) op het ontwerp van decreet tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1450/2.

ii. Rechtspraak

a. Belgische rechtspraak

GwH 12 oktober 2017, nr. 2017/118, *NJW* 2018, 252-253.

b. Europese rechtspraak

EHRM 26 april 1979, nr. 6538/74, *Sunday Times*/Verenigd Koninkrijk.

EHRM 13 juni 1979, nr. 6833/74, *Marckx*/België.

EHRM 22 april 1997, nr. 21830/93, X., Y. en Z./Verenigd Koninkrijk.

EHRM 2 oktober 2001, nr. 36022/97, *Hatton e.a.*/Verenigd Koninkrijk.

EHRM 27 april 2010, nr. 16318/07, *Moretti en Bendetti*/Italië.

EHRM 24 juni 2010, nr. 30141/04, *Schalk en Kopf*/Oostenrijk.

iii. Rechtsleer

a. Belgische rechtsleer

1. Boeken

BOONE, I., *Gedeeld geluk*, Mortsel, Intersentia, 2016, 71 p.

DE CORTE, R., DE GROOTE, B. en BRULOOT, D., *Privaatrecht in hoofdlijnen volume 2 (veertiende editie)*, Mortsel, Intersentia, 446 p.

CLAEYS & VANROBAYS BVBA, *Ouderschapsverlof, mantelzorgverlof en het Vlaams opleidingsverlof*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2020, xi + 147 p.

FEREMANS, K., *Beroepsloopbaanonderbreking en tijdskrediet in de privé-sector*, Gent, Larcier, 2002, xxv + 399 p.

HEYLEN, D., MERTENS, C., OPGENHAFFEN, T., VAN LOOIJ, J., VAN PUYVELDE, I. en WIJNANTS, W., *Sociaal recht in essentie*, Antwerpen, Intersentia, 2021, xli + 606 p.

HEYLEN, D., MERTENS, C., OPGENHAFFEN, T., VAN LOOIJ, J. en WIJNANTS, W., *Socialezekerheidsrecht toegepast. Zevende editie*, Brussel, Intersentia, 2021, xxvi + 366 p.

MALRY, C., *Bijzondere verloven. Sociale praktijkstudies*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2007, 142 p.

RAUWS, W., PEETERS, J., VAN DEN LANGENBERGH, K. en VAN REGENMORTEL, A., *Synopsis van het Belgische arbeidsrecht - Individueel arbeidsrecht (zevende editie)*, Mortsel, Intersentia, 2020, xxiii + 312 p.

VAN DE GEUCHTE, A. en VANLAERE, C., *Zwangerschaps en moederschap. Tewerkstellen Topics*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2010, 144 p.

VERSCHUERE, B. en HERMANS, K., *Welzijn in Vlaanderen: beleid, bestuurlijke organisatie en uitdagingen*, Brugge, die Keure, 2020, 256 p.

2. (Bijdragen in) Verzamelwerken

FEREMANS, K., "Thematische verloven" in HENDRICKX, F. en ENGELS, C. (eds.), *Arbeidsrecht – Deel 2*, 213-287.

MONSEREZ, L., "De wet van 4 februari 2020: zes nieuwe beschermde criteria in de Genderwet in de plaats van twee", *ORM* 2020, nr. 4, 129-148.

VERDEYEN, V., "Het groeipakket - de Vlaamse gezinsbijslagen" in PUT, J., VERDEYEN, V. en STEVENS, Y. (eds.), *Praktijkboek sociale zekerheid. Voor de onderneming en de sociale adviseur*, Mechelen, Wolters Kluwer, 905-935.

WUYTS, T. "De rechtspositie van meemoeders en hun kinderen" in P. SENAEEVE, F. SWENNEN en G. VERSCHULDEN (eds.), *Ouders en kinderen*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 71-180.

3. Bijdragen in tijdschriften

DE PADUWA, M. en VAN DEN BUSSCHE, S., "De GO!-visie inzake het omgaan met de diverse gezinsvormen en de concretisering ervan.", *T.O.R.B.* 2017-18, 317-322.

HERREMANS, A., "Tijdskrediet en thematische verlopen: een stand van zaken", *Or.* 2018, deel 1: afl. 3, 77-87.

JACQMAIN, J., "Prolongation du congé postnatal – commentaire de la loi du 12 juin 2020", *Chr. D.S.* 2022, nr. 2, 70-72.

SPINOY, M., "directe of indirecte discriminatie: sanctie blijft gelijk", *DJK* 2019, nr. 394, 1.

TIMBERMONT, E., "Kinderbijslag bij nieuw samengesteld gezin", *NJW* 2018, nr. 379, 254.

VAN HOOLANDT, C., "Groeipakket – schooltoeslag (selectieve participatietoeslag)", *SOCWEG* 2019, afl. 17, 2-8.

4. Andere bronnen

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/begunstigden/begunstigden-voor-de/theorie/algemeen>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/begunstigden/begunstigden-voor/theorie/begunstigden-voor-de-spt>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/kinderopvangtoeslag/rechthebbend-kind/theorie/welke-kinderen-hebben>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/kleutertoeslag/rechthebbende-leerling/theorie/welke-kinderen-hebben>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/leeftijdsubijslag/theorie/voor-welke-kinderen-wordt>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/leeftijdsubijslag/theorie/welke-kinderen-ontvangen>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/omkering-van-de-rangen/theorie/wat-houdt-de-omkering-van>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/sociale-toeslagen/theorie/wat-zijn-de-bedragen-van>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/overgangsmatregelen/wezentoeslag/theorie/wezenbijslag-voor-0>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/basisbedrag/theorie/wat-zijn-de-bedragen-voor>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/begrip-en/theorie/wanneer-geeft-een-kind>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/rechtgevend-kind/onvoorwaardelijk-recht/theorie/welke-kinderen-hebben>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/bedragen-van-de/theorie/bedragen-voor-de>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/bedragen-van-de/theorie/bedragen-voor-de-0>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/spt-gezinleefeenheid>;

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/selectieve/spt-gezinleefeenheid/theorie/wie-de>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/sociale-toeslagen/gezinsgrootte/theorie/wat-bij-gescheiden-ouders>; www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/sociale-toeslag.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/sociale-toeslagen/inkomstenkern/theorie/wie-vormt-de>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/zorgtoeslagen/pleegzorgtoeslag/theorie/wanneer-er-recht-op-een>.

<https://gpedia.groeipakket.be/nl/thema/zorgtoeslagen/wezentoeslag/theorie/wanneer-er-een-recht-op>.

<https://werk.belgie.be/nl/themas/feestdagen-en-verloven/adoptieverlof>.

<https://werk.belgie.be/nl/themas/feestdagen-en-verloven/geboorteverlof>.

www.kindengezin.be/nl/thema/adoptie.

www.knack.be/nieuws/vlaamse-regering-houdt-vast-aan-fundamenten-groeipakket/.

www.gidsvoorgezinnen.be/algemeen/alle-artikels/eenoudergezinnen.

www.gidsvoorgezinnen.be/algemeen/alle-artikels/gezinsvormen-2.

www.groeipakket.be/.

www.groeipakket.be/nieuws/van-kinderbijslag-tot-groeipakket.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/gescheiden-ouder.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag/bedragen.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/schooltoeslag/gezinsgrootte-en-inkomstengrenzen.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/wezentoeslag.

www.groeipakket.be/tegemoetkomingen/zorgtoeslag-ondersteuningsbehoefte/inschaling-zorgtoeslag/medisch-sociale-schaal.

www.pleegzorg.be/doelgroepen/pleegzorger.

www.pleegzorg.be/verschillende-vormen.

www.standaard.be/cnt/dmf20220720_93976213.

www.unicef.be/sites/default/files/2020-10/Nergens%20beter%20dan%20thuis%20Verschillende%20gezinsvormen.pdf

www.vlaanderen.be/het-groeipakket.

b. Internationale en Europese rechtsleer

1. Boeken

ABRAMSON, B., *A Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child, Article 2: the Right of Non-Discrimination*, Leiden, Brill, 2008, xviii + 153 p.

GRABENWARTER, C., *European Convention on Human Rights – Commentary*, München, Verlag C. H. Beck oHG, 2014, xix + 555 p.

HODGKIN, R. en NEWELL, P., *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Geneva, United Nations Publications, 2007, xxi + 787 p.

LIEFAARD, T., *Deprivation of Liberty of Children in Light of International Human Rights Law and Standards*, Antwerpen, Intersentia, 2008, xxx + 696 p.

2. (Bijdragen in) Verzamelwerken

DE HERT, P., "Artikel 8: Recht op privacy" in VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y. (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume I*, Mortsel, Intersentia, 2004, 705-788.

DE VRIES, K., "Right to Respect for Private and Family Life (Article 8)" in VAN DIJK, P., VAN HOOF, F., VAN RIJN, A. en ZWAAK, L. (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Mortsel, Intersentia, 2018, 667-734.

GERARDS, J., "Prohibition of Discrimination (Article 14 and Article 1 of Protocol No. 12)" in VAN DIJK, P., VAN HOOG, F., VAN RIJN, A. en ZWAAK, L. (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Cambridge, Intersentia, 2018, 997-1028.

GOEDERTIER, G., "Artikel 14: Verbod van discriminatie" in J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK (eds.), *Handboek EVRM, Deel 2: Artikelsgewijze commentaar, volume II*, Mortsel, Intersentia, 2004, 127-188.

LAVRYSEN, L., "System of Restrictions" in VAN DIJK, P., VAN HOOG, F., VAN RIJN, A. en ZWAAK, L. (eds.), *Theory and Practice of the European Convention on Human Rights, 5th edition*, Cambridge, Intersentia, 2018, 307-330.

3. Bijdragen in tijdschriften

BESSON, S., "The Principle of Non-Discrimination in the Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Children's Rights*, afl. 13(4), 433-461.

LAGOUTTE, S., "Surrounding and Extending Family Life: The Notion of Family Life in the Case-Law of the European Court of Human Rights", *Mennesker og Rettigheter* 2003, vol. 21, nr. 3, 292-306.

MCGOLDRICK, D., "The United Nations Convention on the Rights of the Child", *International Journal of Law and the Family* 1991, vol. 5, 132-169.

4. Andere bronnen

<https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crc/introduction-committee>.